

Matie wārimè tináaṅsààtì Di mpátíri tɔ̀ tìi náaṅtì

Tináaṅtì tìi ti náá Matie kó dipátíri tɔ̀ tìi náaṅtì. Yesu tancóumbè tepítè nè bedébé kóò mɔ̀u bè tu we Matie, weè wāri de kó dipátíri.

Matie wāri o pátíri meketimè o kabe Sifube kpéi nke, ke bo bè benke Yesu tumè Sifube kóo kpààti Dafiti yaàbire Abarahammu kó kuwuɔ nkou, nè de kpéi nkòo bate o yaàribè fuke ì duó ke dòmme. Ke nàké o pátíri miéke Kuyie nkó dikpààtiyuu kpéi, Kuyie nkpààtiyuu tònímè kè benitibè dò nkéceete, kòò nàké ke benke ke dò nYesu tú Kuyie mpāānāaṅtì náaṅbè nàké wèè kōme mme.

Di mpátíri náaṅtì duó ke dòmme

1. Bè peitémè Yesu nè ò ketémè o tōmmú. (1-4)
2. Yesu duó nyì tié nditāri ñnkè. (5-7)
3. Yesu dòò tìi diētì nè bè ò yetemè (8-12)
4. Yesu nàké yèè náaṅhāntíyè (13)
5. Okpààti bè yete wè kó mutōmmú (14-23)
6. Bè nàkémè Yesu kó muwētimmù kpéi (24-25)
7. Yesu kó mukũũ nnè ò yāntémè (26-28)

*Yesu yaàribè kó yeyètè
(Wénté Duku 3:23-38)*

¹ Ntenè Yesu Kirisi yaàribè kó kufuku: Yesu yaàri kòtì tu Dafiti kè Dafiti kóo yaàri kòtì me ntó tú Abarahammu.

² Abarahammu weè peité Isaki, kè Isaki peité Sakəbu, kè Sakəbu peité Sudaà nè betəbè.

³ Kè Sudaa peité Pedesi nè Isaraa kè be yō ntú Tamaa, kè Pedesi peité Esidommu, kè Esidommu peité Aramu.

⁴ Kè Aramu peité Aminadabu, kè Aminadabu peité Nasōō, kè Nasōō peité Sadimōo.

⁵ Kè Sadimōo peité Boasi, kè Dahabu ntú o yō. Kè Boasi peité Obedi kè Uduti ntú o yō.

⁶ Kè Obedi peité Isaii, kè Isaii peité okpààti Dafiti.

Kè Dafitii peité Sodomōo kòo yō ntú Udii pokù Dafiti do kùo Udii kètúóté wè.

⁷ Kè Sodomōo peité Odoboammu, kè Odoboammu peité Abia, kè Abiaa peité Asaa.

⁸ Kè Asaa peité Sosafaa, kè Sosafaa peité Sodammu, kè Sodammu peité Osiasi,

⁹ kè Osiasii peité Soatammu, kè Soatammu peité Akaasi, kè Akaasii peité Esekiasi.

¹⁰ Kè Esekiasii peité Manansee, kè Manansee peité Amōo, kè Amōo peité Sosiasi,

¹¹ kè Sosiasii peité Yekonniasi nè o neí. De m̀ǹǹǹǹi ndi Babid̀ǹǹi kóo kpààti bè p̄r̄m̄m̄m̄m̄ kék̀ǹǹǹ.

¹² Bè bè k̀ǹǹǹǹǹ dii m̀ǹǹǹǹǹ Babid̀ǹǹi de m̀ǹǹǹǹi ndi Yekonniasi peitém̀ Sadatieri, kè Sadatieri peité Sodobabεedi.

¹³ Kè Sodobabεedi peité Abiudi, kè Abiudii peité Ediakimmu, kè Ediakimmu peité Asōori.

¹⁴ Kè Asōori peité Sadōki, kè Sadōki peité Akimmu, kè Akimmu peité Ediudi.

¹⁵ Kè Ediudii peité Ediesεε kè Ediesεε peité Matāā kè Matāā peité Sakōbu,

¹⁶ kè Sakōbu peité Sosefu. Weè Sosefu do puoke Maari wèè peité Yesu bè tu wè Kirisi.

¹⁷ Abarahammu kó dim̀ǹǹǹ k̀ǹt̀o k̀t̀ùk̀εǹè Dafiti tidap̀nt̀ōnt̀i bo tep̄it̀è nè t̄ǹàà ndi. Dafiti

kó dimònni kétuakene bè bè p̄m̄m̄m̄ ke kònnè Babidōnni kè dè mòke tidapùntònti tepítè nè tìndà. Bè bè p̄m̄m̄m̄ ke kònnè Babidōnni kétuakene bè peitémè Yesu kè dè mòke tidapùntònti tepítè nè tìndà.

*Maari do p̄m̄mmè Yesu
(Wénté Duku 2:1-7)*

¹⁸ Nte dè wũǎkémè kè bèe peité Yesu Kirisi. Sosèfu weè do p̄s Maari Yesu yǎ, ke mu nyí nhò duónè, kòo p̄úónnè Muyaánsààmù kó muw̄erímú.

¹⁹ Sosèfu weè do p̄s Maari kòo tu weè dé Kuyie, ò í ndó kòò yete kè dè nfei ò yàà bo s̄nk̀ũnne m̄èè k̄p̄éi Maari yètìrì, ke né ndó kòò yete disàrì.

²⁰ Ò k̄p̄á ke me ntoti o yèmmè kè Kuyie ntōnni marii ò béinnè tidòuntì ke d̄ò: Sosèfu, Dafiti yaàbire, bá nyĩèkù a bo túótémè a pokù Maari, ke yé ò p̄úómmè nè Muyaánsààmù kó muw̄erímú mmu.

²¹ Ò bo peité denitidabire kàa dè yu ke dè Yesu, weè yóó deetè o n̄t̄ìbè be yei mmièke.

²² Dende kó dimàà do t̄ùk̀enì kè dè bo d̄ò Kuyie ndo nàké t̄inti ku p̄ãnáant̄i náant̄ò kòo t̄i béi, nke d̄ò:

²³ Desap̄umbire d̄èè mu nyí duónè onitidòù

dè bo p̄úó nképeité denitidabire

kè bèe dè yu ke dè Emanniyeri,

(d̄èè tu Kuyie nti bonè).

²⁴ Sosèfu ènte dii mònni kéd̄ò Kuyie ntōnni ò nàké t̄i, k̄t̄úóté a pokù Maari,

²⁵ ò me nyí nhò duónè kòò yàa peiténè debire kè Sosèfu dè yu ke dè Yesu.

2

Siwààwéìbè dɔummè Yesu

¹ Edɔti do tú dìi m̀nǹni ndi okpààti, bè peitém̀e Yesu Bɛtideemmu Sudee kó kutemp̄e mmieke. Kè siwààwéìbèe * íténí diyìè yìèní kèè bíékè kétuakéní Sedisademmu,

² kèbeke ke d̀: Yé Sifube kóo kpààti bè peité wè bàmbà? Ti yà o wàtè nte diyìè yìèní kèè bíékè ke kòténí ke bo ò d̀u.

³ Okpààti Edɔti kèè dìi m̀nǹni de kó tináaànti, kòo yèmm̀e caàrè mediè. Kòo èì Sedisademmu kabè bəm̀u yèmm̀e caàrè.

⁴ Kòo tíí nyikúó niùbè kó bekótìbè bəm̀u nè ikuó wààbè, ké bè beke bè d̀ nképeité dè Kirisi.

⁵ Kè bèè ò nàké ke d̀: Bè d̀ nkòò peité Bɛtideemmu nwe Sudee temp̄e mmieke. Kuyie mp̄aãnaànti náaantò tì wàrimu ke tú:

⁶ F́ mBɛtideemmu Sudaa tenkè kó dihei, a í kèñnìnè Sudaa kó yehèkè teyè, ke ý f́òò mièke nke okpààti yètiním̀e, wèè yóó c̄mmú n kó benitìbè Isidayeeribe.

⁷ De m̀nǹni kè Edɔtii duó nkè bèè yúní siwààwéìbè kòo bè beke dis̀rì bè yà dìi m̀nǹni ndi weti weti tewàtè,

⁸ kédeè ké bè t̄ mBɛtideemmu ke d̀: Kòtènè kéwammú kébíékè weti weti kè di yà de kó debire di wètení ké n nàké kè m múnke ke k̄te ké dè d̀u.

---

* **2:1 siwààwéìbè:** Beyuwúòmbè do mbe, bè me ndo í tú Kuyie nkobe. Kè bè mpakíí siwàà nè si t̄mmú si t̄mmú.

⁹ Okpààti bè nàké dii m̀ǹǹni o kpeti k̀e d̀e d̀e, k̀e b̀e k̀e k̀e t̀e ẁà t̀e b̀e do ỳa t̀e diỳe ỳi èǹi k̀e b̀i k̀e k̀e t̀e nk̀e r̀i b̀e ìk̀e k̀e t̀u o k̀e d̀e b̀i r̀e bo dii b̀o r̀i k̀e c̀o m̀m̀m̀u.

¹⁰ K̀e di ẁe ì b̀e p̀i m̀m̀e di e mb̀e ỳa dii m̀ǹǹni t̀e ẁà t̀e c̀o m̀m̀m̀u m̀e.

¹¹ K̀e b̀e taroo t̀e c̀f̀e t̀e k̀e ỳa d̀e b̀i r̀e ǹe d̀e ỳo Maari k̀e ǹi nk̀u k̀e d̀e d̀u, k̀e k̀p̀e t̀e b̀e d̀u t̀i k̀e d̀e p̀a m̀m̀u ỳe p̀a r̀e, m̀e s̀o ǹe t̀i h̀u u ǹt̀i id̀i t̀i id̀i e ỳi k̀p̀e t̀i b̀e tu t̀i àǹs̀a a ǹe b̀e tu t̀i m̀i r̀i.

¹² K̀e Kuyie mb̀e nàké k̀e ỳe ǹk̀e ǹe t̀i d̀o u ǹt̀i k̀e d̀o: Di b̀a a ẁe t̀e Edoti borè. M̀e m̀m̀e k̀e b̀e k̀e t̀e kuce t̀e k̀u k̀e k̀o.

B̀e t̀u o t̀e m̀e Yesu k̀e c̀o k̀e ǹe

¹³ Si ẁa a ẁe ì b̀e k̀o nd̀i m̀ǹǹni k̀e Kuyie ǹt̀o ǹǹni mari k̀a t̀e ǹi Sosefu borè k̀o d̀e b̀e i ǹǹe t̀i d̀o u ǹt̀i k̀e d̀o: Í t̀e k̀e t̀u o t̀e d̀e b̀i r̀e ǹe d̀e ỳo Maari k̀e c̀o k̀e k̀e k̀e t̀e Esibiti, k̀e ǹk̀e mbo k̀e baanè m bo da nàk̀e m̀e k̀e d̀o a ẁe t̀e ǹi, k̀e ỳe Edoti ỳo o wammum̀e d̀e b̀i r̀e k̀e bo d̀e k̀u o.

¹⁴ K̀e Sosefu it̀e k̀e t̀u o t̀e d̀e b̀i r̀e ǹe d̀e ỳo k̀e ỳe ǹk̀e k̀e b̀e k̀e t̀e Esibiti,

¹⁵ k̀e ǹk̀e mbo k̀e Edoti ỳa a k̀u ǹe. M̀e m̀m̀e k̀e d̀e d̀e d̀o Kuyie mp̀a a ǹa a ǹt̀i ǹa a ǹt̀o do nàk̀e t̀i k̀e d̀o: N yu m b̀i r̀e k̀e d̀e d̀e ǹǹe Esibiti m̀i k̀e.

Edoti k̀u o m̀e ibi

¹⁶ Edoti bant̀e dii m̀ǹǹni k̀e d̀o nsi ẁa a ẁe ì b̀e o soute, k̀o m̀i k̀e e p̀e i k̀e m̀e di e. K̀o du o nk̀e b̀e nk̀u i ǹitidabí ì m̀d̀k̀e ỳe b̀i e nyè d̀e è ǹe isà m̀p̀o i Bètide m̀m̀u m̀i k̀e ǹe si h̀e k̀e s̀i s̀i o t̀o k̀e ǹe, k̀e bennènè si ẁa a ẁe ì b̀e do ỳo o nàk̀e k̀e d̀e berí nd̀e.

¹⁷ M̀e m̀m̀e k̀e d̀e d̀e d̀o Kuyie mp̀a a ǹa a ǹt̀i ǹa a ǹt̀o Sedemii do nàk̀e t̀i k̀e d̀o:

18 N yo metammè mamè mme Damaa eì,
ye kúdabùò nyee yìèní nè iwúótì,
Dasedi bí ìì ku kòò kuò,
bá ke í dọ̀ bēe ò bántè.

Bè kònnèmè Yesu Nansareti

19 Edoti ku dii mōnni kè Kuyie ntōnni marii kōtení
Esibiti Sosefu borè,

20 kóò béinnè tidòuntì miēke ke dọ̀: Íté kétúóté
debire nè de yō, kè dí wēte Isidayeeriβe kó ketenkè,
ke yé bēè do wanti kékuò debire bè kumè.

21 Kè Sosefuu íté kétúóté debire nè de yō kè bēe wēte
Isidayeeriβe kó ketenkè.

22 Kòò keè kè bè tu Adisedauusi cōuté o cice Edoti
kpàti ke tú Sudee kóo kpàti, kòò yote ò bo bátémè
de kó dihei miēke. Kè Kuyie nhò béinnè tidòuntì kòo
kote Kadidee kó kutempè,

23 kékari Nansareti kó dihei miēke kè dēe dọ̀
Kuyie mpāānāānti náāmbè do nàké ti ke dọ̀ bè bo
nhò yu ke tú: Nansareti ei kou.

3

Isāā-Batiisi do āāmè benitibè bátémmù

(Wénté Mariki 1:1-8 nè Duku 3:1-18 nè Isāā 1:19-28)

1 De kó dimōnni kè Isāā-Batiisii keté o tōmmú
kénnáá Kuyie nnāānti Sudee kó dikpáà miēke ke tú:

2 Ceetenè di borime, ke yé Kuyie ntóótémè ke bo
kanne ku kó dikpààtiyuu.

3 Weè Isāā kpéí nke Kuyie mpāānāānti náāntò
Esaii do náāmmè ke tú:
Weè pèú dikpáà miēke ke tú:
Tūntenè ti Yìè nKuyie nkó kuce,
séinnè o ce.

4 Isãã do dáátí diyaàbòrì dìi dùàkènè dindi yòyó kó ticìtì, ke bou fenaàkònfè o ka, kòo kó mudii ntú ico nè ticiètì.

5 Kè Sedisadεmmu kàbe nè Sudee kó kutempē nkuməu kàbe nè yehεkè tɛyè yèè tókénè Suditēē kó kukó nkè bè nkəríní o borè,

6 ke dáanko be yei nkè Isãã bè ãã bàtémmù Suditēē kó kukó mmiεke.

7 Kè Isãã yà Fadisīēbe péu nè Sadusīēbe, kè bè kòròo o borè kòò bo bè ānné bàtémmù kòo bè nàké ke dè: Iwààke dínidí! We ndi nàké ke tú dí yenténè Kuyie nkó tibeéntì tìi kèríní?

8 Di borimεε benke tūnké ke dò ndi cèète.

9 Di yèmmè bá ndò ndi bo na kécooté di tú mèè kpéi Abarahammu kó ibí. N di náámmu Kuyie mbo na kédòò yetárè yie nho bí.

10 Okōùtì sūótému o pīētè ke bo u detie, detie ndèè í péi yebe sààyè bè bo dè u kécóu.

11 Mí n di ãã bàtémmù meniε mmiεke nke kè dè benkú ke dò ndi borimε cèète, wèè tūnní ò dεumu ke m pēēté. N yí sannè m bo dεitemè o nεùtì, wenwe bo ndi ãã bàtémmù nè Muyaánsààmù nè muhãá.

12 Ò tɔ o pienkù nku ke bo ye nkébate mɛbii ñnè tifùtì, kékouté mɛbii nkéānné o bəu miεke, kécóu ntifùtì muhãá mmùù í kō mmu miεke.

*Isãã-Batiisi ānnémè Yesu bàtémmù
(Wénté Mariki 1:9-11 nè Duku 3:21-22 nè Isãã
1:29-34)*

13 Isãã ãã dìi m̀nnì bàtémmù Suditēē kó kukó mmiεke, kè Yesu íténí Kadidee kó kutempēē kétuəkení o borè kòò bo ò ānné bàtémmù.

14 Kè Isāã yete ke dò: Fóò do dò ké nh ãnné bàtémmù ke wète ke tú n da ãnné bàtémmàà!

15 Kè Yesu ò tḗnné ke dò: Yie mbake ké nh ãnné bàtémmù ke yé dè wennimèmu ke dò nti dọ́ Kuyie ndó dè.

Kè Isāã yie nkóò ãnné bàtémmù,

16 kòò nyètiní meniè mmièke kè tiwetìi kpeté kè Muyaánsààmù cùténí ke dònne dikpetinónkperi kécómmù o ìnkè.

17 Kè bèè keè metammè mamè de ìnkè bíékè ke mè tu: Yie nweè tu m birè kè n dè dọ́ mesàà ke dè tã mediè.

4

Dibọ́ bennémè Yesu

(Wénté Mariki 1:12-13 nè Duku 4:1-13)

1 De mǎnnì kè Muyaánsààmùu tanné Yesu dikpàà mièke kè dibọ́ bo ò benné.

2 Kè Yesu mboú dinùù ke dò iyie nsipísìnàà, deyènnè sipísìnàà kè dikònnì ò pī.

3 Kè dibọ́ kàtení o borè kóò nàké ke dò: Kàa tu Kuyie mBire nde, duó nkè yetárè yie nnaá mmudiì.

4 Kè Yesu di nàké ke dò: Tì wàrimu ke tú onìtì í fòunè mudii máà, ò fòunè tináaṅtì tì yìénì Kuyie nnùù mièke tìnti.

5 Menime kè dibọ́ ò kàtenè Sedisadèmmu kóò dèkenè Kuyie ncíètè ìnkè kóò nàké ke dò:

6 Kàa tu Kuyie mBire nde, puuo, ke yé Kuyie nnáaṅtì wàrimè ke tú: Kuyie mbo duṅnní ku tōrè kè yè da cóúté

bá a naàcètè báá bété ditári mari.

⁷ Kè Yesu di tḗnné ke dò: Tì wàrimu kupíkù tekù ke tú: Á báá benné a Yìè nKuyie.

⁸ Kè dibòò ò dèkenè ditāri diērì mari ìnkè kòò benke kutenkù kó yekpààtiyò yemou nè ye kpàti deυ mēè botí,

⁹ kòò nàké ke dò: N yóó dè nda duómmu demou kè nsà kàa nínkú n yìkè ke m bàńtè.

¹⁰ De mōnnì kè Yesu di nàké ke dò: Fūte m borè f̄s̄ ndibòò ke yé tì wàrimè ke tú: Á mbáá nha Yìè nKuyie mmáá kēmpī nkuù tōmmú.

¹¹ Mēmme kè dibòò íté kè Kuyie ntōrèe kōtení kēmpī nho tōmmú.

Yesu ketémè kēnnáá Kuyie nnáaàntì Kapennaummu miēke

(Wénté Mariki 1:14-15 nè Duku 4:14-15)

¹² Yesu kèè dii mōnnì bè kpetínnémè Isāã kékote Nansareti Kadidee kó kutempē mmiēke.

¹³ Ò í nkàri Nansareti, kékote kēmbò Kapennaummu Kadidee kóo dāmèèrì mánku, Sabunòò nè Nefutadii kó yehékè také,

¹⁴ kè dè bo doò Kuyie mpāānāaàntì náaàntò Esaii do nàké tì ke dò:

¹⁵ Sabunòò nè Nefutadii kó ketenkè kobe bèè bo dāmèèrì také Suditēē kó kukó nyáá nè bèè í tú Sifube ke bo Kadidee.

¹⁶ Díndi bèè do bo dibìnnì miēke di yāmu kuwenniku diēkù.

Di do bo dibìnnì kó dihei,
mukūũ nkperi miēke nke,
kè kuwenniku di miíté.

¹⁷ Dii mōnnì ndi Yesu ketémè kēnnáá nKuyie nnáaàntì ke tú: Ceetenè di borime ke yé Kuyie ntóótémè ke bo kanne ku kó dikpààtiyuu.

Yesu yumè o kó betancòumbè kètìbè

(Wénté Mariki 1:16-20 nè Duku 5:1-11)

18 Diyiè mari kè Yesu mpeké Kadidee kó menie nkéyà benitibè bédébè, Simᵌᵌ bè tú wè Pieri nè o nantè Āntidee kè bè buò muyĩndìtìmù ke yé bè do tùmè beyĩnwambè mbe.

19 Kè Yesu bè nàké ke dᵌ: N tũnnenè kè n di dᵌᵌ benitiwambè.

20 Kè bè pánkεε yóu be yĩndìtirè kóᵌ tũnne.

21 Kòo yíé kédétóo kényà betabè Sebedee kó ibí, Isaku nè o nantè Isāā kè bè bo kudabekù miεε nè be cice Sebedee ke dᵌᵌri be yĩndìtirè.

22 Kè Yesu bè yu kè bè pánkεε yóu be cice nè kudabekù kóᵌ tũnne.

Yesu yètìrì do pitémè Kadidee omᵌu miεε

(Wénté Mariki 1:39 nè Duku 4:44, 6:17-18)

23 Kè Yesu ncenti Kadidee omᵌu titiñtouti miεε ke náante benitibè tináañti Kuyie nkó dikpràtìyuu kpeti ke miεkùnko benitibè mumᵌmmú mumᵌu nè tikᵌnyonkuti timᵌu.

24 Kè bè nnáá nho kpréi Sidii kó ketenkè kemᵌu miεε, kè benitibè ntᵌuní bèè fᵌᵌrì nè mumᵌmmú nè bèè kᵌnti yóu yóu nè yebᵌkè ta bè nè bèè duò yecírèncírè nè tihᵌùtì, kè Yesu mbè miεkùnko bemᵌu.

25 Kè benitibè péuu ò tũnne. Kadidee kᵌbe nè Sedisademmu kᵌbe nè Sudee kᵌbe nè yehεkè tepítè kó ketenkè kᵌbe nè Suditᵌᵌ kó kukó nyáá kᵌbe.

5

Yesu duᵌ nyù tié nditārì ñnkè

(Wénté Duku 6:20-23)

¹ Yesu yà dìì m̀nǹnì ditĩnǹnì k̀edek̀e ditã̀rì nè ò tanc̀òumb̀e k̀enkari k̀e b̀e ò k̀erì

² k̀òò b̀e tiè nke tú:

Kuyeh̀naatí m̀ómm̀nku

³ D̀e ǹnaati b̀eè banté ke dò mb̀e cĩnǹnì Kuyie mbíék̀e, ke ỳé Kuyie nkpààtìyuu bom̀e beè k̀péí!

⁴ D̀e ǹnaati b̀eè ỳemm̀e cààr̀e, ke ỳé Kuyie nyóó b̀e bánt̀em̀e!

⁵ D̀e ǹnaati b̀eè ỳemm̀e boo, ke ỳé Kuyie nyóó b̀e duóm̀m̀e ketenk̀e k̀e b̀eè tiek̀e!

⁶ D̀e ǹnaati b̀eè wanti k̀édàò Kuyie ndó d̀e, ke ỳé Kuyie nyóó b̀e teemm̀emu k̀e b̀eè d̀e d̀òò m̀ediè!

⁷ D̀e ǹnaati b̀eè kuò nhotòu m̀esémm̀e, ke ỳé Kuyie nyóó b̀e kuóm̀m̀e m̀esémm̀e!

⁸ D̀e ǹnaati b̀eè ỳemm̀e wenni, ke ỳé beè yóó yàm̀e Kuyie!

⁹ D̀e ǹnaati b̀eè waà m̀benìtìb̀e kó kuyeh̀naatí, ke ỳé beè yó ntúm̀e Kuyie mbí!

¹⁰ D̀e ǹnaati b̀e f̀ẽũnkoo b̀e b̀e d̀òòrì m̀èè k̀péí nKuyie ndó d̀e, ke ỳé Kuyie nkpààtìyuu bom̀e beè k̀péí!

¹¹ D̀e ǹdi naati b̀e bo ndi sãã ndìì m̀nǹnì ke di f̀ẽunko ke sóu nke náá ndi nu ndòò m̀èè ỳei di tú m̀èè k̀péí n k̀òb̀e.

¹² Di ỳemm̀e ǹnaati k̀e di bo diẁèi mieke ke ỳé di kó tìcuuti yó ndeum̀e k̀eĩnk̀e, m̀eè botí nku b̀e f̀ẽũmm̀e Kuyie mpããnáãntì náam̀b̀e b̀eè di niitéǹnì.

Mukókúú nnè kuwenniku de kó medonnimè
(*Wénté Mariki 9:50 nè Duku 8:16-18, 14:34-35*)

13 Dîi tu kutenkù kó mukókúús. Kè mukókúús nné seté, bè bo mù náríkùnnenè ba? Mù ténke báá dɔ̀nè dèmarè, kè bè í mù ùtòo ditowaà ndi kè benitìbè nàù.

14 Dîi tu kutenkù kó kuwenniku. Dihèi dìi maá ditārì ñnkè dì báá na kénsorì.

15 Bè ãã í ncóu nfitírè kěãnné tɛcètè miɛke, bè ãã dè cãnné deyitírè nde kè dè mmí bèè kó dimàà bo tɛcítètè miɛke.

16 Di kó kuwenniku dò nké mme mmí kutenkù kɔ̀be kè bèe yà mutɔ̀mmú di pĩ mmù wennimè, késãnte di cice wèè bo kěĩnkè.

Yesu nàké ti kè dè ntukúnè ikuó

17 Di yèmmè bá ndò n kòtení ke bo paa mMɔ̀yiisi kó ikuó yoo Kuyie mpããnáàntì náam̀bè do wàri tì. N kòtení ke bo dɔ̀ke ì wènkùnnemu.

18 N di náá mmómmuɔ̀ nwe: Ketenkè nè kěĩnkè kè dè kpaá bo ikuó kó fɛwàrifè sãmpófè mafè báá yaate, kè kutenkù yàa deènè.

19 Wèè bo yete tũnké Kuyie nkuó mai, kénáké betabè kè bèe ì yete de yìè mbo ntú osãmpòù Kuyie nkpààtiyuu miɛke. Wèè me mbo yie nyikuó imɔ̀u kénáké betabè kè bèe ì yie nde yìè mbo ntú odiewè Kuyie nkpààtiyuu miɛke.

20 N di náámmu: Kè di borime í wenni ke pèēté Fadisĩɛbe kɔ̀me di báá ta Kuyie nkpààtiyuu miɛke.

Kemíeke yìè nè obanteu kó tináàntì

(Wénté Mariki 11:25 nè Duku 12:57-59)

21 Di yèmu ke dò mbè do nàké di yembè ke dɔ̀: A báá kuɔ̀ onitì, kè wèè kùɔ̀ onitì bèe ò bekénè.

22 Kè mí nné di náá nke tú kè wèè miɛke peike otàù bèe o bekénè, kè wèè sãã nhotàù kuyèinkù, bebeéndiebèe ò bekénè, kè wèè me nsãã nhotàù ke

tú kuwáátíkù ò dò nkéta muháá mmuù í kǎ mmu miéke nke.

²³ Kàa kòte diwũõtònnì borè ke bo pǎ Kuyie ndipānnì ke dèntení dèborè a kou tǎu da mǎkenèmè tìmatì,

²⁴ dǎu ndende a pānnì diwũõtònnì borè kékòte, kè dí tì tũnte kàa né wētení kǎpǎ a pānnì Kuyie.

²⁵ Kòo mǎu da yu tibeéntì kè di kǎrí ke kǎri, á yetoo kè dí tì tũnte kuce ke mu nyí tũàke. Ò yàà bo da duó mbebeémbè kè bebeémbè da duó pòdísièbè, kè bè da kpetínné.

²⁶ N da náá mómumu nwe a í yetì dèborè ke í yietí dǎrè sǎnwe.

Dèè buò mmeysi mmieke

(Wénté Matie 18:8-9 nè Mariki 9:43, 47-48)

²⁷ Di yému ikuó ì tu: A báá duónè wèè í tú a pokù yoo wèè í tú a dǎu.

²⁸ Kè mí nné di náá nke tú wèè bo wénté onitipòkù mǎu kòò yaá ò ò duónèmu o yèmmè miéke.

²⁹ Kàa nǎnfè youfè fèè yó nte kàa dǎò meyei, kpéété fè kédootóo dèdétirè, dè wennimu a nǎnfè fè mǎà bo fetimè nè ì bo mbomè idé kàa né ta muháá mmuù í kǎ mmu miéke.

³⁰ Kàa nǎutè youte tǎè bo nte kàa dǎò meyei, kéété tǎ kédootóo dèdétirè, dè wennimu a nǎutè tǎ mǎà bo fetimè nè sì bo mbomè sidé kàa né ta muháá mmuù í kǎ mmu miéke.

Onìtì nè o pokù be yatimu kó tináàntì

(Wénté Matie 19:7-9 nè Mariki 10:4-5, 11-12 nè Duku 16:18)

³¹ Di yému ikuó ì tu: Kè wèè dǎ kǎyete o pokù wèè wǎri díyatepátíri kòò duó.

32 Kè mí nné di náá nke tú: Kè wèè pokù í d̄outi d̄outinè benitidaabè kòo ò b̄eti ò d̄ó wèè náá nhonitipòkù wèè d̄outi d̄outinè wènwe benitidaabè, kè wèè t̄ùóté onitipòkù b̄è b̄eti wèè ò náá nhonitid̄ù wèè d̄outi d̄outinè wènwe benitipòbè.

Dèe tukúnè ti bo mparìkumè

33 Di ȳemu bè do nàké tì di yembè ke d̄ò: A d̄óunnè Kuyie nd̄ì n̄ù, d̄ò d̄ì.

34 Kè mí nné di náá nke tú: A bá mparìkunè k̄eĩnkè, ke ȳé Kuyie nkpààtikàrì ndimè.

35 A bá mparìkunè ketenkè ke ȳé ku nacèdaánnì ndimè. A bá mparìkunè Sedisademmu ke ȳé okpààtì diwè èì ndimè.

36 A bá mparìkunè a yuu ke ȳé a í yóó namè k̄ep̄eík̄unne a ȳurikù k̄umáà yoo a kù s̄òuk̄unne.

37 Di kòò ẽẽ ntú ẽẽ, kè áà ntú áà, t̄ì ȳeútì tì tú dibòò kpeti nti.

Meyei nkó mufòmmù kó tináàntì

38 Di ȳemu ikuó ì tu: Wèè kp̄eété a n̄onfè a kp̄eété o k̄afe, kè wèè feuté a n̄innì a feuté o k̄peri.

39 Kè mí nné di náá nke tú: Kòò m̄òu da poté a báá ò t̄eĩnné, kòo da poté metofiè kuyóú á ò benke kuc̄anku.

40 Kòò m̄òu da yu tibeéntì ke d̄ó k̄et̄úóté a yaàbòrì s̄ampòrì, á yóo kòo t̄úóté nè didieri.

41 Kòò m̄òu d̄ó k̄eđuó nnè muw̄erímú k̄àa t̄o o t̄ou ke d̄ò cid̄ométirì òmáà, a d̄ò b̄ed̄ébè.

42 Kòò m̄òu da m̄ò d̄emarè, p̄ā we, a báá yetenè wèè d̄ó á ò p̄ente.

Ndónè di kpantíd̄ent̄òbè

(Wénté Duku 6:27-28, 32-36)

43 Di yému bè do nàké ìi kuó di yembè ke dò: A ndó a kou ke ní nha kpantídèntòu.

44 Kè mí nné di náá nke tú: Ndónè di kpantídèntòbè, ke békú Kuyie nkó mesàà mbèè di buò nkusĩnkù be kpéí, kémháá nKuyie mbèè di fěũnko nè bèè di sénnìnko be kpéí.

45 Kè di dǎari memme dè bo benke di tímè di cice wèè bo keĩnkè o kó ibí, ke yé ò duómme kè diyie yìenì benitiyibe nè besààbè borè, ke duó nkè fetafè niù bèè wetí nè bèè í wetí be borè.

46 Kè di dó bèè di dó máà, di kó tikuuti bo ntú ònti Kuyie mborè? Bedàmpòòcòutíbè múnke í me ndǎarà?

47 Kè di dǎu ndi kabe máà ndi yé di dǎòrìmè ténke cáánnè dè? Bèè í tũ nKuyie mbè í me ndǎarà?

48 Tũ nní ndònnè páíí di cice wèè bo keĩnkè ò dòmmè páíí.

6

Yep̄arè dò nkémpāā mmèè botí

1 Di bá mpāā ndi kperε becĩribè benitibè ìikè ke bo benke dimáà, kè di dǎari memme di báá pété tikuuti di cice wèè bo keĩnkè o borè.

2 Kàa dó kēpā dēmarè ocĩri a báá pĩéké meyèmmè mèdémè yembè ãã pĩéké mēè botí titiintouti mieke nè ice ìnkè, ke dó benitibèè bè sante. N di náá mmómмуο nwe be kó tikuuti nti memme bè còúmè.

3 Kàa yóó pā dēmarè ocĩri a báá yie nkàa nòutè cānkutè nyé teyoute dǎari dè.

4 Pā we didé borè bá òmǎu bá nyé, a cice Kuyie nkùù wùó ndisòrì kè kùu de nda yietí.

Mubáammu nè menùboúmmè
(Wénté Duku 11:2-4)

⁵ Di bá mbáá nKuyie meyèmmè mède mème yembè kōme bèè ò ndó kéncómmú titíntouti miéke nè icéyàtíi ke báá nKuyie nke dó benitìbè mbè wùó. Mómumu nwe n di náámmè be kó ticuuti nti memme bè còúmè.

⁶ Kàa yóó bántè Kuyie, ta a dieku, kékpetínné a càù, kémbáá nha cice ò bomu de, ke wúó a dɔəri dè disòrì ke bo dè nda yietí.

⁷ Kàa báá nKuyie nha bá nsũũnko tináaànti detetirè kpeti bèè í tũ Kuyie mbè ò ndɔərimè kè be yèmmè dò nkè be náaànti sũũ Kuyie mbo bè teennè.

⁸ Bá ndɔərinè be kōme, ke yé di cice yémèmu di dó dè bá di mu nyí dè nhò mɔɔ.

⁹ Ntenè di dò nkémbáá mmèè botí Kuyie:

Ti cice wèè bo kéĩnkè,
a dò mpáíí nwe,
yóu kè tí banté a dòmmè páíí.

¹⁰ Baaté kutenkù,
kàa dómè ndɔəri ketenkè ïnkè
dè dòmmè kéĩnkè miéke.

¹¹ Ti pã ti bo di mù yíe.

¹² Ti cǐé nti yei,
ti òò cǐémmè bèè òò ti càrè.

¹³ A báa yóu kè ti ta mesoúmmè miéke,
ti deténè dibòò.

[Ke yé fòò bakémè,
ke kpeínni kàa yètìrì deu sáà.
Kè dè mme ndò.]

¹⁴ Kè di cǐenke betòbè be yei bè di dɔəri mè, di cice wèè bo kéĩnkè ò yóó di cǐémmu di yei.

15 Kè di me nyí cǐɛnko betabè be yei mbè di dɔori mè di cice wèè bo keĩnkè ò báá di cǐé ndi yei.

Ti bo mbou mètè botíyè

16 Kàa bouú dinùù a báá sɔukùnnɛ a ìkè kéndò nha bo meyeñcaàrìmè miɛke meyèmmè mède mème yembè dòòrimè, bèè ò cace be ìkè ke bo benke benitibè bè boumè dinùù. N di náá mmómumu nwe bè cɔutému be kó ticuuti.

17 Kàa bouú dinùù, yuuté a ìkè kényí nha yùti,

18 kòò mǔu báá banté a boumè dinùù, kàa cice wèè wùó ndisòrì kperɛ, kè weè mǎá nyé ké dè nda yietí.

A kpàti borè a yèmmè de mbo

(Wénté Duku 12:33-34)

19 Di báá kóú kékóú kutenkù kó tikpàti ye biè cáá ntì, tì ò ò nirimɛ, beyóóbè ò duute kényúúkú tì.

20 Pètìnke ñkounè keĩnkè kó tikpàti nti ye biè í cáá ntì, tì í nírímú, beyóóbè í yóó na kéduute kényúúkú tì.

21 Kè yé a kpàti borè a yèmmè de mbomè.

Tikònti kó defitirè tu fɛnɛnfɛ

(Wénté Duku 11:34-36)

22 Inuò ntu tikònti kó defitirè ndɛ, kàa nuò nwùó nha kònti timòu ò mbo kuwenniku miɛke nke.

23 Kàa nuò mme nyí wùó nha kònti timòu ò mbo dibìnnì miɛke nke, kuwenniku kùù da mí, kè kù sòute dibìnnì dàke bo deuke mediè.

A bo tǔnnemè bekpàtibè bèdébè

(Wénté Duku 16:13)

24 Òmòu báá na kèntū mbekpàtibè bèdébè, ò bo ndó yie nke ní nhotòu, ò bo ntaunè yie nke senku otòu, òmòu báá na kèntū Kuyie nnè idíítí.

*Kuyie ndàkemu ti kpéi
(Wénté Duku 12:22-31)*

²⁵ Dèè te kè n tu di bá ntoti di yèmmè di bo dimu yoo di bo dáátímu kpéi, di fòmmu pèḗtému mudìi kè di kònti pèḗté tiyààti.

²⁶ Wénténè sinṳṳ, sì í buṳṳì sì í kṳṳ, sì í mṳṳe ye buṳṳ kè di cice wèè bo keĩnkè kòo sì piú. Díndi, di í pèḗté sinṳṳà?

²⁷ Di mièke we mbo na nè o yentotí kényíe o fòmmu kó mehokùmè bá sámpó?

²⁸ Ba nkpéi nné te kè di toti di yèmmè tiyààti kpéi? Wénténè mutepóó ndòmmè dikpàà mièke, mù í pĩ mmutṳṳmú, mù me nyí duṳkù tiyààti.

²⁹ N né di náámmu, bá Sadoṳṳ nè o kpàti dieti mièke, ò í dàátí tiyààti tìi wenni ke mù tṳṳke.

³⁰ Kè Kuyie nsàrì tifaàti tìi bo yíe nke naa yóó cóúté, dè bo yĩmè kè kù báá di dátínné tiyààti? Di tákùmè í deu!

³¹ Di bá ntoti di yèmmè ke tú: Ti bo nyo mba, ke yṳ mba, ke daati ba?

³² Bèè í tũ nKuyie mbeè mṳke de kó iyèntotí, di cice wèè bo keĩnkè ò yému di békú dè.

³³ Wammúnè di bo tamè Kuyie nkpààtiyuu meketimè nè di bo ndṳrimè kù dṳ dè, kù bo dè ndi duó ndemṳ.

³⁴ Di bá ntotí di yèmmè nanke kpéi, nanke weè yé nanke kpeti, bá dii yiè nè di kó iyèntotí nyi.

7

*Oṳù kó iwátìi kó tináàti
(Wénté Duku 6:37-38, 41-42)*

1 Di bá mbekùnè ditàbè, kè dèe yie nkè Kuyie mbáá di bekénè.

2 Ke yé Kuyie nyóó di bekénèmè di bekénè mèè botí nku betàbè, ke di fós ndi dòò dè betàbè.

3 Dè dòmme kàa wùó nkumúú kùù ã a kou nònfè mièke, kè kumundóú né pámúú a kòfe mièke!

4 A bo yíme kénáké a kou ke dò: Yóu kè n deite kumúú a nònfè mièke, kè kumundóú né pámúú a kòfe mièke.

5 Fós mme yèmmè mèdémè yiè, keté kápánté kumundóú kùù pámúú a nònfè mièke ke né na káyà a bo yíme kédèite kumúú kùù ã a kou kòfe mièke.

Di bá nduò nKuyie nkperε simóó

6 Dèè cáá nke tú Kuyie kperε di bá ndè duò nsimóó, di me mbá ndokoo di dèi nyefònkè ìkè yè yàà bo me nàù kédèè kέwεεtení di bíékè ké di cááké.

Mòòné kè bè di pã

(Wénté Duku 11:9-13)

7 Mòòné kè bè yóó di pãmu. Wammúnè kè di yóó pétému, bentenè dicàù kè bè yóó di kpetému.

8 Ke yé wèè mòò bè òò we mpãmè, wèè wammú wèè òò pété, wèè bente dicàù bè òò we nkpeté.

9 Òmòù bo di mièke wèè birε bo ò mòò mudìì kòò dè duó nditáràà?

10 Yàà kè dè ò mòò tεyĩntè wèè dè duó nfewààfè?

11 Díndi náke benitiyεibe kè di yé ke duò ndesààrè di bí dè bo yíme di cice wèè bo kεĩnkè kòò báá duó ndesààrè bèè dè nhò mòò.

12 Ndòòrinè betàbè di dó bè ndi dòòrimè. Mòyiisi kó ikuó nè Kuyie mpãñáàntì náam̀bè do nàké tí me nyé.

*Icɛ ìdèì
(Wénté Duku 13:23-24)*

¹³ Tannè dibòrì diì mɔpúrì. Dibòrì pɛkùrì tu mukũũ nkperi ndi kè di cɛ pɛkè. Besũkùbè ku ntũ.

¹⁴ Dibòrì diì mɔpúrì diì tu mufòmму kperi, kè di cɛ mɔpúrì. Benitibè sámpró ku ntũ.

*Mutie nè mu be
(Wénté Matie 12:33 nè Duku 6:43-44)*

¹⁵ Ndakenè bèè tu bemáà Kuyie mpããnáànti náam̀bè be kpéí. Bè ò nkéríní di borè ke yòò nke dò nyipe nyi ke né tú timuntũnti.

¹⁶ Di bo mbè banní nè be dɔ̀r̀imè miɛke nke. Bè í tũũ fínýĩ kó yebe tisãmpotì ìnkè bè me nyí tũũ fikíè kpeye mupòr̀imù ìnkè.

¹⁷ Mutie sààmù pèí yebe sààyè nye kè musĩmmù pèí yesĩnyè.

¹⁸ Mutie sààmù báá na képeité yebe sĩnyè, musĩmmù me mbáá na képeité yesààyè.

¹⁹ Detie ndèè kó dimàà í pèí yebe sààyè bè òò dè kũũmu kécóu.

²⁰ Mèmmè di yó mbannímè bèè tu bemáà Kuyie mpããnáànti náam̀bè nè be dɔ̀r̀imè miɛke.

*Bèè yu Kuyie nnè be nò
(Wénté Duku 6:46, 13:25-27)*

²¹ Dè í tú bèè kó dimàà ñ tu: Ti Yiè, nti Yiè, beè tati beməu Kuyie nkpad̀tiyuu miɛke. Wèè dò̀r̀ri n cice wèè bo kèĩnkè ò dómè, wèè tati o kpà̀d̀tiyuu miɛke.

²² Tibeénti yiè besũkùbè bo n náké ke d̀: N Yiè, nè a kó diyètìrì ndi ti nàkémè a náànti, nè a kó diyètìrì ndi ti bètimè yebokè ke d̀òò tidietì péu!

²³ Kè ñ né bè nàké de m̀nǹni ke d̀: Fũtenè m bo dè! N yí di yé bitì, díndi bèè d̀ò̀r̀ri meyei.

Kuyèinkù nè wèè cii
(Wénté Duku 6:47-48)

²⁴ Wèè kemmu n náànti ke dɔɔri tì yèmmè ò dònne onìti wèè cii wènwe ke maá o cǐètè dipèrì ìnkè.

²⁵ Kè fetaafè ni, kè ikó mpíe, kè kuyaakù fùùtè ke tè poté bá tè í ndo ke yé tè maámè dipèrì ìnkè.

²⁶ Kè wèè me nkémú n náànti ke í dɔɔri tì yèmmè ò dònne kuyèinkù nku kùù maá ku cǐètè mubirímú ìnkè.

²⁷ Kè fetaafè ni, kè ikó mpíe kè kuyaakù fùùtè ke tè poté kè tè do páíí.

Yesu do tiennè muwèrímú mmu

²⁸ Kè benitibèe keè Yesu bè duò nyì tié kè ìi bè ta.

²⁹ Ke yé o náànti do í dònne mè ikuó wǎǎbè kpèti, ò do náánnè muwèrímú mmu.

8

Yesu miékùnnemè dikànni
(Wénté Mariki 1:40-45 nè Duku 5:12-16)

¹ Yesu cùténí dìi mònni ditārì ke ditǐnni péu nhò tǔ.

² Kè dikànni marìi kɔtèni ke nínkóo o ìkè kòò bàntè ke dà: Okòti, kàa dó a bo na ké m miékùnne ké n wénkùnne.

³ Kè Yesu youtoo o nùtè ké dì kàáké ke dò: N dómu, mieté.

Kè dìi mieté kéwenke.

⁴ Kè Yesu dà: A báá yie nkénáké òmòu, kɔte kébenke amáa ikuó niùti kédò Mɔyiisi dajú nyìi kuó kè dèe benke a mietéme.

Ohǎǎpànkòti mǎu yiemme Yesu
(Wénté Duku 7:1-10 nè Isǎǎ 4:46-54)

5 Yesu tati diì m̀ǹǹǹi Kapennaummu k̀e behããp̀òmbè k̀óo k̀òtì m̀òu k̀òtèní o borè k̀òò bántè ke d̀ò:

6 N Yiè, n k̀óo t̀òntì weè duó n c̀iè̀tè ke áàrìnè kuyonku bá ò í nò nke nampú.

7 K̀e Yesu ò nàkè ke d̀ò: M bo k̀òtè k̀òò mièk̀unnè.

8 K̀e behããp̀òmbè k̀óo k̀òtìi b̀eí nke d̀ò: Okòtì n yí sànnè a bo tamè n c̀iè̀tè, b̀eí nha nùù m̀áà k̀e n k̀óo t̀òntìi miètè.

9 M m̀akemu bèè m baké, ke m̀ake tihããp̀òntì m baké tì, k̀e n nàkè k̀ù ke yí: K̀òtè! K̀ùu k̀òtè. K̀e n nàkè k̀ù ke yí: K̀òtèní! K̀ùu k̀òtèní. K̀e n yí n k̀óo t̀òntì d̀òò d̀è, wèè d̀è d̀òò.

10 K̀e Yesu keè de k̀ó tináaàntì k̀é pénsìrì behããp̀òmbè k̀óo k̀òtì, k̀énákè bèè ò neínè ke d̀ò: Bá Isidayeeri be mièke m mu nyí yà onìtì wèè tá miè mbotí.

11 N di náá mmámumu nwe benìtibè péu bo yènní tipùtì timòu k̀éwènnènè Abarahammu nè Isaki nè Sakòbu Kuyie nkpààtìyuu.

12 K̀e Isidayeeri be bèè na nte Kuyie nkpààtìyuu k̀e bè né bè dootóo ditowàà dibìnnì mièke be yó nkuò ndè ke cáá mbe nì.

13 De k̀ó difònkùò k̀e Yesu nákè behããp̀òmbè k̀óo k̀òtì ke d̀ò: K̀ò nkè d̀èè d̀òò k̀éndò nha d̀ó m̀èè botí.

Dende bàmbà k̀òo k̀óo t̀òntìi miètè.

Yesu mièk̀unnemè Pieri pokù yã

(Wéntè Mariki 1:29-31 nè Duku 4:38-39)

14 K̀e Yesu k̀òtè Pieri c̀iè̀tè ke s̀s̀ mPieri pokù yã m̀o nkukòntonnoò ke duó.

15 K̀e Yesu ò k̀áákè o ǹùtè, k̀òo k̀òntìi bonke, k̀òo ítè k̀éwáá mmudìi k̀òò duó nkòò di.

Yesu cəutémè ti kó ticīti
(Wénté Mariki 1:32-34 nè Duku 4:40-41)

16 Kuyuoku m̀nǹni ke bè nkərinní Yesu borè benitibè péu yebəkè ta bè. Kè Yesu níí b́i kè yèe yè, ḱmiek̀nnè b́m̀uəmbè b́m̀u.

17 Kè d́e d̀d̀ Kuyie mpāānāānt̀i náānt̀o Esaii do nàké t̀i ke d̀: Ɔ cəuté ti kó ticīti ke t̀o ti kó muməmmú.

Yesu kó mutūnnimù
(Wénté Duku 9:57-62)

18 Kè Yesu yà dit̀nni dieri ò munnémè kéduó nkè b́e sénté menié nyàà.

19 Kè Kuyie nkuó wāāt̀i m̀u kətení Yesu borè kóò nàké ke d̀: Okóti n yó nda tūmmu tipīt̀i timəu bá k̀a k̀ri kè.

20 Kè Yesu ò nàké ke d̀: Ihānké məkemu ifōti kè sinə məke tiyĩēnt̀i, Onitibire me nyí məke dè bo duó dè kéom̀pè.

21 Kòo t̀u m̀u wèè do tū nYesu kòo ò nàké ke d̀: Okóti m pā kuce kè m mu nkəte kékūnné n cice.

22 Kè Yesu ò nàké ke d̀: Nni ntū nkéyóu kè b́e círibèe kūnné b́e círibè.

Yesu do cònnémè kuyaakù
(Wénté Mariki 4:35-41 nè Duku 8:22-25)

23 Kè Yesu ta kudabekù kòo tancòumbèe ò neinè kè bè bo sénté diyàà teri.

24 Kè kuyaakù kperíkù makùu íténí kénfuuti kè menié nyiitiní ke taà kudabekù, kè Yesu yie yè nke duó.

25 Kòo tancòumbèe ò ènte kóò nàké ke d̀: Ti Yiè nti d́e t́é, ti kumu!

26 Kè Yesu d̀: Dè d̀mme kè kufōwaaá ndi p̀i memme? Di í n tá kè dè deud!

Mεμμε kòo íté kéréi nkuyaaakù nè menie nkè dè dò b'eu.

²⁷ Kè d'èe bè di bemou kè bè ntú: We nnìti botí nku yie? Bá kuyaaakù nè menie nkè dè yìé nhò y'è mmù!

*Yesu do bètimè yebakè kè y'èe ta yefònkè
(Wénté Mariki 5:1-20 nè Duku 8:26-39)*

²⁸ Yesu s'ènté diì m'ònni menie nyáà Kadaraa kó ketenkè, kè benitìbè bèdébè yebakè ta bèe y'ènni ifòti mièke. Bè do y'òumu mediè, bá òmòu í daati ke dè p'ènkù. Kè bèe k'éténi k'éco Yesu,

²⁹ k'ekuónko ke dò: Ti k'peti dòmmè tínti nè f'ò nkuyie mBire, a k'òtení ke bo ti f'èũmmu bá dim'ònni í t'ùòkaà?

³⁰ Kè s'ó nkufònkèc'ènkù dièkù makù bo mekentímè ke diiti.

³¹ Kè yebak'èe b'ántè Yesu ke dò: Kàa dó k'é ti beti y'òu kè tí ta kufònkèc'ènkù kuu.

³² Kè Yesu y'è n'áké ke dò: K'òtenè! Kè y'èe y'è bèe nitìbè mièke k'éta yefònkè. Kè kuù f'ònkèc'ènkùu cok'èni dit'ari ìnkè ke y'aa diu menie.

³³ B'èè do c'èmmú yefònkè kè bèe cok'é k'éta dih'èi k'énáké d'èè d'òò nè d'èe t'ùòk'èni benitìbè yebak'è ta bè.

³⁴ Kè dih'èi k'ó benitìbè bemouu y'ènni k'éco Yesu k'òò b'ántè ke dò w'èe y'è be tenkè.

9

*Yesu mièk'unnemè kuh'òkù
(Wénté Mariki 2:1-12 nè Duku 5:17-26)*

¹ Kè Yesu ta kudabekù k'és'ènté menie nk'èw'ète o èi
* nKap'edinaummu nwe. Wénté Mariki 2:1.

* **9:1 o èi:** Yesu èi bè n'áa ndiì k'p'èi ndie, bè y'è

2 Kè bèe tɔní kuhòùkù kè kù duó ku dóu ìnkè, kékɔtenèní Yesu borè, kè Yesu nwúó mbè tàmè ke dò nhò bo kù miékùnnɛ, kénáké kuhòùkù ke dà: M bire cátinne a yèmmè n da cǐ́mmu a yei.

3 Dɛ m̀nni kè ikuó wǎǎbè mabè nnáá be yèmmè miéke ke tú: Onìti yie ncàari Kuyie nyètìrì ndi.

4 Kè Yesu banté be toti tì be yèmmè ké bè beke ke dà: Dè dòmmɛ kè di m̀ake iyentotí yeyi yi mbotí?

5 Ɔnde í yòùnè dɛterè, m bo yǐmè n da cǐ́ nha yèinaà kè m bo yǐmè íté kékété?

6 N né dó di bantému kedò nhOnìtibire m̀ake muwḗrímú ketenkè ìnkè ke bo na kécǐ́ mmeyei. M̀mmɛ ò nàkémè kuhòùkù ke dà: Íté kétúóté a miékù kékò!

7 Kè kuhòùkùu íté kékò.

8 Kè bèe dè yà kè kufɔwáá mbè pǐ nkè bè nsǎntí Kuyie nke tú: Kuyie nyètìrì ndeu! Kù duómmè benìtibè muwḗrímú muù mbotí.

*Yesu nàké tì bèè yèmmè dò mbè wenni
(Wénté Mariki 2:13-17 nè Duku 5:27-32)*

9 Kè Yesu íté dɛborè kèmpɛ́nké káyà onìti m̀òu kòo yètìrì tu Matie kòò kàri bɛdàmpòòcɔutíbè kóo bìròò, kè Yesu dà: N tǔnnɛ! Kè Matie íté kóò tǔnnɛ.

10 Diyèè marì Yesu nè o tancòumbè kè bè nkari Matie cǐ́tè ke yo nnè bɛdàmpòòcɔutíbè nè benìtibè bè do tú bè mufòmmu yeyimu yembè.

11 Kè Fadisiǐbe mabèe dè yà kèbeke Yesu tancòumbè ke dà: Dè dòmmɛ kè di kóò kótì wḗnnè bɛdàmpòòcɔutíbè nè mufòmmu yeyimu yembè kè bè yo?

12 Kè Yesu keè ké bè nàké ke dà: Dè í dò mbèè kònti naati bèè wáà nhotàntì, bemuɔmbe bèè ò wáà.

13 Kɔtɛnɛ kɛtɔtí di yèmmɛ kɛbanté tinaàntì tìì tu: N dɔ wèè mɔkɛ wènwe otòù kó mesémme, n yí dɔ di n feu ìì wũḡ. Ke yé n yí kɔtenímɛ ke wanti bèè yèmmɛ dò mbè wetí, n wanti bèè banté bèmbɛ ke dò mbè tu benitiyɛibɛ.

*Dekótírè nè depànnè kó tinaàntì
(Wénté Mariki 2:18-22 nè Duku 5:33-39)*

14 Diyìè marì kè Isāā-Batiisi tancóUMBÈÈ kɔtɛ kébɛkɛ Yesu ke dɔ: Dè dòmmɛ kè tínti nè Fadisiǿbɛ kè ti bou yɛnḡ bá a tancóUMBÈÈ í bou?

15 Kè Yesu bè tǽnné ke dɔ: Di yà onìtì tòú dè o pokù kòo nɛpobè yèmmɛ càràrà? De kó yɛwe kpaanímu kè bè bo pǐ nwèè tòú o pokù ke íténè, de mǎnnì kè bè né bou yɛnḡ.

16 Bè ḡḡ í nyá nkuyaàpànkù kukótíkù ñnkè, kàa mè dḡḡ kuyaàpànkù bo yũḡ nkukótíkù kè dikǽtírì dɔkɛ dɛukɛ.

17 Bè mɛ nhḡḡ í ncũḡ menapàmmɛ tidəutì kótítì miɛkɛ, kàa mè dḡḡ tidəutì bo puoti kè menàà ncakɛ. Menàà mpàmmɛ dò nkéncũḡ tidəutì pàntì miɛkɛ nkɛ, deməu kè dè nwenni.

Yesu do cònnémè onitipòkù yóntì, kémiɛkùnne desapùmbirɛ

(Wénté Mariki 5:21-43 nè Duku 8:40-56)

18 Kè Yesu nkpaá ke bè nàánnè kè Sifubɛ kóo kótì mǎu kɔtɛní kénínkóo o ìikè, kóo nàké ke dɔ: N sapùmbirɛ dɛè ku bàmbà mmiɛ, bá nè memmɛ kɔtɛ kénḡḡ nha nɔu de ñnkè kè dèè foute.

19 Kè Yesu íté nè o tancóUMBÈÈ kóò tũnnɛ.

20 Kòo nitipòkù mǎu mǎ ntiyóntì kè dè tũḡkɛ yɛbie ntepiítè nè yèdèè, kòo kɛténì Yesu fǎnkùò bíékè kékáákè o yaàbòrì mǎnkù.

21 Kε yĕ ò do túmè nè o yèmmè miεke: Bá kè n na ke kàáké o yaàbòrì m bo miεté.

22 Kε Yesu wĕĕte ké nhò wùó nke dò: N kóo sapàà a tákùmè da miεkùnnemu. Kòo nitipòkù pánkεε miεté.

23 Bè tùòke dìì mǎnnì de kóo dakótì cĭĕtè ke nsó nditĩnnì tikú ke kuò nke eu sikúhéú.

24 Kε Yesu bè nàké ke dò: Yĕnnè, desapùmbire í ku, dè yĕ nke duómu.

Kε bè nhò daú.

25 Ò bè dènnε dìì mǎnnì kédeè kéta kudieku kĕpĩ ndesapùmbire nòutè kè dèε íté.

26 Kε de kó tináantìi pité de kó kutempĕ nkumou miεke.

Yesu wéimmè tiyũǎntì tidéti

27 Kε Yesu íté deborè kĕmpĕnké kè tiyũǎntì tidétì ò tũnnε kĕmpĩĕkù ke tú: Dafiti kó debire, ti kuó mmesémmè.

28 Yesu tùòke dìì mǎnnì teĕĕtè kè tìi yũǎntìi kǎtení o borè kòo tì beke ke dò: Di yèmmè dò m bo na ké di wéinaà? Kε tìi ò tĕĕné ke dò: Εĕ, ti Yiè nha bo na.

29 Kε Yesu kááké ti nuò nké tì nàké ke dò: Dèε dǎò kéndò ndi tá ke dò ndè bo dǎòmè.

30 Kε bè pánkεε wénté, kè Yesu bè cau nke dò: Di báá yie nkòò mǎu tì kèè.

31 Bè yèroo dìì mǎnnì ke pánke nnáantoo Yesu kpéi dihei dimou miεke.

Yesu do dènnεmè dibǎò dihǎnnì dìì í nǎ nke náá di miεke

(Wénté Duku 11:14-15)

32 Bè pĕnké dìì mǎnnì kè bèε kǎtenní onitì mǎu Yesu borè kè dibǎò ò ta ke dǎnnε o nóndenĕ.

33 Yesu dènnε dìi m̀̀nni dib̀̀ò o miεke k̀̀o ǹ̀ndεnf̀̀εε date k̀̀o na k̀̀ennáá nk̀̀ε d̀̀εε di beǹ̀itib̀̀ε medì̀ε nk̀̀ε b̀̀ε ntú: Ti mu nyí yà diε mbotí Isidayεεriβε kó ketenk̀̀ε.

34 K̀̀ε Fadisiẽβε bεmβε né ntú: Ǹ̀ε ob̀̀okpààti kó muw̃́rimú mmu ò b̀̀εtim̀̀ε yeb̀̀ak̀̀ε.

*Mεsém̀̀m̀̀ε do p̃́ím̀̀m̀̀ε Yesu b̀̀ὲε kra oc̃́enti bε kp̃́éi
(Wénté Mariki 6:6-34 ǹ̀ε Duku 10:2)*

35 K̀̀ε Yesu ícenti yehεk̀̀ε yεm̀̀ou yediεỳ̀ε ǹ̀ε yεsámp̀̀oỳ̀ε, ke náante Tináã̀nsààti Kuyie nk̀̀pààtiỳ̀ùù k̃̀p̃̀eti titíintouti miεke, ke miεk̀̀unko bεmṹmβε bε m̀̀ammú mum̀̀ou ǹ̀ε bε k̃̀nyonkuti tim̀̀ou.

36 K̀̀ε mεsém̀̀m̀̀εε ò p̃́i m̀̀medì̀ε ñ̀̀ǹ̀ε dε kó beǹ̀itib̀̀ε, ke ỳ̀é b̀̀ε do òum̀̀ε k̀̀ε bε ỳ̀εmm̀̀εε caàr̀̀ε, k̀̀ε b̀̀ε nd̀̀o ntipièti t̀̀i kra oc̃́enti.

37 K̀̀o náké o tanc̀̀óumb̀̀ε ke d̀̀ò: Tidiiti bimu ke sũ medì̀ε nk̀̀ε ti d̀̀εib̀̀ε né k̃́ñ̀̀ni.

38 Bánt̀̀eǹ̀ε kupaku yì̀ε nk̀̀o dṹnni bet̃́omb̀̀ε k̀̀ε b̀̀εε dei o diiti.

10

*Yesu t̃́omm̀̀ε o tanc̀̀óumb̀̀ε
(Wénté Mariki 3:13-19, 6:7-13 ǹ̀ε Duku 6:12-16)*

1 K̀̀ε Yesu yu o tanc̀̀óumb̀̀ε t̃̀epíít̀̀ε ǹ̀ε b̀̀édéb̀̀ε ké b̀̀ε dù̀o muw̃́rimú k̀̀ε b̀̀ε bo mbeti yeb̀̀ak̀̀ε ke miεk̀̀unko bεmṹmβε m̀̀m̀ammú mum̀̀ou ǹ̀ε b̀̀ὲε m̀̀o ñ̀tik̃̀nyonkuti tibotí tibotí.

2 Nte Yesu tanc̀̀óumb̀̀ε t̃̀epíít̀̀ε ǹ̀ε b̀̀édéb̀̀ε kó yeỳ̀èt̀̀ε: Oketiẁ̀ε Sim̀̀o k̀̀ε b̀̀εε ò yu ke d̀̀ò Pieri ǹ̀ε o nant̀̀ε Ñ̃antidee ǹ̀ε Sebedee kó ibí, Isaku ǹ̀ε Isãã.

3 Fidipu nè Batidemii nè Tomaa nè Matie wèè do tú odàmpòdɔutíwè. Nè Adifee kó debire Isaku Tadee

4 nè Siməə wèè do ɔ ntú Sedəti kó fenafe kou nè Sudaasi Isikadiyoti wèè fíté Yesu.

5 Yesu tancòumbè tepíitè nè bèdébè mbe ò tɔ mbè ké bè nàké ke dò: Di báá kəte bèè í tú Sifube be kó yehəkè, di me mbáá kəte Sammarii kó yehəkè.

6 Kətenè Isidayeeri be bíékè, bè dònne ipe ì feti ìnyi,

7 ké mbè nàá Kuyie nkpràtìyuu t̀̀d̀̀nnimè,

8 kèmmiekunko bemuəmbə ke duò nkè becírìbè yánni ke miékunko yekùò nkè yè wènkú, ke beti yebəkè. N di pāmu di í donté, pānè kè bè báá di yietí.

9 Di bá ntə idíítí.

10 Di bá ntə kudəukù yoo yeyaəbòrè yèdèè yoo tinèutì yoo kupàati ke yé otəntì nè o təndiiti nti.

11 Kè di t̀̀d̀̀ke dii èi dí yà onitisàəwè kébáté o cīètè ké nde mbo ke yà pēēténè deborè.

12 Kè di tə t̀̀è cīètè di d̀̀: Kunaatí ndi bonè.

13 Kè tecīètè yembè di cəuté, dí bè pā kunaatí, kè bè me nyí di cəuté, di báá kù mbè pā.

14 Kè tecīètè matè yoo dihei mari kəbe í d̀̀ó ké di cəuté yoo bè í kèmmú di kpeti, dí íté deborè ke kpááté di nacètáá.

15 N di nàá mmómumuə nwe tibeénti kó diyie Sodəmmu nè Koməə Kuyie ndo c̀̀ú nyèè ekè kó tiyēiti bo nkēíninè de kó dihei kpeti.

Bè yóó fēūmmè Yesu kəbe

(Wénté Mariki 13:9-13 nè Duku 21:12-17)

16 N di tɔ nkè di do nyipe nyi yekpamaà ncuokè, ñciinè iwààke kəme ke yòò ke dònne yekpetinónkperè.

17 Ndakenè! Benitibè yóo di katenèmu bebeémbè borè kè bè ndi puotì yedá titíntouti miéke,

18 bè bo di katenè bebaatíbè nè bekràatibè borè kè di bo bè nàké n kréi, nke náké n bèè í tú Sifube.

19 Kè bè di karinè tibeénti, di bá ntoti di yèmmè di bii yóo náké tì nè di yóo tì nàké mèè botí, kè di tùðke Muyaánsààmù bo di duó ndi dò nkénáké tì.

20 Ke yé dî í yó nnáámmè di mómməmbə Kuyie nYaá mmuù yó ndi duò ndi yó nnáá ntì.

21 Benitibè bo nduò nkè bè kòu be tebíi, kè ibí cicebè nduò nkè bè í kòu, kè ibí nduò nkè bè kòu í cicebè.

22 Benitibè beməu bo ndi ní ndi tú mèè kréi n kəbe, wèè me mbo nwéèri kətuəke kumàнку ò bo cooté.

23 Kè bè di fěũnko dihei mari dí coké kékəte diteri, n di náá mmómmuə nwe di bo nkpaá ke í dèè Isidayeeri be kó yehəkè kòo nìtìbiree wětenímu.

24 Wèè bebíi ò í pēēté wèè ò benkú, otōnti me nyí deunè wèè ò duó mmutāmmú.

25 Bè dòò mèè botí wèè benkú be yóo me ndòò ò benkú wè, bè dòòmè tecfētè yìè mbè yóo me ndòò ò kóo tōnti. Kè bè yu tecfētè yìè nhobəəkràati ò cfētè kəbe kperè bo pēēté memme.

Di bá ndé bèè kòu tikōnti

(Wénté Mariki 8:38 nè Duku 9:26, 12:2-7)

26 Bá ndénè tũnké benitibè, dèè dòòri disòri dè bo feité, kè dèè bo dibìnni kè dèe yènni kuwenniku.

27 N di nàké tì timáa borè náké n tì kupiiti, n di wee tì, pīēkénè tì.

28 Di bá ndé bèè kòù tikònti ke í nò nke kòù diwènni. Ndénè Kuyie nku kùù bo na kékuò tikònti nè diwènni muhãã mmieke.

29 Bè òò í nfité inòribí idéi ndi dáràà? Nè mèmme dèmarè òò í ndo ketenkè kè di cice Kuyie nyí yé.

30 Bá di yùtì Kuyie nti kàammu ke yé tì mààmè.

31 Di bá nyíèkù tũnké di pèètému inòribí péu.

Ti bo yĩmè ti tú Yesu kòbe

32 Wèè bo náké benitibè ìikè ò tumè n kou, m bo náké n cice wèè bo kéĩnkè de yiè ntumè n kou.

33 Wèè bo n yete benitibè ìikè m bo ò yete n cice wèè bo kéĩnkè o ìikè.

Yesu kàtenèní mèè yatimè

(Wénté Duku 12:51-53, 14:26-27)

34 Kè Yesu béi nke dò: Di yèmmè bá ndò n kàtenèní kunaatí nku kutenkù kuu mmieke, n kàtenèní mu-dòò mmu.

35 N kàtení ke bo yate debire nde nè de cice, ke bo yate denitipobire nè de yò, kéyate osapàà ònè o còkù.

36 Kè benitibè céĩ kòbe naá mbe kpantídèntòbè.

37 Wèè dó o cice yoo o yò kè dè pèèté mí nhò báá na kèntú n kou, kè wèè dó o kóo dapàà nyoo o kóo sapàà nkè dè pèèté mí nhò báá na kèntú n kou.

38 Wèè í tò o dapàatí ke n tũnne ò báá na kèntú n kou * mēfēūtīmē mme yoo ifei (wèè í dó kēfēūtē n kpéi yoo wèè í dó kēdi ifei n kpéi).

39 Wèè bo ndó kédèeté o fòmму ò bo mù fétinne, kè wèè fétinne o fòmму n kpéi kòò mù pèté.

Wèè còuté Yesu ò còuté Kuyie nku

(Wénté Mariki 9:41)

* **10:38 dapàatí:** Kudapàatí bè nàá nkùù kpéi ndè benkù

40 Wèè di còuté ò còuté mí nYesu nwe, kè wèè n còuté kòò còuté Kuyie nkùù n tǒnní.

41 Kè wèè còuté wèè nàá nKuyie nnáaǎntì ò tu mǎè kpéí wèè nàá nKuyie nnáaǎntì, ò bo péte tìcuuti wèè nàá nKuyie nnáaǎntì ò yóó péte tì. Kè wèè còuté wèè dǎ̀̀ri Kuyie ndómè ò dǎ̀̀ri mǎè kpéí Kuyie ndómè ò bo péte tìcuuti wèè dǎ̀̀ri Kuyie ndómè ò yóó péte tì.

42 Wèè bo yǎ̀nté menébuo mbesám̄póbè biε nkòò mǎ̀ ò tu mǎè kpéí n kóo tancóuntì, n di náá mmóm̄muo nwe, Kuyie mbo ò cú de kó tìcuuti.

11

1 Yesu tié ndìi mǎ̀nnì o tancóumbè tepítè nè bèdébè kédeè kéité deborè kékatε kénnaante Kuyie nnáaǎntì de kó yεhekè miεke, ke tì mbè tiè.

*Yesu do tǎ̀nné tì Isǎ̄-Batiisi
(Wénté Duku 7:18-35)*

2 Kè Isǎ̄-Batiisi m̄bo dikpetíntou kékeè Yesu p̄i mmùù tǎmmú kǎ̀tǎ̀ nho tancóumbè kè bè bo ò beke ke dǎ̀:

3 Fǎ̀ǎ̀ tu wèè dǎ̀ nkékatení yáà ti dǎ̀ nkémbaa otǎ̀ mǎ̀ ò nwe?

4 Kè Yesu bè tǎ̀nné ke dǎ̀: Katenè kénáké Isǎ̄ di yà dè nè di kèè tì.

5 Tiyũ̀ǎ̀ntì wǎ̀nnì kè yεcǎ̀ ncǎ̀ntì séi, kè yεkùò mmierí, kè yεwũ̀ nkèu, kè becíribè yǎ̀nnì kè besénnibè kèu Tináaǎnsààtì.

6 Dè ínaati wèè í yóu ò bo nni ntámè.

7 Isǎ̄ tancóumbè ité dǎ̀ mǎ̀nnì kè Yesu nnáannè benitibè Isǎ̄ kpéí ke tú: Di do kǎ̀te kǎ̀yà ba dikpáà cuokè? Dipènni kuyaakù nampú dàà?

8 Kè mǎè dǎ̀ke di né kǎ̀te ke yà ba? Onitì wèè dàátì tiyaàsààtàà? Tiyaàsààtì yembè ò mbo sikpààticǎ̀ nsi.

9 Yàá di kòte ke yà Kuyie mpããnáàhntì náàhntò nwe? N né di náámmu ke tú ò p̄ḗḗtému Kuyie mpããnáàhntì náàhntò.

10 Isãã kpéí nke tí wàrimè ke tú: Mí nKuyie n yóó duónkomu n kóo t̄ñntì kòo niité k̄étũntè a ce.

11 N di náá mómumu nwe benitibè pié bèè kó dimàà, òmòu mu nyí buoté wèè p̄ḗḗtè Isãã-Batiisi. Nè memme wèè tu osámpròu Kuyie nkpààtiyuu mièke kòo ðeu koò p̄ḗḗtè.

12 Isãã kó dimònnì k̄éntò k̄étuòkenèní yíe, Kuyie nkpààtiyuu taànè muw̄erímú mmu kè bew̄erintiebe bèè di taà.

13 Kuyie mpããnáàhntì náàhntè nè M̄oyiisi kó ikuó ðè nàk̄ému ðe kó dikpààtiyuu kpéí k̄éntò k̄étuòkenèní Isãã.

14 Bè nàk̄ému ke tú Edii ðò nk̄eketé k̄éw̄etení kè Od̄eḗtíwè né k̄atení, kè di bo tí yie, wèñwe ðie.

15 Wèè m̄òke yeto ke bo keè, wèe keè!

16 M bo donnè ba di mmònnì kó benitibè? M bo yí bè ðonnè ibí nyí ìi k̄ari yaárè ke náánnè itei ke tú:

17 Ti di eé fet̄arife bá di íáá, kè ti kuó ndikúdabònnì bá di yèmmè í cààrè.

18 Isãã k̄atenímu ke í yo nhò me nyí ȳò m̄menaà, kè di ðò ðibòò dii bo o mièke.

19 Kè Onitibire k̄atení ke yo nke ȳò m̄menaà nke di ȳè nhò tu odiiti kunaàḡààkù, ke dápúnè beðàmpòòcòutibè nè bè tu bè benitiyieibe. Be t̄ómmú kó muc̄ántimu muù né benkú Kuyie nkuù bè duóm̄mè ðe kó meciì.

*Yesu do kpannèmè Kadidee kó yehèkè kòbe
(Wénté Matie 10:15 nè Duku 10:12-15)*

20 Μεμ̃με κ̃ε Yesu ket̃ε κ̃ένkpaññε yeh̃ek̃ε ò do d̃òò ỹèè mĩeke tidĩeti p̃éu ke ỹé de k̃ó yeh̃ek̃ε k̃abe do í yiem̃m̃ε ke bo ceete be borim̃ε.

21 Kòò mb̃è ñàá ñke tú: Di bo yà d̃índi Koras̃è̃ ñè Betisaid̃aa k̃abe ke ỹé tidĩeti ñ d̃òò tì di cie, κ̃ε ñ do nt̃i d̃òò Tiiri ñè Sit̃s̃s̃ mĩeke ñke, ñè ỹíe mb̃è do dàátí tif̃òòt̃ònt̃i ñti ke p̃ũ mmut̃ápeĩ ñke beñke be borim̃ε c̃èètem̃è.

22 Dẽε k̃p̃éi ñte κ̃ε ñ tu tibẽént̃i ỹiè, Tiiri k̃abe ñè Sit̃s̃s̃ k̃abe k̃ó tiỹé̃iti bo nk̃é̃ñiñè di k̃peti.

23 D̃índi Kap̃ennaumu k̃abe di ỹemm̃ε d̃ò ñKuyie mbo d̃i dee nk̃é̃nk̃àà? B̃it̃i, k̃ù bo di c̃ũ̃nñi k̃é di tanñé kud̃ank̃ù, ke ỹé tidĩeti t̃i d̃òò di cie κ̃ε t̃i do nd̃òò Sod̃ammu ò na nk̃p̃áá bomu ñè ỹienñi.

24 Dẽε te κ̃ε ñ tu tibẽént̃i ỹiè Sod̃ammu teñk̃ε k̃abe k̃ó tiỹé̃iti bo nk̃é̃ñiñè di k̃peti.

*Kuyie ñs̃ònñε t̃i b̃èè c̃iì
(W̃ént̃é Duku 10:21-22)*

25 De k̃ó dim̃ònñi κ̃ε Yesu s̃ánt̃ε Kuyie ñke d̃ò: N cice ñ da s̃ántí f̃ò nw̃èè te ket̃enk̃ε ñè κ̃é̃nk̃ε a s̃ònñem̃ε tim̃ómm̃ònt̃i mẽciì nyemb̃è ñè mẽỹé̃t̃im̃ε yemb̃è ke t̃i beñke b̃èè í tú b̃em̃ab̃è.

26 N cice ñ da s̃ántí ke ỹé f̃òò d̃óm̃ε d̃è nd̃ò mm̃em̃m̃ε.

27 N cice a ñ dũómmu dem̃au. Òm̃òu í ỹé deb̃ire κ̃ε d̃è í tú de cice. Òm̃òu me nyí ỹé deb̃ire cice κ̃ε d̃è í tú deb̃ire ñè d̃è d̃ó κ̃ébeñke b̃è de cice.

Yesu k̃ó dit̃au í c̃èè

28 K̃òteñení m̃ bor̃è dim̃au d̃índi b̃èè t̃o yet̃uo c̃é̃é̃ỹè ke òu κ̃ε ñ di tout̃é ke di om̃p̃unñε.

29 Τὸνὲ n kó ditou, yiennè n kó itié nképété meom̄pùmè, ke yé n γοῶm̄emu kè n yèmmè boo.

30 N γοό di tou ndi tou í you mutou, di í cèè.

12

Yesu weè baké teom̄pùtè

(Wénté Mariki 2:23-28 nè Duku 6:1-5)

1 De kó difōnkúò kè Yesu mpēnké deπaa mmarè nè o tancòumbè teom̄pùtè yiè kè dikōnni bè bo kè bè nkāũ tidibénti ke cáá.

2 Kè Fadisiḗβε de yà kénáké Yesu ke dò: Wénté a tancòumbè dṑrimè teom̄pùtè yiè ikuó yete de.

3 Kè Yesu bè tḗnné ke dò: Di í kàa ndikōnni do pī nDafiti nè o kabε kòo dṑràà?

4 Ò do tamè Kuyie ncī̀tè kétúóté pḕèbè bè pā bè Kuyie ñnè o nìtibè kè bèε cááké, òm̄ou do í dō nkécááké bè kè de í tú Kuyie nkuó niùbè máàà?

5 Yàa di í kàa mM̄oyiisi kó ikuó miεke ikuó niùbè bèè pī nKuyie ncī̀tè miεke mutōmmú bè ò mmù pī́m̄mè teom̄pùtè yiè bè me nhṓ í nyeténè ikuóà?

6 Mí nné di náámmu ke tú òm̄ou bo die nke deunè Kuyie ncī̀tè.

7 Kè di do mbanté tináànti tì tu: N dó wèè m̄ake wènwe otou kó mesém̄mè kè de pḕtè di n feu ì wũ̀, di na bá nyí bè dṑ meyei.

8 Onitìbire deè baké teom̄pùtè.

Yesu miékunnemè wèè bakù fãũ teom̄pùtè yiè

(Wénté Mariki 3:1-6 nè Duku 6:6-11)

9 Kè Yesu ítε deborè kéta kutíintouku makù miεke,

10 kòo niti m̄ou de bo kòo bakù fãũ, kè Fadisiḗβε ndó kédíi nYesu káyà kòo bo yeté, kòo beke ke dò: Ikuó yie nha bo miékunnemè oniti teom̄pùtè yièà?

11 Kè Yesu bè tẽnéné ke dò: Di miéke kòò mǎu mǎke fepièfè fēmáá kè fè do dǎkè teom̄pùtè yie ò báá kǎte kè fè dèitenáà?

12 Onìtì wèè né pǎēté fepièfè tá? Ikuó tǔ nyí yete a bo dǎmè mesàà nteom̄pùtè yie.

13 De mǎnnì kè Yesu náké wèè bakù fǎũ nke dò: Youte a bakù.

Kòo youte, kè kùu wǎte kékpenke kénáánnè kutèkù.

14 Kè Fadisiēβεε yè kǎtíí nke bo yà bè yóó yǐmè kékúo Yesu.

Kuyie nkóo tǎnti kù tǎāté wè

(Wénté Mariki 3:7-12 nè Duku 6:17-19)

15 Kè Yesu tì kèè kǎité dǎborè kè benìtibè péu nhò tǔ nkòo miékunne bèè mǎ mbemǎu,

16 kè bè cau nke dǎ bè báá náké òmǎu ò tu wè.

17 Kè dè bo dǎò Kuyie mpǎānǎāntì nǎāntò Esaii do nǎké tì ke dò:

18 Nte n kóo tǎnti

n tǎāté wè, koò dǎ,

n yèmmè naatinè wè,

m bo ò duó n kó Muyaá

kòo náké ibotí imǎu m beénti kpéí.

19 Ò í yóó nwanti yekpàrè,

ò í yóó nwékute,

òmǎu í yóó keè o tammè ice miéke.

20 Ò í yóó bóóté dipènnì dǐi kǎnné,

ò í yóó kuǎ defitírè dèè kó muhǎá nkǎke,

kénkémúnè bá wè ò bo dǎmè Kuyie ndó dè.

21 Kè yebotè yemǎuu ò yie.

Yesu tẽnéné tì bèè ò wátiri

(Wénté Mariki 3:22-30 nè Duku 11:14-23, 12:10)

22 Kè bèe kàtɛnɛnì onìtì mǎu Yesu borè kè dibòò mari ò ta koò yěĩkùnnɛ ke dànnɛ o nónɔndenfè kè Yesu ò miɛkùnnɛ kòo wénté kɛna kénnaá.

23 Kè dèe di benìtìbè mèdiè kè bè nnáá mbemáá ke tú: Dafiti yaàbirɛ í dɔkaà?

24 Kè Fadisiĩɛbɛɛ tì kèè ke dò: Nè obòakpààtì kó muwɛrímú mmu ò bètìmè yebòkè.

25 Yesu mɛ nyémèmu be yèmmè dòmmè kòo bè nàké ke dò: Kè dikpààtìyuu mari toté ke kpa ndimáá yoo tɛcĩɛtè matè toté ke kpa ntemáá tè bá nhã ke bo.

26 Kè dibòò bètì dibòò dì toté ke kpa ndimáá ndi di kpààtìyuu bá nhã ke bo.

27 Kè nsà kè m bètì yebòkè nè obòakpààtì kó muwɛrímú mmu, di kòbɛ né yè bètì nè we nkõmu? Dèè kpéi nte kè di kòbɛ yó di bekénè.

28 Kè m mɛ mbètì yebòkè nè Muyaánsààmù kó muwɛrímú mmu, Kuyie nkpààtìyuu dii tũ ntùòkení di borè.

29 Omǎu báá na kéta onitikperì cĩɛtè kétúóté o kperɛ ò m̀òkɛ dè, ke í keté kòò bóú, kòo mɛ nhò bóú ke dèè ò bo na kétúóté o kperɛ ò m̀òkɛ dèè kó dimáá o cĩɛtè.

30 Wèè í n wɛínè ò n kpànnèmu, wèè í n wɛínè kè tì tíkí ò dèímu.

31 Dèè kpéi nte kè n di náá nke tú Kuyie mbo cĩɛ mbenìtìbè mɛyɛi mmɛmǎu nè tináanyɛiti timǎu, wèè mɛ mbo sáá Muyaánsààmù ku báá ò cĩɛ mbìtì.

32 Wèè bo sáá nhOnitìbire Kuyie mbo ò cĩɛ, wèè mɛ mbo sáá Muyaánsààmù ku báá ò cĩɛ yemòrè yie mmieke yoo yèè kpaanì yɛ mieke.

*Matie nè mu bɛ kó mɛdonnimè
(Wénté Matie 7:16-17 nè Duku 6:43-45)*

33 Kè mutie tú musààmù, mu be ò nsàmu, kè mù tu musĩmmù, mu be nsĩ, bè banní mutie sààmù mu be borè nde.

34 Iwààke díndi di bo yĩme kèna kénáké tináaansààti ke tú beyeibe, ke yé tii bo oniti yèmmè mièke o nùu ti nnáámmè.

35 Onitisàawè náànti tii benkú desàarè dèè bo o mièke, koo nitiyeiwe kpeti benkú meyei mmèè bo o mièke.

36 N di náámmu ke tú tibeénti yiè Kuyie mbo bekénè benitibè bè nàké tii náànti detetirè kpeti ìnkè.

37 Ke yé nè a náànti mièke nke Kuyie nyóó da bekénèmè ke da kpetínné yoo kù da coo.

Bè do bekemè Yesu tidietì

(Wénté Matie 16:1-4 nè Mariki 8:11-12 nè Duku 11:29-32)

38 De m̀nni ikuó wǎǎbè nè Fadisiẽbe mabè kè bèe beke Yesu ke d̀: Okóti ti d̀ á d̀ò tidietì nti kè tí yà.

39 Kè Yesu bè t̀nné ke d̀: Di mm̀nni kó benitibè bèè b̀tinné Kuyie, ke d̀ori meyei bè m̀ b̀kú tidietì, bè me mbáá tì yà, kè dè í tú tii do d̀ò Kuyie mpǎánáànti náàntò Sonaasi.

40 Sonaasi do yĩmè iyie nyitǎǎti, deyennè dètǎǎti ṭyĩndietè p̣utì mièke, Onitibire yóó me nyĩ iyie nyitǎǎti, deyennè dètǎǎti ketenkè mièke.

41 Tibeénti kó diyie Ninifu kó diheì k̀be bo bekénè di mm̀nni kó benitibè ké bè kpetínné ke yé Sonaasi do bè nàkémè Kuyie nnáànti kè bèe ceete, ntenè òm̀u ke bo die nke deunè Sonaasi.

42 Tibeénti kó diyie Sebaa koo nitipokpàati bo bekénè di mm̀nni k̀be ké bè kpetínné, ke yé ò iténimè diheì d̀tirì ke k̀tení ke bo keè Sodom̀o

kó tináaàntì mæciù nkpeti. Nte òmòu die nke deunè Sadoməə.

Dibəə bo yèmè onìti miεke kēwēteni
(*Wénté Duku 11:24-26*)

⁴³ Kè dibəə yè onìti miεke ke kòte tɛdɔntè ìnkè ke wanti dì bo om̀pè dè ke m̀h̀nté dì bo yĩ:

⁴⁴ M bo wēte onìti n sòò bo wèè miεke. Di t̀ù̀kɛní dìi m̀ǹnni k̀éns̀s̀ nkè dè k̀à̀úté páíi ke t̀ũ̀nté bá òmòu í bo o miεke.

⁴⁵ Dì bo wēte k̀éwáá nyeteyè ỳeyiekè ỳèè yóu ke dì p̀è̀t́é kè ỳèè ẁētení ḱéta o miεke. De m̀ǹnni k̀òò borimεε s̀ĩnté k̀é̀p̀è̀t́é m̀è sòò d̀òm̀m̀è. Di m̀m̀ǹnni k̀ó benìtibè tu b̀eỳibε m̀bε, bε k̀p̀εrε yó m̀mε ndò.

Yesu yē nho kəbe tú bè
(*Wénté Mariki 3:31-35 nè Duku 8:19-21*)

⁴⁶ Kè Yesu nkpaá náánnè dit̀ĩnni k̀òò ỳs̀ nè o ǹéi kè bèε t̀ùkɛní k̀éncómmú ditowaà ke d́ó ḱóò béinnè.

⁴⁷ Kòò m̀ò̀u náké Yesu ke d̀ò: A ỳs̀ nè a ǹéi bè c̀òm̀m̀ú ditowaà ke d́ó ḱé da béinnè.

⁴⁸ Kè Yesu ò t̀é̀ǹné ke d̀ò: We ntú n ỳs̀? Kè ò̀mbε tú n ǹéi?

⁴⁹ K̀éfiétí o t̀ancòumbè ke d̀ò: Ntenè n ỳs̀ nè n ǹéi.

⁵⁰ Ke ỳé wèè d̀ò̀rri n cice wèè bo k̀é̀ĩnkè ò d́ó d̀è, wèè tumè n ỳs̀ nè n t̀áũ nè n nantè.

13

Wèè yaù tidiiti o kó dináaṅhāntiri
(*Wénté Mariki 4:1-9 nè Duku 8:4-8*)

¹ De ḱó diyè miεke kè Yesu yè t̀eçĩt́è k̀ékòte k̀éncari d̀ámé̀r̀i ǹù̀.

² Kè benìtibè péuu tínni o borè k̀òò ta kudabek̀ù k̀éncari kè bè c̀òm̀m̀ú dinéb̀ènni.

³ Kòo mbè nàánnè yenáàhãntíyè péu miéke ke tú: Onìtì mǎu wèè yè ke bo yaá o diiti,

⁴ kényaù kè mēdibii mmamēe do kuce ñnkè kè sinᵛᵛ kǎtení kè mē di.

⁵ Kè metēmēe do fekũũfe ñnkè kécārikè kényènní ke yé mutáá nyí sũmè deborè.

⁶ Diyìè nàáté diì mǎnnì ke kpenke kè mē tùò nkè mēe kpeí ke yé me cĩē nyí namè ke fũũkú.

⁷ Kè metēmēe do tipotì miéke kè tii íténí kè mē èũté.

⁸ Kè metēmēe do ketenkè wenni dè kèpèité mie ntekùtè (100) metēmè sipísìkuò metēmè sipísitàãti.

⁹ Kè wèè mǎke yeto ke bo keè wèe keè.

*Mùù kpéí ndo te kè Yesu nnáá yenáàhãntíyè
(Wénté Mariki 4:10-12 nè Duku 10:9-10)*

¹⁰ Kè Yesu tancóumbèe ò beke ke dò: Dè dòmme kàa bè nàánnè yenáàhãntíyè?

¹¹ Kè Yesu bè tēñné ke dò: Díndi Kuyie ndi duómму mecii nkè di bo yĩtéte ku kpààtìyuu kpeti tii sòri, bembè me nyí mē mǎke.

¹² Ke yé wèè mǎke bè yóó we nyíémè kòo mǎote mediè, wèè kpa kè bèe fietè desámpròrè ò mǎke dè.

¹³ Dèè kpéí nte kè m bè nàánnè yenáàhãntíyè ke yé bè wùómmè ke í banní ke yo ke í keu,

¹⁴ kè dè bo dǎò Kuyie mpãñáàntì náàntò Esaii do nàké tì be kpéí nke dò:

Di bo nyo di me mbáá keè,
kénwúó di me mbáá banté.

¹⁵ Ke yé de kó kubotí kǎbe yèmmè kpeñnimè,
kè bè Ìtinné be to,
ke báá keè, ke ùũ nke báá yà,
bè yàà bo ceete mēè kpéí

kè m bè miékùnne.

¹⁶ Díndi biε, dè ndi naati ke yé di nuo nwùómmè kè di to yo.

¹⁷ N di náá mómumu nwe Kuyie mpããnáànti náam̀bè péu nè bèè d́ Kuyie bè do d́mu ke bo yà di mè nwùó ndè bá bè í yà, ke bo keè di me nyo ti bá bè í ti kèè.

Yesu wènk̀nnemè wèè yaù tidiiti o kó dináãnhãntíri

(Wénté Mariki 4:13-20 nè Duku 8:11-15)

¹⁸ Ntenè wèè yaù tidiiti o kó tináànti benkú ti.

¹⁹ Kuce ìnkè kó medibii ndo dè tu oniti bè nàké wènwε Tináãnsàati Kuyie nkpaàtiyuu kpeti bá ò í nti banté kè dibòò katení kè ti dèite.

²⁰ Fekũũfε medibii ndo fεè ìnkè tu oniti bè nàké wènwε Tináãnsàati kòo ti cõté mecãã nè diwèi.

²¹ Ò í nyóu kè ti bo fííkú o miεke, ò í mmøke mewéérímè, meyeñcaàrimè tũ̀ðkení dii m̀nni yoo bè ò fεũ nkuyie nnáànti kpeí, ò p̀nkεε bútiné Kuyie.

²² Tipoti medibii ndo ti miεke tú oniti bè nàké wènwε Tináãnsàati, meborime kó iyentotí nè a bo ndómè tikpàti kè dèε ti èũté bá ti í mpĩ mmutõmmú mamù o miεke.

²³ Ketenkè sààkè medibii ndo kèè miεke tú benitibè mbe bè nàké bè Tináãnsàati kè bè ti cõté nè be yèmmè memou ke kòte ke waanní betòbè, yie sipísitãati, otòu sipísikuò, otòu tekòutè (100).

Yesu dònneñemè Kuyie nkpaàtiyuu kupaku

²⁴ Kè Yesu yíε kè bè nàké medonnimè tēmè ke d̀: Kuyie nkpaàtiyuu dònne oniti m̀u nwe wèè do buotí tidibotí sàati o paku.

25 Keyènkè benitibè yè nke duó diì mònni kòo kprantídèntòu kàtení kèbuotí timúyeiti tì tì dònne de kó kupaku mieke kéité.

26 Tidibotì sààtì yènní diì mònni timúyeiti tì tì dònne kè tí múnkee yènní.

27 Kè kupaku yiè nkó betōmbèè ò beke ke dò: Okóti a í buotí tidibotì sààtì nti a pakaà? Timúyeiti tì tì dònne tì né boní de ke yènní de mieke.

28 Kòo bè tḗnné ke dò: N kprantídèntòu weè dòò memme, kè betōmbèè ò beke ke dò: Á dó kè ti kàte kèhu de kó timúyeitaà?

29 Kòo bè tḗnné ke dò: Áà kè di u timúyeiti di yàà bo taunnè tidisààtì.

30 Yóunè kè dè nwě nke kótírí kè dididèi tùòke n di náké, kè dí keté kékěí timúyeiti kèbóú kécóú, kédeè kékěí tidisààtì kéānné m bəu mieke.

*Yesu dònne nèmè Kuyie nkprààtiyuu feyònfè
(Wénté Mariki 4:30-32 nè Duku 13:18-19)*

31 Kè Yesu yíé ké bè nàké medonnimè tēmè ke dò: Kuyie nkprààtiyuu dònne feyònfè dōmmè mme ke kḗnnì,

32 kàa né fè buotí fèe yènní kékóté kénáá mmutie diemù nè ibake kè sinəə yĩē nyi ĩnkè.

*Yesu dònne mèmè Kuyie nkprààtiyuu mutie mùù muuti
pě̀è*

(Wénté Duku 13:20-21)

33 Kè Yesu bè nàké medonnimè tēmè ke dò: Kuyie nkprààtiyuu dònne mutie mùù muuti pẹ̀è mù dōmmè mme kòo nitipòkù òó mù waá nsám̀pòrè kékəərenè tipě̀ècootì kè tìi múútí timəu.

Yesu do náámmè yenáanhā̀ntíyè

34 Yesu do ð nnáánnè benìtìbè nè yenáàhãntíyè nye sáá,

35 kè dè bo dɔ̀ Kuyie mpããnáàntì náàntò do nàké tì ke d̀: M bo bè nàké nè yenáàhãntíyè ké bè benke dèè s̀ri nè Kuyie ndò̀mè kutenkù.

Yesu wènkùnnemè tidibotì nè timúyèiti de kó medonnimè

(Wénté Mariki 4:33-34)

36 Kè Yesu cau nditĩnnì kékò nteçĩètè, kòo tancòumbèe tíi nho borè kòò beke ke d̀: Á ti wènkùnne timúyèiti bè buɔ́tí tì kupaku mièke dè benkú mù.

37 Kè Yesu bè t̀nné ke d̀: Wèè buɔ́tí tidibotì sààti wèè tu Onìtìbire.

38 Kè kupaku tú kutenkù, kè tidibotì sààti tu bèè tu Kuyie nkprààtiyuu kòbe, kè timúyèiti tú bèè tu dibò̀ kòbe.

39 Kupaku yiè nkprantídèntòu wèè buɔ́tí timúyèiti wèè tu dibò̀, kè dididèi tu kutenkù kó mudeèmù, kè bedidèibè tu Kuyie ntò̀rè.

40 Bè ð̀ kèĩ mèè botí timúyèiti kécóu, dè yó mme ndò kutenkù kó mudeèmù m̀nnì.

41 Onìtìbire bo t̀nní Kuyie ntò̀rè kè yèe tãnké Kuyie nkprààtiyuu mièke bèè tannìnko betò̀bè meyei mmièke nè bèè d̀̀ri Kuyie nyí d̀ dè,

42 ké bè ànné muhãã mmièke bè yó nkuò ndè ke cáá mbe nìi.

43 De m̀nnì bèè d̀̀ri Kuyie ndó dè kè bè mmietì ke d̀nnè diyìe be cice kó dikprààtiyuu mièke. Kè wèè m̀ke yeto ke bo keè wèè keè.

Yesu dònnenèmè Kuyie nkprààtiyuu demarè sààrè dèè s̀ri kupaku mièke

44 Kuyie nkpààtìyuu dònne dèmarè sààrè nde dèè sòri kupaku miεke, kòo mǎu dè yà kédǎò ké dè sònne kékònnè diwèi, kéfíté ò mǎke dèè kó dimàà kékote kédonté de kó kupaku.

Yesu dònne nèmè Kuyie nkpààtìyuu medèi

45 Kuyie nkpààtìyuu dònne medèi nsààmè mme opotaà nwanti mè.

46 Ò pèté dìi mǎnni medèi nsààmè mèè dííí kpeñni kékò nkéfíté ò mǎke dèè kó dimàà ké mè donté.

Yesu dònne nèmè Kuyie nkpààtìyuu muyĩnditìmu

47 Kuyie nkpààtìyuu dònne muyĩnditìmu mmu bè bǎ mmu dà mǎèrì miεke ke pĩ nsiyĩ sibotí sibotí.

48 Mù píe ndii mǎnni kè bèe mù yũé nkédenneni, kékari kètǎnké sisààsì kéǎnné yemámmù yákè kékútoó desĩntékpere.

49 Dè yó mme ndò nkutenkù kó mudeèmù mǎnni, Kuyie ntǎrè bo kǎteni kǎbate besààbè nè beyeibe,

50 kéǎnné beyeibe muhǎǎ mmiεke bè yó nkuò ndè ke cáá mbe nìi.

51 Kè Yesu bè beke ke dǎ: Di banté de kó tináànti dimǎuà? Kè bè dǎ: Èé ti ti bantému.

52 De mǎnni kòo bè nàké ke dǎ: Dèè kprí nte ikuó wǎàti wèè yie nKuyie nkpààtìyuu kpeti mesàà ò mǎke tikpàti tidétì nti o miεke, metaummè kótímè kpeti nè mepàmmè kpeti.

*Yesu ei kǎbe do í ò tá
(Wénté Mariki 6:1-6 nè Duku 4:16-30)*

53 Kè Yesu bè nàké de kó medonnimè memǎu kékíte deborè,

54 kékote Nansareti ò bìíkú dìi ei kénnaá Kuyie nnáànti kutíintouku miεke kè dèe di benitibè mediè

kè bè ntú: Ò yà de mecii mmiε? Ò yĩme ke na ke dɔɔri tidiεti tii?

⁵⁵ Wenwe odabεεsũòti bire! Maari bire! Kòo neí tú Isaku nè Sosefu nè Simɔɔ nè Sudi,

⁵⁶ kòo tābè bo ti cuokè! Ò né yà dè de kó muwērimú?

⁵⁷ Kè deè nte kè bèε ò yetε. Kè Yesu bè nàké ke dò: Bè ɔ̃ í nsenkèrì Kuyie mpāānāāntì nāāntò mǎu kupikù makù kè dè í tú o εi kɔβε nè o cīētè kɔβε.

⁵⁸ Ò í ndòò tidiεti péu deborè bè í ò tá mmèè kpéí.

14

Bè kùòmè Isāā-Batiisi

(Wénté Mariki 6:14-29 nè Duku 9:7-9)

¹ Edɔti Kadidee kóo kpààti kèè dìi mǎnni kè bè nāá nYesu kpéí,

² kénáké o kó betōmbè ke dò: Isāā-Batiisi weè wētε ke yānté deε te kòo mǎke muwērimú ke dɔɔri tidiεti.

³ Ke yé weè Edɔti do duómme kè bèε pĩ nyIsāā kéboú kékpetinné wenwe Edɔti o nantè Fidipu pokù Edodiyati kpéí.

⁴ Ke yé Isāā do nàkémè Edɔti ke dò: A í dò nkéfietε a nantè Fidipu pokù képuoke.

⁵ Kè Edɔti ndó ke na nkùò Isāā kè né ndé benitibè ke yé bè do yémemu Isāā tumè Kuyie mpāānāāntì nāāntò.

⁶ Kè Edɔtii ānné o peitε yiè kó dibanni. Kè Edodiyati kóo sapàà nta kéhaá benitibè ìikè kè dèε narike Edɔti mediè,

⁷ kòo béi nke dò: Osapàà mbeke a dó dèè kó dimàà m bo dè nda duó, mî béi!

8 Kòo yǎ ò tié nkòo náké Edòti ke dò: Ìnné Isǎǎ kó diyuu dibuu miéke ké n duó ndiè!

9 Kòo kpààti yèmmèe caàrè, ò né me ndiémme ke béi nho kòbe ìkè kòo dò bèe di nhò duó,

10 kètǎ kè bèe kòte dikpetíntou miéke kéféúté Isǎǎ,

11 kéǎnné o yuu dibuu miéke kékòtenní kédúo nhosapàà kòo di duó nho yǎ.

12 Kè Isǎǎ kó betancòumbèe kòte kòò tùóté kékũnné kédeè kékòte kénáké Yesu dèè dò.

Yesu sântemè Kuyie mpéèbè bènùmmù nè siyĩ sidsèsi kè dèe sũũ

(Wénté Mariki 6:30-44 nè Duku 9:10-17 nè Isǎǎ 6:1-14)

13 Yesu tì kèè dì mǎnnì kéta kudabekù kèíté kénkàri dikpàà omàà borè. Kè benitibèe tì kèè kényènní be èkè kòò tũnne nè be naàcèi.

14 Kè Yesu nyètini kudabekù kényà benitibè péu kè mesémmèe ò pì kòo mmiékũnko bemuǎmbe.

15 Kuyuoku mǎnnì kè Yesu tancòumbèe ò nàké ke dò: Diyìe mè ndèèmè kè ti bo dikpàà cuokè, duó nkè benitibèe kòte yehèkè kédonté kèdi.

16 Kè Yesu bè tǎnné ke dò: Bè í dò nkékòte, duónnè be kè bèe di.

17 Kè bèe ò tǎnné ke dò: Ti mǎke die mpéèbè bènùmmù mǎà ndi nè siyĩ sidsèsi.

18 Kè Yesu dò: N duónnènní de.

19 Kòo duó nkè benitibèe kari timútì ìnkè kòo tùóté péèbè bènùmmù nè siyĩ sidsèsi kébóúté késǎnte Kuyie nkéwéri péèbè kédúo nho tancòumbè kè bèe totí benitibè.

20 Kè benitibè bemouu cááké kénsànnè kè dèe súó kèmpíéké yemámmùyákè tepíítè nè yèdèè kòo tancòumbèe to.

21 Bèè do càáké de kòò pḗḗ nè de kó siyĩ bè bo ntùàke sikòupísìnùmmù (5000), bè í kàannè benitipòbè nè ibí.

*Yesu do kéréimè meniè nyĩnkè
(Wénté Mariki 6:45-52 nè Isāā 6:15-21)*

22 De kó difōnkùò kè Yesu duó nkòò tancòumbèè ta kudabekù ke bo ò niiténè késénté meniè nyáà kè wenwe nkpaá ke cínko benitibè.

23 Ò bè cié ndì m̀nnì kédeè kédeke ditāri omáà borè, kémbáá nKuyie nkè keyènkè yàa biitenè kòò nkè kpaá omáà.

24 De m̀nnì kè kudabekù bo meniè ncuokè kè kuyaakù fuutini ku ìkè kè yenéffĩfirè kù kōōnnè.

25 Kukūnwentóo m̀nnì kè Yesu nkōri o tancòumbè borè ke kéri meniè nyĩnkè.

26 Bè ò yà diì m̀nnì kòò kèriní meniè nyĩnkè kè kufōwáá mbè auté kè be yèmmè ndò dibòò marì ndi.

Kè bèè kuónko mediè.

27 Kè Yesu bè nàké ke d̀: Bá nyĩ̀̀kùnè, mínwe kufōwáá mbáá di pĩ.

28 Kè Pierii béi nke d̀: N Yiè, kè f̀ nwe duó kè n kétéo meniè nyĩnkè ke da co. Kè Yesu d̀: Kéténí.

29 Kè Pierii yènnì kudabekù kékété meniè nyĩnkè kénwetí Yesu.

30 Ò yà diì m̀nnì kuyaakù kpeñnimè kè kufōwáá nhò pĩ, kòò keté ò bo diumè kékuónko ke d̀? N Yiè n deeté!

31 Kè Yesu pānkèe dièke o nùtè kóò pĩ nkóò nàké ke d̀: Dè d̀omme kàa wète ke yĩ̀̀ke, a í tá kè dè deu!

32 Bè ta diì m̀nnì kudabekù kè kuyaakùu cómmú.

33 Yesu tancòumbè bèè do kpaá kudabekù mièke kè bèè nínkóo o ìkè ke d̀: A mènke tú Kuyie mBire nde.

*Bemuɔmbɛ do káámmè Yesu ke miérí
(Wénté Mariki 6:53-56)*

³⁴ Kè bèe sénté menie nkétuɔke Sennesareti kó ketenkè.

³⁵ Benitìbè bèè dè bo kè bèe banté Yesu kénáké yehéké yemou yèè dè tòké kè bè nkòrinèní bemuɔmbɛ o borè,

³⁶ koò bàá nke tú wèe yóu kè bèe kááké bá o yaàbòrì mànkú. Bèè kó dimàà kááké o yaàbòrì kè bèe miété.

15

*Kuyie nkó ikuó nè benitìbè kpɛyi
(Wénté Mariki 7:1-13)*

¹ Kè Fadisĩɛbe nè ikuó wāābèe yènní Sedisademmu kékətení Yesu borè kóò beke ke dò:

² Dè dòmme kàa tancóumbè í dɔori ti yembè kó ikuó ke ð̄ di ke í nìte?

³ Kè Yesu bè tēñné ke dò: Díndi tá, dè dòmme kè di yóu Kuyie nkó ikuó ke tũ ndi mómmɔmbɛ di kpɛyi?

⁴ Kuyie nnáaṅti tu: Á ndé a cice nè a yō, kè wèe sãã nho cice yoo o yō bèe ò kù.

⁵ Kè díndi tú kè wèe cice bo dikònni kòò ò nàké ke tú, ò na nhò pã dè, ò dè pã Kuyie nku, dè deemu.

⁶ Di kù Kuyie nkó ikuó nyi ke tũ ndi mómmɔmbɛ di kpɛyi.

⁷ Meyèmmè mèdémè yembè díndi! Kuyie mpāānāaṅti náaṅtò Esaii do naatimu ò nàa ndii mōnni ke tú:

⁸ Be nnitìbè sãntí Kuyie nnè be nò nye kè be yèmmè né kù déténnè.

⁹ Bè kù bàá ndetetirè nde ke tiè mbe mómmɔmbɛ kó ikuó

ke dò n yì tú Kuyie n kpɛyi.

Dèè s̄nkùnkò onìtì
(*Wénté Mariki 7:14-23*)

¹⁰ Kè Yesu náké dif̄nnì ke dò: Kénténè kékéè tii.

¹¹ Dè í tú onìtì yo ndè deè ò s̄nkùnkò, tináaṅtì tii yèní onìtì nùù tii ò s̄nkùnkò.

¹² Kòo tancòumbèè tóónnì o borè kòò náké ke dò: A béi ntii náaṅtì yonkemu Fadisīēbe.

¹³ Kè Yesu bè náké ke dò: N cice Kuyie nyí fiíkú dèè tie nkó dimàà ò bo dè u.

¹⁴ Nwúónnè be, tiyũḍṅtì tii dèri titetì. Kè kuyũḅnkù me ndèri kutekù tì bo do tidé dif̄tìrì miēke.

¹⁵ Kè Pìeri dò: Á ti náké de kó dináaṅhāntìrì tu mù.

¹⁶ Kè Yesu bè tēhné ke dò: Di múnke í na ke bo bantáà?

¹⁷ Di í yé ke dò ndèè taà dinùù dè kòrì tipoutì nti ke p̄nkù ke yièà?

¹⁸ Dèè me nyièní dinùù dè bonní meyèmmè miēke nke, kè deè s̄nkùnkò onìtì.

¹⁹ Meyèmmè miēke nke iyeṅtotí yeiyi yiènímè, ìì tu: Munitikòù nè a bo duónèmmè wèè í tú a pokù yoo wèè í tú a dòù nè di bo ndòuti dòutinè ditòbè nè mupocēnwammù nè muyòò nè muyeticaàrimù nè iwátì.

²⁰ Ntènè dèè s̄nkùnkò. A bo dimè ke í nìte deè í s̄nkùnkò onìtì.

Kannahā kóo nitipòkù do tāmè Yesu
(*Wénté Mariki 7:24-30*)

²¹ Kè Yesu íté deborè kékote Tiiri nè Sitōō kó kutempē mmiēke.

22 Kòo nitipòkù m̀̀u k̀̀tení o borè kòò bántè ke d̀̀: Okóti! Dafiti kó debire n kuó mmesémmè, dibòò dii ta n kóo sapàà koò f̀̀ũnko mediè.

23 Yesu me nyí nhò t̀̀nné t̀̀matì kòo tancòumbèe ò nàké ke d̀̀: Dòò we ò da békú tì, ke yé ò ti t̀̀ummè ke wékíí.

24 Kè Yesu d̀̀: Kuyie nni ntõnní Isidayeεribe k̀̀péi nke, bèè dònne ipe ìì feti.

25 Kè de kóo nitipòkùu nínkóo Yesu ììkè ke d̀̀: Okóti n teennè!

26 Kè Yesu d̀̀: Dè í wenni a bo túótémè ibí kó mudìi kédúú nyimòbí.

27 Kòo nitipòkùu béi nke d̀̀: Móm̃muo nwe Okóti, nè memme simòó né ò ntóumu icabìri si yiè nyo nkè ìì duò.

28 De m̀̀nni kè Yesu ò nàké ke d̀̀: Onitipòkù a tá kè dè deumu, dèe dàò a dómè. Memme kòo kóo sapàà p̀̀anke mieté.

Yesu mièk̀̀nnemè bemuòmbè Kadidee kó menie ntaké

(Wénté Mariki 7:31-37)

29 Kè Yesu íté deborè kékété Kadidee kóo dàmmèèri p̀̀émmè kékote kédeke ditāri ìnkè kénkari.

30 Kè benitibè péu nkòr̀̀nèní o borè yekp̃ĩè ònè tihòùti nè tiyũ̀̀nti nè yewũ̀̀ ònè bemuòmbè t̀̀bè péu ké mbè d̀̀unko Yesu borè kòò bè mièk̀̀nko.

31 Kè benitibèe yà yewũ̀̀ nnàámmè, kè tihòùti cènti kè yekp̃ĩè nsèiri kè tiyũ̀̀nti wénni kè dèe bè di mediè nkè bè nsántí Kuyie nyIsidayeεribe tũ nkù.

Yesu do yí kédòòmè tidietì kè benitibè sikoups̀̀nàà di

(Wénté Mariki 8:1-10 nè Matie 14:13-21)

32 Kè Yesu yú o tancòumbè ké bè nàké ke dò: Mesémmè μεε m pīnnè be nnitibè, diyie tāánni ndi yíe ñnè bè bomè m borè, bá bè í mọke bè bo di mù, kè m bè cié mmemme bè yàa bo duó kuce nè dikònni.

33 Kòo tancòumbèe ò nàké ke dò: Ti bo pété de mudii dikpàà dii ncuokè kè ditfnni dii ndi kénsànnè?

34 Kè Yesu be beke ke dò: Di mọke pèèbè bède? Kè bè dò: Bèyiekè nè siyĩ sám̀pó.

35 De m̀nni kè Yesu duó nkè benitibèe kari ketenkè.

36 Kòo túóté pèèbè beyiekè nè siyĩ késānte Kuyie nké bè wérí kédúo nkòo tancòumbèe dè toti benitibè.

37 Bemou kè bèe cááké kénsànnè kè dèe súo nképie yemámmùyákè yèyiekè kòo tancòumbèe to.

38 Bèè do càáké de kòò pèè bè do bo sikoupsinàà ndi (4000) bá bè í kàannè benitipòbè nè ibí.

39 Yesu cié ndii m̀nni benitibè kédeè kéta kudabekù kékote Makatāā.

16

*Fadisĩ̀be nè Sadusĩ̀be bekemè Yesu tidieti
(Wénté Matie 12:38-39 nè Mariki 8:11-13 nè Duku
11:16, 29, 12:54-56)*

¹ Fadisĩ̀be nè Sadusĩ̀be kè bè ndó kédíí nYesu kékote o borè kòò beke ke dò: Dòò tidieti kè ti banté ke dò nha bonní Kuyie mborè.

² Kè Yesu bè tḗnné ke dò: Diyie ò ntati kè di tú keĩnkè bo ncaánni ke yé tiwetì wennimè yíe,

³ dikũnweñni kè di ntú fetaafe yóo nimu yíe nke yé tiwetì sòùmè. Dè dòmme kè di nò nke banní tiwetì kó mebenkùmè ke né í banní yebenkùyè di yau yè yewe yie mmieke.

4 Di mmònni kó benìtìbè bèè bùtínné Kuyie ke dɔori meyei bè m bèkú tidietì, bè me mbáá yà tìmatì kè de í tù tì do dò Kuyie mpāānāāntì náāntò Sonaasi.

Ò yī memme ke íté kéréēté ké bè yóu.

Yesu yèmmè bè ndake Fadisīēbe nè Sadusīēbe be kó itié nkprí

(Wénté Mariki 8:14-21)

5 Kè Yesu tancóumbè nseni menie nyáà nkéyè mbè bo ntómè pèè.

6 Kè Yesu bè nàké ke dò: Nyénè Fadisīēbe nè Sadusīēbe be kó mutie mùù muuti pèè mu kpí.

7 Kòo tancóumbè yèmmè ndò nhò náá memme bè í tò mèè kpí nke pèèbè.

8 Kè Yesu banté be yèmmè ké bè nàké ke dò: Dè dòmmè kè di mɔke meyèmmè memme botí? Di í tá kè dè deu! Dè dòmmè kè di yèmmè dò ndi í tò mèè kpí nke pèè,

9 di mu nyí bantáà? Di í kpaá ke yé n sòò wèrí pèèbè bènùmmù kè benìtìbè sikɔupísìnùmmù (5000) cááké kénsànnè kè yemámmùyákè nkpaá súó nyèdè kè di tɔáà?

10 Nè pèèbè bèyiekè n sòò wèrí bè kè benìtìbè sikɔupísìnàà (4000) cááké kè yemámmùyákè nkpaá súó nyèdè kè di tɔáà?

11 Dè dòmmè kè di yèmmè dò n di náánnè pèè kpí nke n yī dìi mònni nyénè Fadisīēbe nè Sadusīēbe kó mutie mùù muuti pèè mu kpí.

12 De m̀̀nni k̀̀o tanc̀̀umb̀̀e bant̀̀e ke d̀̀o nh̀̀o do í b̀̀e nàánǹ̀e mutie mù̀u muuti p̀̀éé̀ mu kp̀̀éí, k̀̀ò b̀̀e nàánǹ̀e Fadisiẽ̀be ǹ̀e Sadusiẽ̀be be k̀̀o itié nkp̀̀éí nke.

*Pieri nàkém̀̀e Yesu tum̀̀e Kuyie m̀̀Bire
(Wént̀̀e Mariki 8:27-30 ǹ̀e Duku 9:18-21)*

13 Yesu t̀̀òke dii m̀̀nni Sesadee Fidipu k̀̀o dihèi kébeke o tanc̀̀umb̀̀e ke d̀̀o: Benitib̀̀e ỳ̀e n tú we mí nhOnitibire?

14 K̀̀e b̀̀e è t̀̀énǹ̀e ke d̀̀o: B̀̀emab̀̀e ỳ̀emm̀̀e do nha tú Isãã-Batiisi, k̀̀e bet̀̀òb̀̀e ỳ̀e nha tú Edii, k̀̀e bet̀̀òb̀̀e tu a tú Sedemii yoo Kuyie mpããnaãnt̀̀i náam̀̀b̀̀e k̀̀òd m̀̀òu.

15 K̀̀e Yesu b̀̀e beke ke d̀̀o: Díndi né ỳ̀e n tú we?

16 K̀̀e Sim̀̀o Pierii ò t̀̀énǹ̀e ke d̀̀o: A tú Kiriisi nwe Kuyie Bire.

17 K̀̀e Yesu ò nàk̀̀e ke d̀̀o: Sim̀̀o Sonaasi bire, d̀̀e nda naati ke ỳ̀e n cice Kuyie nkuù̀ t̀̀i nda nàkém̀̀e, f̀̀òó í t̀̀i bant̀̀e ǹ̀e amáá.

18 N né da náámmu ke tú a tú ditá̀̀r̀̀i ndi, dii tá̀̀r̀̀i ìnk̀̀e nke n yóó f̀̀íímm̀̀e n k̀̀o ditínǹ̀i, bá mukũũ b́́áá na k̀̀e k̀̀u nampe.

19 M bo da duó nKuyie nkp̀̀àtiyuu k̀̀o sikpetisi, k̀̀àa yete d̀̀e ketenk̀̀e, Kuyie nd̀̀e yete keìnk̀̀e, k̀̀àa yie nd̀̀e ketenk̀̀e Kuyie nd̀̀e yie nkeìnk̀̀e.

20 De k̀̀o dif̀̀onk̀̀uò k̀̀e Yesu cau nho tanc̀̀umb̀̀e ke d̀̀o: Di báá nàk̀̀e òm̀̀òu n túm̀̀e Kiriisi Odetiẁ̀e Kuyie nnàk̀̀e ẁ̀e kp̀̀éí.

*Yesu do náámm̀̀e o kũũ nkp̀̀éí
(Wént̀̀e Mariki 8:31-33 ǹ̀e Duku 9:22)*

21 De k̀̀o dim̀̀nni mieke nke Yesu ketém̀̀e k̀̀ennáá nho tanc̀̀umb̀̀e ke tú: N d̀̀o nk̀̀ék̀̀ote Sedisademm̀̀u nwe ikuó tũmb̀̀e k̀̀o bek̀̀otib̀̀e ǹ̀e ikuó niùb̀̀e k̀̀o

bekótíbè nè ikuó wǎǎbè kè bè n fěũ, ké n kuɔ, kè n yánté diyìè tāǎnnì yìè.

²² Kè Pierii ò yu kékenténè kóò nàké ke dò: N Yiè, Kuyie m báá yie nkè dè da tuǎkení.

²³ Kè Yesu wě̄̄te kénáké Pieri ke dò: Fũte m borè f̄̄ ndibòò! A dó ké m bɔmmu, a toti mēè yēm̄mē í tú Kuyie nkōme, benitibè kōme mme.

Ti bo ntũ mmèè botí Yesu

(Wénté Mariki 8:34-9:1 nè Duku 9:23-27)

²⁴ Kè Yesu náké o tancóumbè ke dò: Kòò mɔ̀ù dó ké n tũnne wèe bútinne omáà, kèto o dapǎátí ké n tũnne*.

²⁵ Kè yé wèè bo ndó kédεεté o fòm̄mu ò bo mù fétinne, kè wèè duó nho fòm̄mu n kpéí kòo mù pèté.

²⁶ Onitì bo cōnte ba kòò màke kutenkù kuu nkperε dem̄u kòo wēnnì né feti. Onitì bo yietí ba kòo wēnnì yenté?

²⁷ Kè yé Onitìbire yó nwētínímè nè de cice wērímú ke nǎinè Kuyie ntǎrè, kényietí bá wè o tǎmmú mannè tì yeti.

²⁸ N di náá mmóm̄muɔ nwe díndi bèè bo diε ndi kó bèmabè yó nkpaá fòumu kéya Onitìbire kè dè wētíní ke bo baaté de kpààtìyuu.

17

Yesu kǎnti do cèètemè

(Wénté Mariki 9:2-13 nè Duku 9:28-36)

¹ Kè dè mmàke yeve yèkuò kè Yesu túóté Pieri nè Isaku nè Isaku nantè Isǎǎ, kè bèe deke ditǎrì dièrì mari ñnkè bεmáà borè.

* **16:24** Wénté 10:38 nè tì wénkũnne

2 Kè Yesu kǎntì ceete be ìkè, kòo ìkè mmieti ke dò ndiyiè, kòo yààtì peike kempĩti.

3 Kè bè nyóó daate káyà Mòyiisi nè Edii kè bè náánnè Yesu.

4 Kè Pierii náké Yesu ke dò: N Yiè ndè wennimu ke dò nti mbo die, kàa dó m bo dǎò titouti titāati, fǎ nkùmáà, Edii kùmáà, Mòyiisi kùmáà.

5 Ò kpaá ke me nnáá kè diwetirì marìi kǎtení ke mieti ké bè kǎáńko kè bèe keè metammè mamè di mièke kè mè tu: Yie nweè tú m birè kè nh ò dó mesàà, koò yárí mediè, nyíennè o kpeti.

6 Yesu tancóumbè kèè dii mǎnni de kó metammè kè kufōwáá mbè auté kè bèe do kénsĩ nketenkè.

7 Kè Yesu tóńko be borè ké bè bàùtè ke dò: Kufōwáá mbáá di pĩ, íténè.

8 Kè bèe ínní be yo ke wéntení káyà Yesu máà.

9 Bè cutiní dii mǎnni ditāri kè Yesu bè cau nke dò: Di báá yie nkénáké òmǎu di yà dè, kè Onìtibire yàa yǎnténè.

10 Kè Yesu tancóumbèe o beke ke dò: Ba nkprí nte kè ikuú wǎǎbè tu Edii weè dò nkéketé kékǎtení?

11 Kè Yesu bè tǎnné ke dò: Mómumu nwe Edii dòmmè kéniiité kékǎtení kétũnte demǎu.

12 N di náámmu ke tú Edii kǎtenímu ke dèè, bá benitibè í ò banté ke ò dǎò bè dó mèè botí, mèè botí nku bè yóó fǎũmmè Onìtibire.

13 Kòo tancóumbèe banté ke dò nhò bè náánnè Isǎǎ-Batiisi kprí nke.

Yesu tancóumbè do yǎkemè dibǎò

(Wénté Mariki 9:14-29 nè Duku 9:37-43)

14 Bè tũòke dii mǎnni ditĩnni borè kòo niti mǎu kǎtení Yesu borè ke níńkóo o ìkè ke dò:

15 Okòtì! Kuó m biré mesémmè, dè duò yecíncíré nyé sáà muhãá mmiéke nè menié ke fěũrì mediè,

16 kè n dè kàtènní a tancóumbè borè kè bè yĩéke bè bo dè miékùnnemè.

17 Kè Yesu béi nke dò: Itookperí yembè dín-di, mí yó nhã ke di tɔàà? Mí yó nhã ke di bonàà? Kàtènní ðèbiré m borè!

18 Kè bèè dè kàtènní kòo péi ndibòò kè dii yè, kè ðèbiréè pànkéè miété.

19 Kòo tancóumbèè o beke bè borè bèmàà ke dò: Dè dòmmè kè tínti í na ke ðènne ðe kó dibòò?

20 Kè Yesu dò: Di í tá kè dè ðeu. Mómumuɔ nwe n di náámmè kè di do ntá bá kè dè mmànnè feyoñfè, ðèmarè na bá ndi yòunè, di níí na nnamu kénáké ditāri ke dò: Íté! Kè dii íté. [

21 Dibòò dii mbotí ɔɔ í nyè kè di í bouú dinùù ke bántè Kuyie.]

*Yesu do náámmè o kũũ nkpéi nkuce medérímè
(Wénté Mariki 9:30-32 nè Duku 9:43-45)*

22 Diyìè marì Yesu nè o tancóumbè kè bè mbo Kadidee kó kutempè nkòo bè nàké ke dò: Bè bo fíté Onitìbiré, kè bèè dè kùɔ,

23 diyìè tããnnì yìè kè dèè yánté.

Kòo tancóumbè yèmmèè caàrè mediè.

Yesu yietímè Kuyie ncǐtètè kòò dàmpòò

24 Yesu nè o tancóumbè kè bèè tuòke Kapennaumu. Bèè còú Kuyie ncǐtètè kòò dàmpòò kè bèè beke Pìeri ke dò: Di kóo kòtì í yietì Kuyie ncǐtètè kòò dàmpòòà?

25 Kè Pìeri dò: Ò yietìmu.

Pieri ta dìi m̀ǹǹǹi t̄eç̄f̄è̀t̄è̀ k̄è Yesu niit̄é kóò beke ke d̀ò: Sim̄o a ȳemm̄è d̀ò nwe ndò nk̄éyietí d̀amp̀ò, ketenk̄è yemb̀a, k̄è bepr̀ò̀b̀è? Kòò d̀ò: Bepr̀ò̀b̀è.

²⁶ K̄è Yesu ò ǹak̄é ke d̀ò: Ketenk̄è yemb̀è í d̀ò nk̄éyietí.

²⁷ Ti né í me ndóm̄è d̄e b̄è yonke, k̄ote d̀am̄è̀r̀i k̄ébo nha ȳĩmp̄ie, a bo keté k̄étūoti t̄èè ȳĩ̀t̄è̀, á baá te nùù k̄éd̄eit̄e f̄ed̄if̄è̀ k̄è f̄è mm̀ann̄è n kóò d̀amp̀ò n̄è a kou k̀aa b̄è yietí.

18

Yesu tanc̀òumb̄è n̄ennim̄è tikóti kp̄éi

(W̄ént̄é Mariki 9:33-37 n̄è Duku 9:46-48)

¹ D̄e m̀ǹǹǹi k̄è Yesu tanc̀òumb̀èè ò beke ke d̀ò: We nyó mbak̄é Kuyie nkpr̀à̀t̄iyuu mīeke?

² K̄è Yesu yúní debire s̀am̄p̀or̄è k̄écónn̄è be ì̀k̄è k̄è b̄è ǹak̄é ke d̀ò:

³ M̀ómmūo nwe n di náámm̄è k̄è di í c̄è̀t̄e ke naánn̄è ibí s̀am̄p̀oȳi di baá ta Kuyie nkpr̀à̀t̄iyuu mīeke.

⁴ W̄èè bo k̄ék̄unne om̄áà k̄énaá debire s̀am̄p̀or̄è w̄èè yó ntú od̄iw̄è Kuyie nkpr̀à̀t̄iyuu mīeke.

⁵ K̄è w̄èè c̄out̄é debire mar̄è n̄è n kp̄éi ò c̄out̄é mínwe m m̀ómmūo.

W̄èè bo bo nhot̄òu meyi m̄mīeke ò bo yà

(W̄ént̄é Mariki 9:42-48 n̄è Duku 17:1-2)

⁶ Kòò m̀òu b̄o mb̄es̀am̄p̀ò̀b̀è bie mb̀èè n d̀ó be kóò m̀òu meyi m̄mīeke, k̄è b̄è ò dùú ndit̄à̀r̀i d̄ier̄i ke doot̄ó d̀am̄è̀r̀i mīeke d̄è nt̄õ.

⁷ Meyi nyí yóó paà k̄utenk̀ù, w̄èè né bo tann̄è ot̄òu meyi m̄mīeke ò bo yà!

⁸ K̀aa ǹòut̄è t̄eè yó nte yoo a naac̄èt̄è k̀aa d̀òò meyi, k̄éét̄è t̄e k̄édoot̄ó med̄étim̄è. A bo tam̄è mufòmmu

móm̄mm̄mm̄ miεke n̄e kubakù kumáà yoo kutàaku kumáà d̄e t̄õñ̄e a bo mm̄okem̄e d̄ebaà nd̄ed̄er̄e n̄e itààke id̄ei ke né ta muh̄áá mm̄uù í k̄õ mm̄u miεke.

⁹ Kàa n̄on̄f̄e f̄e me nyó nte kàa d̄ò meyei nk̄p̄ééte f̄e k̄ed̄oot̄oo med̄étim̄e, a bo tam̄e muf̄õmm̄u móm̄mm̄mm̄ miεke n̄e kun̄on̄fīèk̄ù d̄e t̄õñ̄e a bo mm̄okem̄e inūo nyid̄ei ke né ta muh̄áá mm̄uù í k̄õ mm̄u miεke.

Fep̄ièf̄e f̄e feti

(W̄ént̄e Duku 15:3-7)

¹⁰ Nȳén̄e ke báá senk̄er̄i besám̄p̄ób̄e bie nk̄òò m̄ou, n di náá móm̄mm̄ū nwe Kuyie nt̄õr̄e ȳèè b̄e bàa ȳe m̄okem̄u kuce ke bo beé nKuyie mbe kp̄eti.

¹¹ [Ke ȳé On̄it̄ibire k̄õten̄im̄e ke bo d̄eeté b̄èè feti b̄èmb̄e.]

¹² Di ȳemm̄e d̄ò nk̄òò n̄it̄i m̄òke ipe tek̄òut̄e (100) k̄e f̄em̄áà feti ò báá ȳou sip̄is̄iwei n̄e ìwei k̄e ì nk̄p̄áá dinaac̄enh̄òò k̄òò k̄ote k̄ewamm̄ú f̄e me nf̄etaà?

¹³ N di náá mm̄óm̄mm̄ū nwe ò f̄e yà dii m̄ònn̄i d̄e bo ò nar̄ike k̄ép̄èéte sip̄is̄iwei n̄e ìwei ìi me nk̄p̄áa ke í feti.

¹⁴ M̄eè bot̄i nku di cice Kuyie nyí d̄óm̄e besám̄p̄ób̄e bie nk̄òò m̄ouu feti.

Kàa kou d̄ò meyei nha ò nàké

¹⁵ Kàa kou d̄ò meyei, k̄ote k̄òò nàké did̄e bor̄e, k̄òò yie nha ò t̄enn̄én̄im̄u kuce kusàakù miεke,

¹⁶ k̄òò me nyí yie nha yú on̄it̄i òm̄áà yoo b̄ed̄éb̄e k̄e di w̄enn̄e ben̄it̄ib̄e b̄ed̄éb̄e yoo b̄èt̄ããti k̄e t̄i t̄ũnt̄e.

¹⁷ K̄òò me nyí yie ndi kp̄eti, náké t̄i dit̄inn̄i, k̄òò í yie ndit̄inn̄i kp̄eti, dí ò w̄ènt̄e w̄èè í ȳé Kuyie, osoùnt̄i.

18 N di náá mmómumu nwe di bo yete dè ketenkè, Kuyie mbo dè yete keĩnkè, kè di yie ndè ketenkè Kuyie ndè yie nkeĩnkè.

Ti bo wēnnémè dinùù kébántè Kuyie

19 N di náámmu kè benitibè bédébè wēnné ketenkè ĩnkè ke mao bá dèè botí n cice wèè bo keĩnkè ò bo dè mbè duó.

20 Ke yé kè benitibè bédébè yoo bètããti tìi ndè n kpéi m bomu be cuokè.

Okpààti do cǐémè obanteu

21 De mōnni kè Pierii beke Yesu ke dō: N Yiè, kè n tēbite n caari, n dō nkòò cǐé nkuce mède? Kuce mèyiekàà?

22 Kè Yesu ò tēĩné ke dō: Áà, m báá da náké ke dō kuce mèyiekè, m bo yí á ò cǐé nkè dèè tuoke sipisiyiekè kuce meyiekè.

23 Mèè botí nku Kuyie nkpààtiyuu dōnnèmè okpààti mōu wèè do dō o kó betōmbèè ò yietí yebàà mbè ò bannè yè.

24 Ò keté dìi mōnni kémbaàti o bàà nkè bèè kōtenní òmōu wèè ò bannè yēsowèrè tekoupiítè (1000).

25 De kòò nìti í mpètè ke yietí, kòò kpààti dō bèè ò fité wenwe nè o pokù nè o bí nè o kperè demou kèyietí o bàà.

26 Kè wèè nìti do kénínkóo okpààti ùkè, kòò bántè ke dō: Minné, kè n yóó da yietímu demou.

27 Kè mesémmèè pĩ nhokpààti kòò ò pã de kó idíítí, kóo yóo kòò íté.

28 Wèè nìti itóo dìi mōnni kéconè o népo mōu, wèè múнке o bannè idíítí sámpó, kòò pĩ nkéyíé o fǎníi ke dō: N yietí n díítí!

29 Kòo népoo níńkóo o ìl̀kè, kòò bántè ke d̀: Minné kè n yóó da yietímu dem̀ou.

30 Kòo yete kòò kpetínné kòò bo nkpetí ke yàa ò yietínè o bànnì.

31 Bet̃mbè t̃bè dè yà dìi m̀nnì kè be yèmmèe caàrè mediè, nkè b̀e k̃te kénáké okpààtì d̀è d̀d̀.

32 De m̀nnì kòo kpààtì yúnì de kóo nìtì kòò nàké ke d̀: Onitiyeiwe f̃, n da p̃ a do m bannè ì dìtí im̀ou a m bántè mèè kpéí,

33 a do í d̀ nkékuó nha népo mesémmè m mè nda kuó mmèè botáà?

34 Kòo kpààtì miéke p̃ike mediè nkòo duó nde kóo nìtì s̃ándamm̀bè, kè b̀e bo nhò kpetí kòo yàa yietínè o bànnì dim̀ou.

35 Mèè botí nku n cice wèè bo k̃nkè ò yóó di d̀d̀m̀è, ke nsà kè di í c̃enke dit̃bè nè di yèmmè mem̀ou.

19

Mupobetim̀u

(Wénté Mariki 10:1-12)

1 Yesu duó ndìi m̀nnì o tié nkédeè, k̃íté Kadidee k̃k̃ote Sudee kó kutemp̃e mmiéke, Sudit̃è kó nyàà.

2 Kè dit̃nnì dièrì nhò urínè kòò miékunko bemuombè.

3 Kè Fadisĩbèe k̃atení ke bo ò dìi nkòò beke ke d̀: Ikuó yie nhonitì bo betimè o pokù bá t̃i kpéinnáà?

4 Kè Yesu b̀e t̃énné ke d̀: Di í kàa nt̃i w̃ari ke tú: Meketimè m̀nnì Kuyie ndo d̀d̀ onit̃i nè o pokù nwaà?

5 Nè de kpéí nkòo nitid̀u bo yóu o cice nè o ỹ k̃etaunnè o pokù kè b̀e naá nhonit̃i omáà.

6 De mǎnni bè ténke í bo bèdébè, bè naá nhoniti omáà ndi. Oniti tǔ mbáá yate Kuyie ntàu ndè.

7 Kè Fadisǐēbē è beke ke dǎ: Ba nkprí nné te kè Mǎyiisi kó ikuó tú: Kòo niti dá kébeti o pokù wèè ò duó mmeyatimè kó dipátiri?

8 Kè Yesu bè ténné ke dǎ: Di kó itookperí kpéi nte kè Mǎyiisi yē ndi mbeti di pobè, meketimè mǎnni dè do í me ndò.

9 N di náámmu ke tú kòo niti pokù í yiè ke dǎunè betǎbè kòo dǎu ò bèti ke tùóté otǎu ò naá nwèè dǎuti dǎutinè wènwé benitipòbè.

10 Kòo tancóumbè è nàké ke dǎ: Kè dè dǎ mmemme kòo niti í puoke dè tǎũ.

11 Kè Yesu bè nàké ke dǎ: Benitibè báá na kécǎuté de kó tináǎnti kè dè í tú Kuyie nteennè bè.

12 Mēborime sǔmu pēu mēè te kè bèmabè í puokú: Bèmabè túmu yedataà nnè bè bè piémè, kè bè fǐmmu betǎbè ke bè pǐnné sikpǎatǐcǐi mieke mutǎmmú, kè betǎbè yóu dipopuò ke bo na kǐpǐ nKuyie nkpǎatǐyuu kó mutǎmmú. Kè wèè bo na kécǎuté de kó tináǎnti wèè tǐ cǎuté.

Yesu mǎmè Kuyie nkó mesàà nyibi kpéi

(Wénté Mariki 10:13-16 nè Duku 18:15-17)

13 Kè benitibè nkǎrǐnǐní ibí Yesu borè kòo bo nǎo nho nǎu í ñkè kébántè Kuyie nnè í kpéi, kòo tancóumbè mbè kpǎnnè.

14 Kè Yesu bè nàké ke dǎ: Yóunè kè ibí nkǎrǐnǐ m borè bá nyi bètǐnè, ke yē Kuyie nkpǎatǐyuu bomè bèè í dǎnnè be kpéi nke.

15 Kè Yesu nǎo nho nǎu í ñkè, kébántè Kuyie, kédeè kéité.

*Odapàa ntikpàti yiè
(Wénté Mariki 10:17-31 nè Duku 18:18-30)*

¹⁶ Kòo nìtì mǎu kǎtení Yesu borè kòò beke ke dǎ: Okóti, n dǎ nkédǎǎ ba dèè tu desààrè kèpété mufòmму mùù bo sǎǎ?

¹⁷ Kè Yesu ò tǎnné ke dǎ: Dè dǎmmè kàa m bèkú dèè tu desààrè? Òmǎu mǎa wèè sà, kàa dǎ kèpété mufòmму mùù bo sǎǎ, a ndǎari nKuyie ntannò yǐmmè.

¹⁸ Kòo beke Yesu ke dǎ: Ñnye nyè? Kè Yesu ò tǎnné ke dǎ: Yèè tu: A báá kuǎ onìtì, a báá duónè wèè í tú a pokù yoo wèè í tú a dǎu, a báá yúúkú, a báá souté kécaàrè a kou tǎu yètìrì,

¹⁹ a dé a cice nè a yǎ, kéndó a kou tǎu a dǎ mèè botí amǎa.

²⁰ Kè de kóo dapàa nho tǎnné ke dǎ: N tǔmmu de kó yetannò yemǎu, ãnye kpaá ke n dónnì ténke?

²¹ Kè Yesu ò náké ke dǎ: Kàa dǎ kéwenke páíí, kǎte kǎfíté a mǎke de kǎpǎmmú idíítí beçĩribè a bo pété keĩnkè kó tikpàti, kàa dèè á wǎtení kè n tǔnne.

²² De kóo dapàa nkèè dìi mǎnnì de kó tináaantì kòo yǐmmèe caàrè, kòo íté ke yé ò mǎkemè tikpàti mediè.

²³ Kè Yesu náké o tancóumbè ke dǎ: N di náá mmǎmmuǎ nwe, de bo nyóùnè tikpàti yiè nhò bo tamè Kuyie nkpaàtìyuu mieke.

²⁴ M bo yíé kè di náké ke tú de bo nyóùnè tikpàti yiè mbo tamè Kuyie nkpaàtìyuu mieke kǎpǎtè yòyó bo tamè fèyárfè fiè.

²⁵ Kè Yesu tancóumbèe tì kèè kè dèe bè di mediè, kè bè dǎ: Kè de dǎ mmemme we mbo na kécooté?

²⁶ Kè Yesu béi nke dǎ: Dè yóùnèmu benitìbè de me nyí yóùnè Kuyie.

27 De m̀̀nni k̀̀ Pierii beke Yesu ke d̀̀: Ti me nyóum̀̀ dem̀̀u ke da t̀̀nne ti kpeti né yó ndòmme?

28 K̀̀ Yesu b̀̀ t̀̀nné ke d̀̀: M̀̀mmu nwe n di náámm̀̀ Kuyie mbo d̀̀ d̀̀ dii ỳ̀ dem̀̀u depànǹ̀ k̀̀ Onitibire nkari de kpààtikàr̀̀ tidiet̀̀ kperi ìnk̀̀, dínni n tancóumb̀̀ di bo nkari yekpààtikàr̀̀ epít̀̀ ǹ̀ ỳ̀d̀̀, k̀̀bekéǹ̀ Isidayeribe kó iwu ntepít̀̀ ǹ̀ idéi.

29 B̀̀ bo yóu be c̀̀ ǹ̀ be neí ǹ̀ be t̀̀b̀̀ ǹ̀ be ciceb̀̀ ǹ̀ be ỳ̀b̀̀ ǹ̀ be bí ǹ̀ be paa n k̀̀, b̀̀ bo p̀̀té k̀̀ d̀̀e ǹ̀ó nkuce tek̀̀t̀̀ (100) k̀̀ b̀̀ mm̀̀ke mufòmmu mù̀̀ bo s̀̀.

30 Besũk̀̀ b̀̀ tu beketib̀̀ di mm̀̀nni b̀̀ bo naá mbesomb̀̀, k̀̀ b̀̀ tu besomb̀̀ di mm̀̀nni k̀̀ b̀̀e naá mbeketib̀̀.

20

Kupaku ỳ̀ nwaámm̀̀ betomb̀̀

1 Kuyie nkpààtiyuu d̀̀nǹ̀ onit̀̀ m̀̀u nwe ẁ̀e do ỳ̀ dikũnweñ̀̀ s̀̀ ke bo waá mbetomb̀̀ k̀̀nǹ̀ o paku.

2 K̀̀ b̀̀e taá ndiyiè dim̀̀a kó idíí, k̀̀o duó nk̀̀ b̀̀e k̀̀t̀̀ k̀̀nkúúí.

3 K̀̀o ỳ̀ k̀̀ỳ̀ tewebiè̀̀ m̀̀wei, ke ns̀̀ mbèmab̀̀ centi yaár̀̀ bá b̀̀ í p̀̀ mm̀̀mam̀̀.

4 K̀̀o b̀̀e nàk̀̀ ke d̀̀: K̀̀t̀̀ǹ̀ k̀̀p̀̀ mmutomb̀̀ m paku k̀̀ n di yiet̀̀ d̀̀ d̀̀ n di yiet̀̀ m̀̀ boti, k̀̀ b̀̀e k̀̀t̀̀.

5 K̀̀o ẁ̀te k̀̀kote diyiè còmm̀̀ dii m̀̀nni yeyo ǹ̀ tewebiè̀̀ m̀̀t̀̀ m̀̀nni k̀̀waá mbetomb̀̀.

6 Mesomme k̀̀o ỳ̀ tewebiè̀̀ m̀̀nmm̀̀, k̀̀ns̀̀ mbèmab̀̀ tó centi yaár̀̀, k̀̀o b̀̀e beke ke d̀̀: D̀̀ d̀̀mm̀̀ k̀̀ di tũ̀̀ ndie nk̀̀ í p̀̀ mm̀̀mam̀̀?

7 Kè bè dò: Òmòù í ti benke mutōmmú. Kòo bè nàké ke dò: Múnke kōténè kēpī mmutōmmú m paku.

8 Kuyuoku mōnnì kè kupaku yiè nnáké wèè bàa betōmbè ke dò: Yú betōmbè kè bè yietí kékété bèè dèntení, kédente bèè ketení.

9 Kòo yietí bèè do kōté tewebiètè mènùmmù diyie dimáà tōmmú díítí.

10 Bèè do keté kékōté kè bèè tuōkení kè be yèmmè ndò mbè yóó bè yietí kè ì pēētè betōbè kpeyi, kè bè né bè yietí bá wè diyie dimáà tōmmú díítí múnke.

11 Kè be miēke peike kupaku yiè, nkè bè nkpa nke tú:

12 Biē mpī mmutōmmú tewebiètè mēmáà ndi kàa bè yietí kè ì mǎnnè ti kpeyi, tínti bèè tũũ nke pī mmutōmmú kuyie mmiēke ke òu.

13 Kè kupaku yiè nténné be kòò mǎu ke dò: N népo n yí da ciitè a do yiemmu ke bo cǎuté diyie dimáà tōmmú díítí.

14 Cǎuté a díítí kéíté, n dó kényietí wèè dèntení kè ì mmannè a kpeyi nyi.

15 N yí dò nkédòònnè n dómè n díítáà? Yáà a miēke peike n nitì mēè kpéi nke.

16 Mēè botí nku bèè tú besombe bè bo náá mbeketibè, kè bèè tú beketibè kè bèè náá mbesombe.

*Yesu do náámmè kuce metáámmè o kũũ nkpeí
(Wénté Mariki 10:32-34 nè Duku 18:31-34)*

17 Yesu kǎri diì mōnnì Sedisademmu kényú o tancòumbè tepíítè nè bèdébè kè bè nkéri kòo bè nàké ke dò:

18 Ti mè nkǎri kù Sedisademmu bè bo fíté Onitìbire, kè ikuó niùbè nè ikuó wǎǎbè kè bèè ò bekénè ke dò ò dò nkékuo,

19 kòò duó mbèè í tũ nKuyie nkè bè nhò puotì yedá kòò daú, kòò baaké kudapãátí. Diyiè tããnni yiè kòò yánté.

*Sebedee bí dómè yekàrè ketiyè
(Wénté Mariki 10:35-45)*

20 De m̀nni kè Sebedee pok̀u k̀tennì o bí Yesu borè ke nínkóo o ìkè kòò bántè.

21 Kè Yesu ò beke ke d̀: A d́ ba? Kòò d̀: N d́ a yóu kè m bí ì nnanke nkari a kpààtiyuu mièke die nha bakù yoù detèrè kuc̀nku.

22 Kè Yesu d̀: Di í yé di békú tì, di bo na ḱyà n yóo yà fèè b̀òfàà? Kè bè d̀: Èè, ti bo na.

23 Kè Yesu bè t̀nné ke d̀: M̀mmuò ndi bo fè yà. M̀fi né í yóo tãátè bèè yó nkari m bakù yoù nè kuc̀nku, n cice wèè yé bèè te de kó yekàrè.

24 Kè Yesu tanc̀umbè s̀mbe tepítèe tì kèè kè be mièkeè peike Isaku nè o nantè Isã.

25 Kè Yesu bè yu b̀m̀u kè bè nàké ke d̀: Bèè tu bekpààtibè, ketenkè yembè beè f̀ũnko benitibè, kè bekperibè yo mbesámp̀bè muwèrímu.

26 Di k̀ere í d̀ nkéndò mm̀mmè, wèè d́ kéntú odièwè wèè naá bet̀bè kóo t̀ntì,

27 wèè d́ kéntú oketiwè wèè naá bet̀bè kó kudaakù.

28 Onitibire í k̀tení ke bo nkari kè bè p̀i nho t̀mmú, ò k̀tení ke bo p̀i mmut̀mmú mmu benitibè kpéí, kédúo nho f̀mmu kédonté kusũkù.

*Yesu do wéimmè tiyũ̀ntì tidéti Sedikoo mièke
(Wénté Mariki 10:46-52 nè Duku 18:35-43)*

29 Yesu nè o tanc̀umbè bè yèti dii m̀nni Sedikoo kè benitibè péu mbè tũ,

30 kè tiyũḡntì tìdétì kàri kuce nùù kékeè Yesu pēnkémè kēpīēké ke dò: Okótì! Dafiti kó debire ti kuó mmesémmè.

31 Kè benìtibè ntì kpànnè ke tú tìi cīēké, kè tì né dòke pīēké mediè nke dò: Okótì Dafiti kó debire ti kuó mmesémmè.

32 Kè Yesu cómmóó ké tì yùní ké tì beke ke dò: Di dó n di dḡḡ ba?

33 Kè tì dò: Okótì ti dó kéwéntému.

34 Kè mesémmèe pī nYesu kòo kááké ti nuḡ nkè tì pānkεε wénté kóò tūnne.

21

Yesu tatimè Sedisadεmmu ke deke sāmmarímú
(Wénté Mariki 11:1-11 nè Duku 19:28-40 nè Isāā 12:12-19)

1 Bè tḡḡnnè dii mḡnnì Sedisadεmmu ke tḡḡke Betifasee Odifíè tārì také. Kè Yesu tḡ nho tancóumbè bèdébè,

2 ké bè nàké ke dò: Kḡtenè diheì dii me mbo di ìkè di bo yà sāmmarínsèrì kè dè piítì nè di bii kè dí dè pité kékḡtenèní.

3 Kòò mḡḡ di beke ke tú: Di dḡḡri ba? Di dò: Ti Yiè nweè dè dó. Ó yóó di yóumu kè dí dè tḡóténì.

4 Kè dè bo dḡḡ Kuyie mpānāaḡntì náaḡtḡ do nàké tì ke dò:

5 Sedisadεmmu kḡbe,
ntenè di kóo kpàtì ke kérínì di borè,
ke yḡḡ nke deke sāmmarímú,
ke deke sāmmarínsèrì kó dibii.

6 Kè Yesu tancóumbèe kḡte kédḡḡ ò bè nàké tì,

7 kékḡtenèní sāmmarínsèrì nè di bii, kénóó mbe yàtì di ìnkè kè Yesu deke.

8 Kè besũkùbè mpíenko kuce mesàà nke nenkù be yààti ku ìnkè.

9 Bèè ni Yesu ìkè nè bèè ò tũ nkè bè mpĩèkù ke tú: Dafiti kó debire a yètìrì ñdeu! Kuyie ndòò mesàà nfó nwèè kèríní nè ti Yiè nKuyie nkó diyètìrì! Kuyie nyètìrì ñdeu ke ìnkè!

10 Yesu ta diì mònni Sedisademmu kè kunòòroo dátínne dihei kè benitibè mbékú ke tú: Wenninwe yie?

11 Kè bèè bè tẽ́nné ke dò: Kuyie mpããnáànti náàntò Yesu nwe Kadidee kó kutempè nkó dihei Nansareti kou.

Yesu bètimè bepótambè Kuyie ncĩètè mieke

(Wénté Mariki 11:15-19 nè Duku 19:45-48 nè Isãã 2:13-22)

12 Kè Yesu ta Kuyie ncĩètè kébeti bepótanfítibè nè bedombe, kébuó mbedítíceetibè kóò tábùribè nè bèè fiiti sínónkpeé be kó yekàrè,

13 kédeè ké bè nàké ke dò: Ti wàrimu ke tú bè bo nyu n cĩètè ke tú mubáammu kpete, ke díndi né tè dòò beyóóbè kó disòrì!

14 Tiyũ̀̀nti nè yekpĩè kè bè nkòríní Yesu borè Kuyie ncĩètè mieke kòò bè miékũ̀̀nko.

15 Ikuó nù̀̀bè nè i wã̀̀bè bè yà diì mònni Yesu dòò tì̀̀ dieti, nè ibí pĩ̀̀kùmè ke tú: Dafiti bire a yètìrì ñdeu,

16 kénáké Yesu ke dò: A yo bè túmàà? Kè Yesu bè tẽ́nné ke dò: Di í kàa ntì̀̀ wàri ke tú: Ibí nè ibíbénní bo ndiè nke da sã̀̀ntàà?

17 Mèmme kè Yesu bè yóu deborè kéwẽte keyíé mBetannii eitè.

Yesu duómme kè mutie kpei

(Wénté Mariki 11:12-14, 20-24)

18 Kè dèe wenté kè Yesu nwētíní dihèi miεke kè dikònnì ò pĩ.

19 Kòo yà fikìè kó mutie mamù kuce nùù kétéónko kè tifaàtì máà dàátí kòo mù náké ke dò: Á ténke báá pèité bitì.

Kè mutie pánkεε kpeío.

20 Kòo tancóumbèe dè yà kè dèe bè di mediè nkè bèe ò beke ke dò: Dè dòmmε kè de kó mutie kpeío dende bàmbà?

21 Kè Yesu bè náké ke dò: N di náá mómmuε nwe, kè di do n tá ke í yĩèkù di bo na kédòò kè dèe pèēté n dòò dè mutie muu, di bo na kénáké ditārì dii nke dò: Íté dende kèdo dàméèrì miεke kè dèe dòò.

22 Kè di báá nKuyie nke tá, di kù mǒú dèè kó dimàà di báammu miεke kù bo dè dòò.

Yesu wērímú bonní de

(Wénté Mariki 11:27-33 nè Duku 20:1-8)

23 Kè Yesu wēte kéta Kuyie ncīētè kénduò mbenitibè itié kè ikuó nùbè kó bekótibè nè beheikènkótibè kè bèe ò beke ke dò: Nè òmmu wērímú mmu a dǒrinèmè diε? We nda duó dinùù kàa dè dòòri?

24 Kè Yesu bè tēñné ke dò: M múnke bo di beke tìmatì kè di n tēñné nné di náké nè mùù wērímú mmu n dè dòòrinèmè.

25 We ndo tōnní Isāā kòo nhǎà bàtém̀m̀m̀u benitibè, Kuyie naà kè benitibè?

Kè bè nnáà mbemàà ke tú: Kè ti yĩ Kuyie nkuù do ò tōnní ò bo yĩ ba nkpeí nné te kè ti í yie nho kpeti.

26 Kè ti me nyĩ benitibè beè ò tōnní, ti bo cé ndikpànnì ke yé benitibè bem̀u do yém̀è ke dò nyIsāā tu Kuyie mpāñnààntì náàntò.

27 Kè bèè tɛ̀nné Yesu ke d̀ò: Ti í yé. Kè Yesu d̀ò: M me mmúnke báá di náké nè mùù wɛ̀rímú mmu n dè d̀ò̀rinèmè.

Ibí ìdèi kó mɛdonnimè

28 Kè Yesu yíé ké bè beke ke d̀ò: Di yèmmè dòmmè nè tináaànti tii? Onitì m̀òu weè do m̀ake ibí ìdèi ḱyú d̀eketirè ké dè náké ke d̀ò: K̀óté yíe m paku ḱpí mmutõmmú.

29 Kè dèè ò tɛ̀nné ke d̀ò: M báá na, kédeè kédemmu mùù ḱpí nte kè dè béi mɛmmè kék̀óté.

30 Dè kó difõnkúò k̀òo yú d̀eterè ke me ndè náké, kè d̀ende ò tɛ̀nné ke d̀ò: N cice m bo k̀óté. Dè me nyí nk̀óté.

31 Dè kó ibí idé mɛmmè ò̀nde yie nde cice k̀peti? Kè bè d̀ò: d̀eketirè. Kè Yesu bè náké d̀ò: N di náá mmómmuò nwe beyóóbè nè benitipòbè bèè d̀outi d̀outinè benitidaabè bè bo di niiténè ḱeta Kuyie nk̀pààtiyuu mièke.

32 Ke yé Isãã-Batiisi k̀atenímè ke di benke kuce sàakù, di me nyí yie nhò di náké tì, beyóóbè nè bèè d̀outi d̀outinè betòbè kè bè ti yie, nkè di yà, di me nyí cèète ke bo yie nho k̀peti.

Betõmbè yeibe kó mɛdonnimè

(Wénte Mariki 12:1-12 nè Duku 20:9-19)

33 Kè Yesu yíé ké bè náké ke d̀ò: M bo di náké mɛdonnimè tɛ̀mè, onitì m̀òu weè do fiíkú d̀etie mbè tu dè fínyĩ ḱemaá kuduotí ké dè fii, kédammú difò̀tìrì ò yó nhũtírí dè yetebe, ḱemaá didènni bè bo ndekù di ke baa o paku. Dè kó difõnkúò ḱéãnné betõmbè kupaku ḱéitè kék̀ote kupò̀òkù.

34 Yetebe bi dii m̀annì k̀òo tã nho tõmbè bèè bàa o paku mièke be borè kè bè bo ò duónko o kó yetebe.

35 Bèè bàà o paku kè bèe pĩ nho tǝmbè mabè ò tǝnko bè kédúkú òmòù, kékua otòù, kébúótí otòù yetárè.

36 Kè kupaku yiè nwēte kėtǝ nho tǝmbè tǝbè kè bè nsũnè beketibè, kè bèe bè dǝdǝ bè do dǝdǝ mèè botí beketibè.

37 Kòo yóu kėtǝ nho bire mómmǝnde kòo yèmmè ndò mbè bo dè yàte.

38 Bèè bàà kupaku bè yàní dìi mǝnni o bire kénáké bemáà ke dǝ: Ntenè wèè yóó tieke kupaku, ti kǝte kóò kùò ké kù tieke.

39 Mèmmè kè bèe ò pĩ nkéyennè kupaku màнку kékua.

40 Kè Yesu né beke ke dǝ: Di yèmmè dò nkupaku yiè mbo tuǝkení dìi mǝnni ò bo yĩme bèè bàà o paku?

41 Kè bèe ò tǝnné ke dǝ: Ò bo kua de kó betǝmbè yeibe kéwaà mbetǝbè kéǝnnè o paku, bèè yó nhò duò nho tebe ye bi dìi mǝnni.

42 Kè Yesu yíé ké bè nàké ke dǝ: Di í kàa tìi wǝràà? Tìi tu:

Bèè maà bè dootóo dìi tǝri
dìi naá ndipũ kó ditǝri mómmǝndi,
Kuyie nkuù dǝdǝ de kó tidièti
kè ti tì yà kè dè ti naati.

43 Dèè kpéi nte kè n di naá nke tú Kuyie mbo fietè ku kpààtiyuu di borè kédúò nkubotí tekù, kùu yóó pĩ mmutǝmmú sààmù kù dǝ mù. [

44 Wèè bo bété de kó ditǝri ò bo kǝute, kè di do wèè ïnkè dìi ò nànto.]

45 Ikuò niùbè kó bekótibè nè Fadisĩèbe bè kèè dìi mǝnni de kó medonnimè kèbanté ke dò nYesu be nnáánnè,

46 kéndó kóò pĩ nke né yote benitibè ke yé benitibè bemou do tímè Yesu tú Kuyie mpããnáàntì náàntò.

22

Mupotúòmù kó dibanni (Wénté Duku 14:15-24)

1 Kè Yesu nsaké ke bè nàánnè medonnimè miéke ke tú:

2 Kuyie nkpààtiyuu dònne okpààti wèè do kùò wènwe tidiiti o biré kó mupotúòmù kpéí,

3 kètã nke dè bèe yúni ò sòò nàké bè mupotúòmù kpéí nkè bèe kateni kédi dibanni, bá òmòù í nkàteni.

4 Kòò yíe kètã mbetãmbè tãbè ke dò: Katenè ké bè nàké ke dò: N kùomu n wũ sàayi kè bè bèíne ke dèè, kè bèe kateni dibanni.

5 Bá bè keté ke í ndake de kó dibanni kpeti, kè yie nkóté o paku, kòò tãu kate o potaá,

6 kè betãbèe pĩ nde kó betãmbè ké bè fẽũ nké bè kùò.

7 Kòò kpààti miéke peike kòò tã mbetãmbè kè bèe kuò de kó benitibè kécúu mbe ei.

8 De kó difonkúò kòò náké o tãmbè ke dò: Mudii bimú, n yu bè me nyí mánne ké mù di.

9 Katenè dihei miéke kè di yà bèè kó dimàà, dí bè yúni kè bèe kateni kédi dibanni.

10 Kòò tãmbèe kate dihei miéke, keyúni bè yà bèè kó dimàà cénke, besàabè nè beyeibe, kè benitibèe píe ndibanni kó kudieku.

11 Kòò kpààti ta ke bo yà bèè yo ndibanni, kénsó nhòmòù dè kàké ke í dáátí dibanni kó tiyààti okpààti bè duó ntì.

12 Kòò ò beke ke dò: N nepoo, dè dòmme kàa í dáátí dibanni kó tiyààti? Bá de kóò nìti í ntèíne tìmatì.

13 Kòo kpààtìi nàké o tǒmbè ke dǒ: Bóúnè we kédootóo dítowaà dibìnnì miéke, ò yó nkuò ndè ke cáá nho òì.

14 Kè yé Kuyie nyumè péu nwe ke tǎáté sǎmpó.

Yesu yěmmè bèe duó Sesaa o kperε kéduó Kuyie nku kperε

(Wénté Mariki 12:13-17 nè Duku 20:20-26)

15 Kè Fadisíēβε nwanti bè bo díinnè tì Yesu o náaàntì miéke kóo pí,

16 kětǒ mbe kǎbe mabè nè Edǒtì kó fεnafε kǎbe mabè kè bèe kǎte kénáké Yesu ke dǒ: Okótì, ti yému ke dǒ nha tú wèè nàá ntimómmǎnti ke benkú Kuyie nkó kuce weti weti, a í yǐékù òmǒu bá kòo tú wè.

17 Dè wenni ke dǒ ntí nyietì dǎmpòò okpààtì diewè wèè bo Odommàà, kè ti báá nyietì?

18 Yesu né me nyémè be yěmmè kòo bè nàké ke dǒ: Díndi meyěmmè mèdémè yembè dè dǒmme kè di dó ké n díí?

19 Duónnènní fedífè fèmáà di yietì fè dǎmpòò kè n yà.

Kè bèe ò duó n fedífè fèmáà.

20 Kè Yesu bè beke ke dǒ: We nte kufènkù kùu bo fε miéke nè diyètìrì diì wǎri fε ïnkè?

21 Kè bèe ò tǎǎné ke dǒ: Sesaa, okpààtì diewè wèè bo Odommu.

Kè Yesu bè nàké ke dǒ: Duónnè Sesaa o kperε kéduó nKuyie nku kperε.

22 Bè kèè diì mǎnnì de kó tináaàntì kè dèe bè di kè bèe cíété.

Dipopuò í bo kǎnkè

(Wénté Mariki 12:18-27 nè Duku 20:27-40)

23 De kó diyìè dimáà mièke Sadusĩēbe bèè tu mukúkéyántímù í bo kè bèe katení kēbeke Yesu ke dò:

24 Okótì, M̄oyiisi kó ikuó tú kòo nìtì ku ke yóu o pokù bá debire í bo, o nant̄e ò t̄uóté kòo peité ibí kè ìi s̄oat̄e wèè ku o c̄iēt̄e.

25 Kè diyōfūò mari k̄obe né mbo bèyiekè kòo ketiwèè puoke ke kú bá debire í bo kòo nant̄e t̄uóté de kóo kúpokù

26 ke múnke kú bá debire í bo, kè bè mme nh̄o ke yàa tuakenè oyiénwè.

27 Kè dè mboní kòo nitipòkùu kú.

28 Mukúkéyántímù yiè be we nyó nte de kóo nitipòkù, bem̄ou bè me nhò puokemè?

29 Kè Yesu bè t̄èñné ke dò: Di yetému di í yé m̄èè kp̄éi Kuyie nn̄aañtì di me nyí banté ku kó muw̄erímú.

30 Ke yé becírìbè bo yánté dìi m̄onni dipopuò í yó mbomè, bè yó ndonnè Kuyie nt̄ōrè dòmmè mme keĩnkè.

31 Kè t̄iì tú mukúkéyántímù kp̄eti di í k̄aa nt̄iì w̄araà? T̄iì tú:

32 N tú Kuyie nku a yembè Abarahammu nè Isaki nè Sak̄abu bè do t̄ũ nkù. Kuyie nyí tú becírìbè k̄aku, kù tú befòubè k̄aku nku.

33 Kè dit̄inn̄i keè Yesu bè t̄èñné m̄èè botí kè d̄èe bè di m̄ediè.

Ikuó ù p̄ēēt̄e is̄onyi

(Wénté Mariki 12:28-34 nè Duku 10:25-28)

34 Kè Fadisĩēbe yà Sadusĩēbe í namè ke t̄èñné Yesu bè n̄aké t̄i, ke tíí.

35 Kè Fadisĩẽbe kóo kótì ndó kédíí nYesu kóò beke ke dò:

36 Okótì, ikuó dieyì tú ònyi?

37 Kè Yesu ò tẽnéné ke dò: Ndó a Yiè nKuyie nnè a yèmmè mèmou, nè a wènnì dimou nè a ciì mmemou.

38 Ìi tu ikuó ketiyì ìi deu.

39 Nte iteì ìi ì dònne: Ndó a kou tòu a dó mèè botí amáà.

40 Mòyiisi kó ikuó nè Kuyie mpããnáàntì náam̀bè do nàké tì timou kó dikũnnì ndi.

Kirisi tu Dafiti yaàbire ndeà?

(Wénté Mariki 12:35-37 nè Duku 20:41-44)

41 Fadisĩẽbe me ndè tikúmè kè Yesu bè beke ke dò:

42 Dì yèmmè dò nKirisi tú we nkó deyaàbire? Kè bèè ò tẽnéné ke dò Dafiti.

43 Kè Yesu bè beke ke dò: Ba nkpéí nné te kè Muyaánsààmù do niité Dafiti kòo nyu Kirisi ke tú o Yiè? Ò nàá ndì m̀nnì ke tú:

44 N Yiè nKuyie nnàkému n Yiè nke yĩ: Nkari m bakù you kè n yàa da duónnè a kpantídèntòbè kàa bè cùùti.

45 Kè Dafiti do ò yu ke tú o Yiè, nho Yiè mbo yĩme kéwète kéntú o yaàbire?

46 Bá òmòu í nna kóò tẽnéné. Nè de yiè òmòu tènke í ndáátí kóò beke timatì.

23

Yesu kpannèmè Fadisĩẽbe nè ikuó wãàbè

(Wénté Mariki 12:38-39 nè Duku 11:43, 46, 20:45-46)

1 Kè Yesu nàké ditĩnnì nè o tancòumbè ke dò:

2 Fadisĩẽbe nè ikuó wãàbè beè dò nkémbenkú Mòyiisi kó ikuó.

3 Nyíénnè ke dɔ̄ori bè di náá ntì, di né bá ntũ mbe kó meborime ke yé bè di náá ntì bè í ti ndɔ̄ori.

4 Bè bou yetuɔ cě̀yè nye ke touñko benitibè, bè né í bè teénnè bá sám̀pó kè bè bo yè tɔ.

5 Bè ò ndɔ̄ori be kperɛ demɔu ke dó benitibè beè bè yà, ke yántí iduké dieyi ke ã̀ yenáànkékè de miéke ke ũ be baà, ke kp̄enti be yaàbòrè mànke mupà̀dkómmú okùmù,

6 ke dó yekàrè kètiyè yebaa mmieke nè titíintouti miéke, ke dó bè mbè dɔ́ nke bè dèúkunko yekà̀tè miéke,

7 ke bè yu ke tú: Okótì, okótì.

8 Díndi di bá nyíé nkè bè ndi yu ke tú: Okótì, di kó Okótì bo omáà ndi, dimɔu kè di eri.

9 Di bá nyu òmòu ketenkè kie nyĩnkè ke tú di cice, ke yé di cice bomè omáà ndi wèè bo keĩnkè.

10 Di báá yie nkè bè ndi yu ke tú: Onìùtì ke yé di kóo niùtì bomè omáà ndi wèè tu Kirisi.

11 Wèè dɛu di miéke we ntú betɔ̀bè kóo tɔ̀ntì.

12 Wèè dèúkunnɛ omáà bè bo ò kékunnɛ, wèè kékunnɛ omáà kè bèè ò dèúkunnɛ.

*Yesu do kpannèmè Fadisĩ̀ɛbe nè ikuó wã̀ã̀bè
(Wénté Mariki 12:40 nè Duku 11:39-42, 44, 52,
20:47)*

13 Di bo yà díndi Fadisĩ̀ɛbe nè ikuó wã̀ã̀bè, meyèmmè mèdémè yembè! Di paanko mèè kpéi Kuyie nkpà̀atiyuu benitibè, di í tati di mómmɔmbɛ, di me nyí yóu bèè dó kè bè bo ta.

[

14 Di bo yà dínni Fadisĩ̀ɛbe nè ikuó wã̀ã̀bè, meyèmmè mèdémè yembè! Ke yé di fekùmè

bekúpobè kperε demou, nè memme ke ð nhokùnkò di báammu kè dè bo ndò ndi wetí, Kuyie mbo di poté kè dè nyóù mmediè.]

15 Di bo yà díndi Fadisĩēbe nè ikuó wāābè meyèmmè mèdémè yembè! Díndi bèè cènti ketenkè kemou nè dàméèrì miékoo ke wanti kéréte wèè bo tũnne di kó kuce, di ò pèté dìi mǎnni ke né ò sĩnkũnne kòo di pēēté kémmanè kéta muhāā mmieke di tati mù.

16 Di bo yà díndi tiyũǎnti tìi dó kèniitè benitìbè! Díndi tú kòò mǎu yu Kuyie ncĩētè yètìri ke pàrikè ke yē nhò bo dǎò tì, ke í tì dǎò, de kpeti í bo, kòò me nyu Kuyie ncĩētè kó mesǎ nyètìri ndi ò dò nké tì dǎòmu.

17 Tiyèintì, tiyũǎnti díndi, ònde pēēté deterè mesǎ naa kè Kuyie ncĩētè tèè mè wèríkũnkò?

18 Ke wēte ke tú: Kòò mǎu yu diwũǎtǎnni yètìri ke pàrikè de kpeti í bo, kòò me nyu dipǎnni bè pǎ di Kuyie ndiwũǎtǎnni ìnkè ò dò nkédǎòmu ò yu ke yē nhò bo dǎò tì.

19 Díndi tiyũǎnti ònde pēēté deterè? Dipǎnnàa kè diwũǎtǎnni dìi wénkũnkò dipǎnni?

20 Kè wèè yu diwũǎtǎnni yètìri ke pàrikè ò yu nè dèè kó dimàà bo dènde di ìnkè.

21 Wèè yu Kuyie ncĩētè yètìri ke pàrikè ò pàrikènè Kuyie nku kùù ā de miéke.

22 Kè wèè yu keĩnkè yètìri ke pàrikè ò pàrikènè Kuyie nkpǎàtikàri ndi nè Kuyie nkùù kàri di ìnkè.

23 Di bo yà díndi Fadisĩēbe nè ikuó wāābè, meyèmmè mèdémè yembè! Bèè duò nKuyie nyikũmbotí imou kó meyaatimè tepíitè, ke búútí dèè tú demómmanne ikuó miéke, a bo ndǎorimè dèè

wenni, ke kuò nhotòù mesémme, ke dɔ̀ri Kuyie ndó dè. Dὲε do dò nkéndɔ̀ri ke né báá yóu desɔ̀nne.

²⁴ Tiyũ̀òntì d́ndi tìi d̀eri benitìbè, di òò cááté menie ndi yàà bo yànè mèè kpéí tebìtè ke né níí maánko yòyó.

²⁵ Di bo yà d́ndi Fadisĩ̀εbe nè ikuó wã̀àbè, meyèmmè mèdémè yembè! Di eiri ibòòke nè yebò ìnkè kè de mieke né píéké di yùúkú dè nè di fèke dè.

²⁶ Tiyũ̀òntì d́ndi Fadisĩ̀εbe, keténè kèhèité ibòòke nè yebò mieke kè de ìnkè né na kéwenke.

²⁷ Di bo yà d́ndi Fadisĩ̀εbe nè ikuó wã̀àbè! Di dònnè ifòti nyi bè bí ì ke pa nyi ìnkè kè i mieke né píéké yekũ̀dè nè depākùrè.

²⁸ Ke dɔ̀ri ke dò ndi wenni benitìbè ìkè ke né m̀ake meyèmmè mèdémè nè meyei ndi mieke.

*Yesu kpannèmè Fadisĩ̀εbe nè ikuó wã̀àbè
(Wénté Duku 11:47-51)*

²⁹ Di bo yà d́ndi Fadisĩ̀εbe nè ikuó wã̀àbè, d́ndi bèè màà Kuyie mpã̀ánáàntì náam̀bè fòti mesàà nke sã̀ri bèè do dɔ̀ri Kuyie ndómè be kpeyi,

³⁰ ke náá nke tú: Kè ti do mbo de m̀onnì ti na bá ñwēnnénè ti yembè kè ti kùò Kuyie mpã̀ánáàntì náam̀bè.

³¹ D́i nàá ndi mómmɔ̀mbe di túmè bèè do kùò Kuyie mpã̀ánáàntì náam̀bè be kó ibí.

³² Sòténè tũ̀nké kédeè di yembè do keté mùù tã̀mmú.

³³ Iwààke d́ndi! Di bo yĩme kèna kéyenténè muhã̀á mmùù í kò!

³⁴ Dὲε kpéí nte kè n yóó di duó nKuyie mpã̀ánáàntì náam̀bè nè meciì nyembè nè bepátíyíétìbè kè dí kuò bèmabè, kébaaké betòbè idapã̀átí ìnkè, képuotí

betabè yedá di kó titíntouti miεke, ké mbè bèti yehekè yemou.

³⁵ Kè dè bo yie nkè di kùò bèè nìtibè kó tibeénti do di yò ìnkè, kéketé onitisàù Abεεri kétuakεnè Sakarii Badasii kó debire di kùò wè Kuyie ncìètè nè diwũõtònni de saku.

³⁶ Mómumu nwe n di náámmè de kó tibeénti doti di mmònni kó benìtibè yò ìnkè nke.

Yesu do náámmè Sedisademmu kó mupòmmù kpéi (Wénté Duku 13:34-35)

³⁷ Sedisademmu kabe díndi bèè kòù Kuyie mpāānāānti náāmbè ke buoti yetárè ku kó betōmbè kù di duònni bè ke bè kòù, kuce mède ndi n dómè ke di tínni tekote òó tí mmèè botí te bí kéoke bá di í yie.

³⁸ Di èi bo pante kēnaā ndidobonni.

³⁹ Mómumu nwe n di náámmè di ténke í yó n yà, kè dè í tú di bo yí dii yie mesàà ní mbonè wèè kèríní nè ti Yiè nkó diyètiri.

24

Yesu nàkémè Kuyie ncìètè kó mupòmmù nè kutenkù kó mudeèmmù kpéi

(Wénté Mariki 13:1-2 nè Duku 21:5-6)

¹ Kè Yesu yènni Kuyie ncìètè kényiti kòo tancòumbèè tóónni kóò benke Kuyie ncìètè maá ke wenni mèè botí.

² Kè Yesu bè nàké ke dò: Di wúó ntè maá ke dòmmàà? N di náá mmómumu nwe, ditári mari í yó nkpaá ke nónké diteri ìnkè, demou dè bo duó.

³ Kè Yesu deke kénkari Odifìè tãri ìnkè kòo tancòumbèè dekoò kóò beke bemàà borè ke dò: Tí

náké de yóo tuakení diì m̀̀nnì nè ti yóo yà dè kébanté ke dò nha w̄etini, kè kutenkù kó mudeèmù t̀̀ónnì.

⁴ Kè Yesu bè t̄́nné ke dò: Nyénè kòò m̀̀u báá di souté.

⁵ Kè yé benitibè péu yó nk̄̀r̀nimè ke sou nke tú bè tu Kirisi késouté kusũkù.

⁶ Di yóo keemu bè nàammè mudoò kpéi nè mu kó kutoweku, kuf̄̀waá mbáá di p̄́i nke yé dè d̄̀ommè k̄̀tuakenímu, dè né mu nyí yó ntú kum̀̀nku.

⁷ Ku mbotí bo íté kénkp̄̀annè kutekù kè dikp̄̀à̀t̄̀iyuu dii nyíté kék̄̀p̄̀annè diteri, kè yekòbèe tanní kè ketenkè ñhau.

⁸ Dè bo ndò kup̄̀eit̄̀eyonku ã̄ keté m̀̀è botí oni-tipòkù.

⁹ Bè bo di f̄̀ẽũ nké di kū̀, kè ibotí im̄̀u ndi ní ndi tú m̀̀è kpéi n k̄̀be.

¹⁰ Nè de kpéi besũkùbè bo yé nKuyie, kénfiiti betòbè ke bè k̀̀ù, kè bè nní mbetòbè.

¹¹ Kè benitibèe ã̄nné kéntú bemáà Kuyie mp̄̀ã̄nã̄n̄ti náambè késouté kusũkù.

¹² Kè meyei ndeuke, kè besũkùbè kó medókùmèe yaate.

¹³ Wèè bo nw̄́é̄r̀i k̄̀tuake kum̀̀nku Kuyie mbo ò deeté.

¹⁴ Bè bo náké Tinã̄n̄sà̀t̄̀i Kuyie nkp̄̀à̀t̄̀iyuu kpeti kutenkù kum̄̀u kè ibotí ti k̀̀è, kè kutenkù né deè.

Bèè tu bemáà Kuyie mp̄̀ã̄nã̄n̄ti náambè nè Kirisi tekùbè

(Wénté Mariki 13:14-23 nè Duku 21:20-24)

¹⁵ Kè di yà diì m̀̀nnì is̄̀ke ì̀ duò mm̄̀eȳ̀n̄cā̀r̀imè, Kuyie mp̄̀ã̄nã̄n̄ti náan̄tò Danniyeeri do nàké ì̀

kpéí, kè ì bo ikuó dieku, wèè kàà nwèè dṵò meyṵṵmmè nè de kó tináàntì.

16 Kè dè sṵ mbèè bo Sudee kó ketenkè bèe coké kédeke yetārè ìnkè.

17 Kè wèè bo kudànkù, ò báá cúténí kudieku ke bo túóté o kpepe.

18 Kè wèè bo kupaku ò báá kò nke bo túóté o yaàbòrì.

19 Dè bo nyóùnè benitipòbè bèè pùó nnè bèè tṵ ibí de kó yeve.

20 Mbáánnè Kuyie nkè dè báá tuṵkení diyṵṵ miéke, yoo teomṵpùtè yie.

21 Ke yé de kó yeve meyeñcaàrìmè yó ndeumè mediè, me kó kubotí mu nyí ànné nè Kuyie ndòmmè kutenkù, mè me nyí kpaá ke bo ànné bitì.

22 Kè Kuyie ndo í yààte de kó yeve òmṵ na báá yenté. Ku kṵbe kù tãáté bè bèe kpéí nte kè kù yè yààte.

23 Kòò mṵ di nàké ke tú: Kirisi bo die nyoo cie, di báá tì yie.

24 Ke yé Kirisi tekùbè nè bèè yó ntú bemáà Kuyie mpãñáàntì náam̀bè yóó ànnémè kéndṵori tidietì nè dèmarè cànnè, ke dṵ késouté bá nè Kuyie ntãáté bè.

25 N ti ndi nàkému kè dè mu nyí tṵṵkení.

26 Kè bè di nàké ke tú: Ò bo dikpáà cuokè di báá kṵte, kè bè me ndi nàké ke tú: Ò sòri cie nkudieku miéke, di báá tì yie.

27 Fetaafe ṵṵ mííté mè diyie yìèní kèè bíékè kè di taà kèè bíékè kṵbe yà kuwenniku, Onitibire wētímù yó mme ndò.

28 Decírè duó dè timancòntì yóó de ntíí.

*Yesu bo nwētínímè o kṵbe kpéí
(Wénté Mariki 13:24-27 nè Duku 21:25-28)*

29 Dende bàmbà mefě̀tímè bo pě̀tòomè kè diyìè sòuté, bá otànkù ténke bá mpèi, kè siwǎǎ nduòní, kè siwǎǎ diesìi sǎntè.

30 De mǎnnì kè Onìtìbire kó mebenkùmèe feiténì kě̀nkè kè ketenkè kó ibotí imòu mè yà kėtiitè yedabùò, kèyà Onìtìbire kè dè cutinì yewetè mièke nè muwě̀rímú diemù nè tikpetì.

31 Kè ditàteheùu kuó mmediè nkòo tǎ nKuyie ntǎrè itemmànke imòu kè yèe tíi nhò tǎatè bè.

Mutie bè tu mù fikìè mu kó medonnimè

(Wénté Mariki 13:28-31 nè Duku 21:29-33)

32 Wénténè fikìè kó mutie kó meborime, mù bitè dǐi mǎnnì ndi bè ǎǎ bantémè ke dò ndiyǎǎ tǎnnì.

33 Meè botí nku kè di yà dǐi mǎnnì dende kó dimàà, di bantè ke dò nhOnìtìbire tǎnnímu ke bo dibòrì.

34 N di náá mmómmuò nwe benitibè bèè fòu di mmǎnnì bè í yóó kú bemòu kè dè mu nyí tǔ̀kení.

35 Kě̀nkè nè ketenkè dè bo pě̀tè, n náàntì me mbáá pě̀tè bitì.

Kuyie nkuù máà yé Yesu wětini dǐi mǎnnì

(Wénté Mariki 13:32-37 nè Duku 17:26-30, 34-36)

36 Òmòu í yé diyìè yoo dimǎnnì ò wětini dǐ, bá Kuyie ntǎrè, bá Kuyie mBire. Kuyie nkuù máà yé de kó dimǎnnì.

37 Dèè do dǎò Nòwee kó dimǎnnì, deè yóó dǎò Onìtìbire bo nwětiniímè.

38 Benitibè do yommu ke yò, ke puokú ke puòko be bí, kè Nòwee yàa tanè bàtòò mièke, kè fetaafe diefeè tuòkení.

39 Bè do í yǐ̀kù timati, kè fetaafe diefeè yàa tuòkení ké bè pǎnténè bemòu. Dè yó mme ndò Onìtìbire bo nwětiniímè.

40 Benitidaabè bèdébè bo nwě nke kúútí, kè bèe túóté òmáà kényóu otòu.

41 Benitipòbè bèdébè bo nwě nke naà nkè bèe túóté òmòu kényóu otòu.

42 Ndakenè tũnké ke yé di í yémè di Yiè nwětíní dìi yìè.

43 Di yému ke dò nkè teciētè yìè nyé oyúòkù kàriní kèè yènkè ò báá yè nkéduó kòo yúókùu pante o cīētè càù.

44 Kè dè dò mmemme nwākénè ke yé di í yémè Onitìbire wětíní dìi m̀nnì.

*Otōnti bè bànnè wè betōmbè tōbè
(Wénté Duku 12:41-48)*

45 Dí ndònnè otōnti wèè d̀̀̀ri dèè wenni ke cii, bè bànnè wè betōmbè kòò bo mbè duò mmudiì ò dò nké mmù mbè duò ndiì m̀nnì.

46 Dè bo narike otōnti wèè yìè mbo nwětíní ke s̀ nhò pĩ nho tōmmú.

47 N di náá mmómumu nwe, de kóo tōnti yìè mbo ò bànnè o kpàti timəu.

48 Kè de kóo tōnti me ntú oyeiwe ò bo yĩ o yìè nyí wětíní mecãã,

49 kempuotí betōmbè, kéneinè tinaàyãàti kè bè nyo nke yè mmenaà.

50 De kóo tōnti yìè mbo wētení ò í ò bàa dìi yìè, ò í dake dìi m̀nnì,

51 kēpuotí de kóo tōnti mediè, kóò wēnnénè meyèmmè mèdémè yembè, ò yó nkuò ndè ke cáá nho nì.

25

Besapàmbè tepítè kó medonnimè

¹ Kuyie nkprààtiyuu bo ndònnè besapàmbè τερίίτè bèè do tùóté be fitíyì kénkòri ke bo co be dàù.

² Kè bènnùmmù tu tiyèintì kè bènnùmmù cii.

³ Bèè yei nkè bèè túóté be fitíyì bá bè í nsùó mmefitíkùò nkéntò.

⁴ Bèè cii kè bèè cūś mēfitíkùò nkésúó nkéntò nè yemátidíè.

⁵ Be dàù í ncārike ke tùòkení kè inuò mbè pī nkè bèè duó.

⁶ Keyènkè cuokè kè bèè pīēké ke dò: Di dàù tùòkenímu. Kòtenè kóò co.

⁷ Kè beè besapàmbèe ente bemou kéntūnni be fitíyì.

⁸ Bèè me nyei nkè bèè mōò bèè cii ke dò: Tí pānè mēfitíkùò nsámpró kè ti fitíyì ìi dó kékú.

⁹ Bèè cii kè bèè yete ke dò: Mè í yó nti sànnè, kòtenè bèè fiiti be borè kédonté.

¹⁰ Bèè yei mbè kòte dii mōnni mēfitíkùò ndommu, kè be dàùu tuòkení kétúóté bèè cii ke bàátí, kè bèè ta mupotúòmù kó kudieku, kékpetínnè kápáá,

¹¹ kè bèè yei, bèè do kòte mēfitíkùò ndommu kè bèè tuòkení kényú ke dò: Ti yiè nti kpeté.

¹² Kòò né bè tèínnéní ke dò: N di náá mmómmuò nwe n yí di yé.

¹³ Ndaikenè tūnke ke yé di í yémè di Yiè nwētíní dii yiè yoo dii mōnni.

*Betōmbè bètāāti kó mēdonnimè
(Wénté Duku 19:11-27)*

¹⁴ Kuyie nkprààtiyuu dōnnè onìtì wèè kòri wènwè kupòòkù ke yu o kó betōmbè ke bè totí mesō,

¹⁵ ke duó nhoketiwe yēsōwèrè sikou sinūmmù (500), odérínwè sikou sidé (200), otāánwè tekòùtè (100), bá wè o wērímu mamè ke ité.

16 Bè duó nwè yεσωwèrè sikou sinùmmù kòo yè dònè kupotaá nkécōnte sikou sinùmmù kè yè wēnné tekouπίtè (1000).

17 Bè do duó nwè yεσωwèrè sikou sidé kòo me ndò kécōnte sikou sidé kè dèe wēnné sikou sinàà (400).

18 Bè do duó nwè yεσωwèrè tekòutè (100) kòo kote kédammú difòtìrì kè yè kūnné.

19 Kè dèe mōnte kè yεσωwèrè yiè nkonní kèbeke o tām̀bè kè dò b̀eè ò nàké bè dònè mù o σωwèrè.

20 Bè do duó nwè yεσωwèrè sikou sinùmmù kòo katení ke tò tekouπίtè ke dò: Okóti nte a do n duó nyèè σωwèrè sikou sinùmmù, né nte sikou sinùmmù tesì n cōnte sì.

21 Kè meso nyiè ndò: N da pénsirì a tú otōnti sàawè nwe wèè wetí dèmarè sám̀pòrè mieke, nè de kpéi m bo da duó ndedierè, katení kè tí ñwē nke yo ndiwèi.

22 Bè duó nwè yεσωwèrè sikou sidé kòo katení ke tò yεσωwèrè sikou sinàà ke dò: Okóti, nte a do n duó nyèè σωwèrè sikou sidé, né nte sikou sidé tesì n cōnte sì.

23 Kè meso nyiè ndò: N da pénsirì a tú otōnti sàawè nwe, wèè wetí dèmarè sám̀pòrè mieke, nè de kpéi m bo da duó ndedierè, katení kè tí ñwē ke yo ndiwèi.

24 Bè duó nwè yεσωwèrè tekòutè kòo katení ke dò: Okóti n sòò yému a yóumè, ke dei tidiiti a í buotí tì, ke kou a í ye ntì.

25 Kè kufōwaá ni mpĩ nkè n dammú difòtìrì ke yè kūnné, nto a σωwèrè.

26 Kè meso nyiè nhò nàké ke dò: F́s nhotōnti yeiwe, kutōnnédíékù, a tú n dei tidiiti n yí buotí tì ke kou n yí ye ntì,

27 a tũ nné na nhãnné n sɔɔ tɛdítícĩɛ̀tè miɛke kè n na nwɛ̀tiní ke tũóté n sɔɔ nè mè peítè mè.

28 Fietenè n do ò duó nyèè sɔɔwèrè tekòùtè kéduó n do duó nwè yɛsɔɔwèrè síkɔu sìnùmmù.

29 Ke yé wèè m̀ake bè yóó we nyíémè kòo d̀ake m̀aɔte, kè wèè m̀ake sámpó bèe dè fiète.

30 Dooténko de kó kutōnnédíékù ditowaà, dibìnni miɛke, ò yó nkuò ndè ke cáá nho nì.

Tibeénti sɔnti

31 Onítìbire bo nwɛ̀tiní d̀i yìè nè de kpetì, ke neinè Kuyie ntòrè, ke kari de kpààtikàrì ìnkè.

32 Kè kutenkù kumɔu kó be nítìbèe tíí nho ìkè kòo bè bàte opecēnti ã̃ batè mèè botí ipe nè sibóó.

33 Kè ipe m̀bo o bakù youú kè sibóó bo kucã̀nku.

34 Kòo kpààtìi náké bèè bo o bakù youú ke d̀: Kɔtenní d̀índi Kuyie ndòò bè mesàà nkédi tikpàti kù d̀òò tí di kpéi nnè kutenkù kó mudò̀rìmù m̀nni.

35 Ke yé dikònni do m bomè kè di m pã mudìi kè n di, kè sinéyɛ̀ĩ nní mbo kè di m pã menie kè n yã, kè nní ntú opòò kè di n còuté.

36 Kè nní nkpa tiyààtì kè di n dátínné, kè nní mmò nkè di ndake n kpéi, kè bè nni nkpetí kè di kòrì ke n d̀óú.

37 Bèè d̀òrì Kuyie ndómè kè bèe ò beke ke d̀: Tì Yìè nti da yà ã̀ndaà ndi, kè dikònni da bo kè tí da pã mudìi kàa di? Kè sinéyɛ̀ĩ nda bo kè tí da pã menie nkàa yã?

38 Kàa ntú opòò kè ti da còuté? Kàa nkpa tiyààtì kè ti da dátínné?

39 Kàa mmò nkè tí ndake a kpéi? Kè bè nda kpetí kè tí nkòrì ke da d̀óú?

40 Kòo kpààtì bẹ̀ tẹ̀ńńé ke dọ̀: N di náá mmómumu nwe, di dọ̀ri dẹ̀ kó dimàà n kàbe sámpóbè bié, di dẹ̀ dọ̀ri mínwe.

41 De kó difonkúò kénáké bẹ̀è bo o bakù cǎnku ke dọ̀: Fùtenè m borè díndi Kuyie ncǎǎ bẹ̀, tannè muhǎǎ mmùù í kǎ mmu miéke, Kuyie ndòò mù dibòò nè di tǎrè de kpéí.

42 Ke yé dikònni do m bomè di í nni mpǎ mudii kẹ̀ n di, kẹ̀ sinéyěí nni mbo di í nni mpǎ menie kẹ̀ n yà.

43 Kẹ̀ nni nkpa tiyààtì di í n dàtínné, kẹ̀ nni ntú opòò di í nni ncouté, kẹ̀ nni mmò ndi í ndake n kpéí, kẹ̀ bẹ̀ nni nkpeti di í nkòri ke n dọ̀.

44 Kẹ̀ bẹ̀è o beke ke dọ̀: Ti Yiè ti da yà òndaà kẹ̀ dikònni da bo, kẹ̀ sinéyěí da bo, kàa tu opòò, kàa kpa tiyààtì, kàa mǎ, kẹ̀ ti né í nda teennè kẹ̀ bẹ̀ nda kpeti kẹ̀ ti í kòri ke da dọ̀.

45 De mǎnni kòo kpààtì né bẹ̀ tẹ̀ńńé ke dọ̀: Di í dọ̀ò di mǎnni n kàbe sámpóbè bié nkóò mǎù mesàà, mínwe di í mè dọ̀ò mè.

46 Kẹ̀ bembéé ta muhǎǎ mmùù í kǎ mmu miéke, bẹ̀è dọ̀ri Kuyie ndómè kẹ̀ bẹ̀ mbo mufòmumu miéke sǎǎ.

26

Bẹ̀ dàkemè ke bo pĩ nYesu

(Wénté Mariki 14:1-2 nè Duku 22:1-2 nè Isǎǎ 11:45-53)

¹ Yesu dẹ̀ di mǎnni o náaṅtì kénáké o tancóumbè ke dọ̀:

² Di yému ke dò ndè kpaá yewe yèdéè ke diyentébanii tuàkení, di miéke nke bẹ̀ yóó fítémè Onitìbire, kẹ̀ bẹ̀è dẹ̀ baaké kudapǎǎtí.

³ Δε μὲννὶ κὲ ikuós nìùbè kó bekótíbè nè dihèi kó bekótíbè κὲ bèε τί nyikuós nìùtì dièwè Kaifu cīètè

⁴ κε bo yà bè yóó yímè kēpī nYesu nè mecii nkékuo,

⁵ κένάκὲ βεμάα κε δὸ: Τὶ βάά ὀ πῖ ndibanni mieke ti yàà bo cé ndikpànni benìtìbè cuokè.

Onitipòkù do còúmmè Yesu tùdààrí

(Wénté Mariki 14:3-9 nè Isãã 12:1-8)

⁶ Κὲ Yesu κᾶτε Βεταννὶ κέμβο Σιμῶ τεκῶntè cīètè.

⁷ Βὲ κᾶρι δὶι μὲννὶ κε yo nkòo nitipòkù mᾶuū taroo κε τῶ dimátidénni péiri κὲ tùdààrí idíítí dièyi kou píéké di mieke, kòo ὀ còú nYesu yuu ïnkè.

⁸ Κὲ Yesu tancòumbèε δὲ yà κὲ δὲε βὲ yonke κὲ βὲ δὸ: Βα nkpeí nte kòo cake δε kóò tùdààrí?

⁹ Τὶ na bá nhò fité idíítí péu κε pāmmú becīrìbàà?

¹⁰ Κὲ Yesu κεὲ κὲ βὲ nàkè κε δὸ: Δὲ δὸmme κὲ di caari onitipòkù yèmmè? Ὁ δὸδ δὲ n kpéi ndè wennimu.

¹¹ Κε yé di yó mbonèmu becīrìbè, di με nyí yó nhã κε m bonè.

¹² Ὁ pânke n còú ntùdààrí κε bo mbaanè n kũnnímù mmu.

¹³ Μόmmuo nwe n di náámmè kutenkù kumou bè bo nákè δὲ Tináañsààtì bè bo nákè δε kóo nitipòkù kpéi nnè ὀ δὸδ δὲ.

Sudaasi fitémè Yesu

(Wénté Mariki 14:10-11 nè Duku 22:3-6)

¹⁴ Δε μὲννὶ κὲ Sudaasi Isikadiyoti Yesu tancòumbè tepítè nè βεδébè kóò mᾶuū κᾶτε κέya ikuós nìùbè kó bekótíbè,

¹⁵ κὲ βὲ nàkè κε δὸ: Κὲ n di πῖ nYesu dí n duós nyide?

Κὲ bèε kaa mmedítìbii nsipísitàãtì kóò duó.

¹⁶ Δε μὲννὶ κὲ Sudaasi nwaà dimònni sààri ὀ bo díinnè δι κὲ βὲ πῖ nYesu.

Yesu nàkémè wèè yóó ò fíté
(Wénté Mariki 14:12-21 nè Duku 22:7-14, 21-23 nè
Isāā 13:21-30)

17 Pě̀èbè̀ bè̀è í kò̀rè̀nè̀ mutie mùù muuti be kó dibanni yiè kètiri yiè, kè Yesu tancòumbèè ò beke ke dò: Á dó ti da bénné de diyentébanni kó mudii?

18 Kè Yesu bè nàké ke dò: Tannè dihei yie ncíètè, kòò nàké ke dò mí nhokóti n tú m m̀nni dii t̀ónni kè n d́ kédí diyentébanni o ćètè nè n tancòumbè.

19 Kè Yesu tancòumbèè daò ò bè nàké ti kébénné diyentébanni kó mudii.

20 Kuyuoku m̀nni Yesu nè o tancòumbè kè bè nkari ke yo,

21 kòò bè nàké ke dò: Móm̃muo nwe n di náámmè di kóò m̀u wèè yó n fíté.

22 Kòò tancòumbè yèmmèè caàrè mediè mbá wè kòò ò beke ke dò: Ḿnwaà n Yiè?

23 Kè Yesu bè t̀nné ke dò: Nè wè ti wènné dibuu, wèè yó n fíté.

24 Oǹt̀bire yóó kúmu kéndònnè ti wàrimè de kpéí, wèè né bo fíté Oǹt̀bire ò bo yà, de yiè nkè bè do í ò pèitè dè na ntõ.

25 Kè Sudaasii ò beke ke dò: Ḿnwaà Okóti? Kè Yesu ò t̀nné ke dò: A ti mbéi.

Yesu do daúmmè Mudisààmù kó ikuá
(Wénté Mariki 14:22-26 nè Duku 22:15-20 nè 1
Kòdenti 11:23-25)

26 Bè yo ndii m̀nni kè Yesu túóté p̀è késante Kuyie nkóò wèrí kédúo nho tancòumbè ke dò: Cáákénè, die ndèè benkú ke dò m pã n k̀nti di kpéí.

27 Kòò deè kétúóté febòòfè, késante Kuyie nké bè duó nke dò: Yà̀nè dimou,

28 deè tu n yĩ, bè yó n kuò kè m̀eè cóú nkusũkù yei nciém̀m̀e k̀p̀eí, Kuyie nyóó taunnè̀m̀e benitibè kumáà.

29 N di náá mmóm̀muò nwe n ténke í yóó yà fínyĩ kó menàà, kè dè í tú ti bo wènné d̀iì yìe k̀yáà m̀epàmm̀e n cice k̀p̀ààtiyuu miεke.

30 Bè dèntè d̀iì m̀ònni Kuyie nkó yesãã nkédeè kédeke Odifiè tãrì.

*Yesu nàkém̀e o tancòumbè bè yóó ò fitém̀e
(Wénté Mariki 14:27-31 nè Duku 22:31-34 nè Isãã
13:36-38)*

31 Kè Yesu náké o tancòumbè ke d̀ò: Ke nyènkè di bo n yóu dimòu ke yé ti wàrimè ke tú: M bo kuò opecènti kè ipee cíté.

32 N né bo yántè d̀iì m̀ònni m bo niité ké ndi baa Kadidee.

33 Kè Pierii ò nàké ke d̀ò: Bá kè betòbè da yóu bemòu, mí mbáá da yóu bitì.

34 Kè Yesu ò nàké ke d̀ò: N da náá mmóm̀muò nwe ke nyènkè tekote bo nyóó kuó nkàa pàrikèmu kuce mètããti ke tú a í n yé.

35 Kè Pierii yete ke d̀ò: Bitì, bá kè bè bo n wènnénè kékuò m báá da yete.

Kè betòbè múnke me ndò.

*Yesu bàritém̀e Kuyie mbè yóó ò pĩ nkèè yènkè
(Wénté Mariki 14:32-42 nè Duku 22:39-46)*

36 Yesu nè o tancòumbè kè bèe tuòke dibòri mari kè bè di tu Setisemandee, kòo bè nàké ke d̀ò: Nkariné die nkè n kote ke bántè nKuyie.

37 Kénèinè Pieri nè Sebedee kó ibí idé, kòo yèmmè keté mè bo caàrè̀m̀e, kòo kòm̀bù̀òti duò.

38 Kòo bè nàké ke dò: N yèmmè meè cààrè mediè mmóm̄mm̄me kè dè tonté, nkpaánè diè nké nni ñwě́nnè kè ti wúó.

39 Kòo dètóo sámpó, kénínkú késínné, kébántè Kuyie nke dò: N cice kè dè bo yie fe mbòòfè mefě́ǔtímè kofe n déténè, dè bá ntú m̄i mè dó, dè ntú f̄s̄ò mè dó.

40 Kédeè kénwētinní o tancòumbè borè ke s̄s̄ mbè yè nke duó, kòo nàké Pieri ke dò: Di í na ke bo nni nwúónnè tewebiètè mèmáà miēkaà?

41 Nwúónnè ke báá nKuyie nkè mesòummè báá di na, meyèmmè dómu kè tikònti né kpa muwě́rímú.

42 Kòo wě́te kuce medérímè kémbáá Kuyie nke tú: N cice kè dè í yóó yie nkè fe mbòòfè mefě́ǔtímè kofe n déténè a dómèe d̄d̄.

43 Kòo nwētini o tancòumbè borè ke s̄s̄ nyinuò mbè auté bá bè í na ke bo nwúó nke yè nke duó.

44 Kè Yesu wě́te kékenté kuce metáámmè kémbáá nKuyie ke baa náá nhò do náá ntì,

45 kέwēténí o tancòumbè borè ké bè nàké ke dò: Di wě́te ke duómu ke ompuà? Dimònni t̄ùòkemu kè bè bo p̄i nhOnit̄ibire kéduó mbenitiyeibe.

46 Íténè kè ti kote, ntenè wèè yó n fíté ke t̄ùòkení.

Bè do p̄immè Yesu

(Wénté Mariki 14:43-50 nè Duku 22:47-53 nè Isāā 18:3-12)

47 Yesu kpaá ke me nnáá nkè Sudaasi Yesu tancòumbè tepítè nè bèdébè kóò m̄ouu t̄ùòkení, ke neínè dit̄inní ikuó niùbè kó bekótíbè nè diheì kó bekótíbè bè t̄ōnní di, kè di t̄o yese nè yedùrè.

48 Kè s̄s̄ nSudaasi nàké dit̄inní ke tú kòò d̄au nwè koò òrì, bèe banté ke dò nweñwe kóò p̄i.

49 Ò tùàkení dìì m̀ǹǹǹi Yesu borè kóò d̀ou nke d̀: Okóti, a kpeń̀ǹǹà!

Kóò ɔ́rí.

50 Kè Yesu ò nàké ke d̀: N népoò, a k̀atení ke d̀ kéd̀d̀d̀ t̀ì, d̀d̀ t̀ì.

De m̀ǹǹǹi k̀e dit̀ǹǹi munnéńi kóò p̀í.

51 Μεμμε βέε do neínè Yesu be kóò m̀ou ǹtemè disìe k̀éheí nkédate ikuó niùti diewè kóo t̀ǹt̀i toò.

52 Kè Yesu ò nàké ke d̀: Ǹonne a siè, b̀èè kpanne yese b̀e yóó kúnè yese nye.

53 A í yé ke d̀ò n na nna kébeke n cice kòò n duonni mie mbambà nho t̀ɔ̀rè sikou sikouaà?

54 Kè m m̀e d̀d̀, d̀e né ỳime kéd̀d̀d̀ t̀ì ẁari ke yé ndèe d̀d̀mè?

55 Kè Yesu deè kébeke dit̀ǹǹi ke d̀: N tú oni-tikùti nwe k̀e di k̀atení m borè ke t̀o yese nè yedùràà? Nh ò mbomu di borè yewe yemou ke duò nyitié Kuyie ncìètè miéke bá di í m p̀í.

56 Demou d̀e tùàkení k̀e d̀e bo d̀d̀ Kuyie mpããnaàǹti náambè do ẁari t̀inti.

De m̀ǹǹǹi k̀o tancóumbè bemouu ò yóu kécoké.

Bè bekénèmè Yesu

(Wénté Mariki 14:53-65 nè Duku 22:54-55, 63-71 nè Isãã 18:13-14, 19-24)

57 Kè b̀eè k̀atenè Yesu ikuó ẁaãbè nè diheí yembè tikú d̀e ikuó niùti diewè Kaifu c̀ìètè.

58 Kè Pieri ntũ nYesu ke díetiri ke yàa tannenko ikuó niùti diewè kó kudànkù kénkari tihããp̀ònti borè ke bo yà d̀e yóó d̀d̀mè.

59 Ikuó niùbè kó bekótíbè nè dibeént̀ǹǹi, k̀e b̀e nwanti Yesu nu nd̀d̀ t̀ì, t̀ì bo nte k̀e b̀e ò kùò.

60 Kè benìtibè péu nkòrìní ke náá nhò nu ndòò mèè yei bá be tetì í mmáá, kè dè mboní kè benìtibè bèdébèè b́ei nke d̀̀:

61 Onìtì yie mbéímmu ke tú ò bo na ḱep̀onte Kuyie ncít̀ètè ḱeẁete ḱe t̀e maá yewe ỳet̀ããti miéke.

62 Kè ikuó ǹùtì dieẁèe íté ḱebeké Yesu ke d̀̀: A í yóó t̀énné t̀imatì benìtibè b́ie nyē nha d̀̀ò t̀ì ñnkàà?

63 Kè Yesu ncík̀é kè ikuó ǹùtì dieẁèe d̀̀: Kuyie mbomu, nè kuù kó diỳèt̀irì ndi n da békúmmè ke tú á n náké timómm̀onti, f̀s̀ò tu Kirisi Kuyie mbiraà?

64 Kè Yesu ò t̀énné ke d̀̀: Èè, a t̀ì mbéi, n né di náámmu ke tú di bo yà Onìtibire kè dè k̀ari Kuyie mmuẁerímú mum̀ou yìè mbakù youú, ḱe dè yà kè dè cutinì nè yewet̀è.

65 De m̀onni kè ikuó ǹùtì dieẁèe ḱet̀é o yaàb̀òrì ke d̀̀: Ò sãã nKuyie nku, ti t́énke í dò nkémbaa wèè bo náké ò d̀̀ò mèè yei. Di k̀èemu di móm̀m̀ambe ò sãámmè Kuyie, di yèmmè dòmmè?

66 Kè bèè ò t̀énné ke d̀̀: Ò dò nkékuomu.

67 Kè bè nsuu o ìkè tinónt̀ãũt̀ì koò dukù yenac̀ekuute, kè bet̀abè ò bèmmu ke tú:

68 F̀ó nKirisi náké wèè da poté.

Pieri do parikemè ke d̀̀ ò íỳé Yesu

(Wénté Mariki 14:66-72 nè Duku 22:56-62 nè Isãã 18:15-18, 25-27)

69 Kè Pieri baa nkari kudànkù miéke, kòo nitipòt̀ant̀ì m̀ou ò nàké ke d̀̀: A múnke do neínèmu Yesu Nansarèti kou.

70 Kè Pierii parikè ke d̀̀: N yí ỳé a dó ke n náké t̀ì.

71 Kéíté kényeti, kòo nitipòkù t̀ou ò yà, kénáké bèè dè bo ke d̀̀: Onìtì yie mmúnke do neínèmu Yesu Nansarèti kou.

⁷² Kè Pieri tó yete képarikè ke dò: Bìtì, n yí yé de kóo nìtì!

⁷³ Kè dèe yíe sám̀pó, bèè dè bo kè bèe náké Pieri ke dò: A mènke tú Kadidee kou nwe, ti bantému a náaṅ̀tì.

⁷⁴ De m̀nnì kè Pierii d̀ke yíe képarikè ke dò: N yí yé de kóo nìtì.

De m̀nnì kè tekotee kuó.

⁷⁵ Kè Pierii dentení Yesu do ò nàké tì ke dò: Tekote bo nyóó kuó nkàa p̀rikè kuce mètããtì ke tú a í n yé. Kè Pieri yè kénkuò mmediè.

27

*Bè do dàkemè ke bo kuó Yesu
(Wénté Mariki 15:1 nè Duku 23:1-2 nè Isãã 18:28-32)*

¹ Ikuó niùbè kó bekótíbè nè diheì kó bekótíbè kè bèe tíí ndikũnweñ̀nì sèì kédake ke bo kuó Yesu,

² kóò bou kékote kédúó mPidati Odommu kabe kóò kumàndáà.

*Sudaasi do nùnnémè omáà
(Wénté Yesu Tõrè 1:18-19)*

³ Sudaasi wèè fité Yesu ò yà dìi m̀nnì bè yóó kuómè Yesu kédemmu mediè, ke ténne mediábii nsipísitããtì kédúó nyikuó niùbè kó bekótíbè nè diheì kó bekótíbè ke dò:

⁴ N d̀dò meyei mme ke di fiténè wèè í cààrè m̀mamù kè di bo kuó. Kè bèe ò ténne ke dò: Ti kpèti í bo, dè tú a kpèti nti.

⁵ Kè Sudaasii útóo idíítí Kuyie ncĩètè mieke káyè kékote kénúnnè omáà.

6 Kè ikuó nìùbè kó bekótíbèe kouté de kó idíítí ke dò: Ti kó ikuó í yie nti bo ì ãnnémè Kuyie nciētè kó dítou miéke, ke yé mukũũ nkó idíítí nyimè.

7 Kè bèe wēnné kénáké, ké ì tùóté kédonténè oyaamarì mǎu kó kupaku ke bo nkũrì bepòòbè.

8 Dèè kpéí nte kè bèe yu de kó kupaku nè yíenní ke tú: Mukũũ nkó kupaku.

9 Mèmmè kè dèe dòò Kuyie mpããnáãntì náãntò Sedemii do nàké tì ke dò: Bè tùóté medítíbii nsipísitããti Isidayeeriibe do ò taá nyì,

10 ke donténè oyaamarì paku kéndonnè ti Yiè nKuyie ndo tì nàkémè.

*Bè do kàtenèmè Yesu Pidati borè
(Wénté Mariki 15:2-5 nè Duku 23:3-5 nè Isãã 18:33-38)*

11 Kè bèe kàtenè Yesu Pidati Odommu kàbe kóo kùmàndáà borè kóo ò beke ke dò: Fǎǎ tú Sifube kóo kpààtàà? Kè Yesu dò: Èè, a ti mbéi.

12 Ikuó nìùbè kó bekótíbè nè dihéi kó bekótíbè kè bèe nwátìrì Yesu, ò mè nyí mbè tēñné tìmatì.

13 Dè mǎnnì kè Pidatii ò beke ke dò: A í yo bèe tu a dòò mèè yeinaà?

14 Bá Yesu í nhò tēñné tìmatì kè dèe ò di mediè.

*Bè do fěũmmè Yesu
(Wénté Mariki 15:6-15 nè Duku 23:13-25 nè Isãã 18:39-19:16)*

15 Bá dii yentébanni kùmàndáà do òò fíi nkukpetínkù kumáà ndi ditínnì yé nwèe fíi nkù.

16 Kè sǎ nkukpetínkù makù bo dikpetíntou kè bèe kù yé bemou kè ku yètìrì tu Barabaasi.

17 Kè Pidatii beke ditínnì ke dò: Di dó n fíi nwe, Barabaasaa kè Yesu bèe tú wè Kirisi?

18 Kε yέ ò do yémèmu κε dò mbè pĩ nYesu be miεke ò pèi mèè kpéi nke.

19 Kε bè nkpaá κε bekù kè Pidati pokùu tōnní kè bèε ò nàké κε dò: A báá ta onìti yie nkpeti ò í cààrè mùmamù, κε yέ nh àkénè mè tidòuntì keyènkè kie nho ìnkè.

20 Ikuó nùbè nè diheì kó bekótìbè kè bè nsukíí benìtìbè κε tú: Di yí bèε fĩ mBarabaasi kékuo Yesu.

21 Kε Pidatii yíε ké bè beke κε dò: Bedé memme n fĩ mbe we? Kε bè dò: Barabaasi!

22 Kε Pidatii bè beke κε dò: N né bo yĩme Yesu bè tú wè Kirisi? Bemou kè bè dò: Baaké we kudapāātí!

23 Kε Pidatii yíε ké bè beke κε dò: Ò dò òmmε yei? Kε bè òke pīéké κε dò: Baaké we kudapāātí!

24 Kε kutoweku òke déúkú kè Pidatii banté ò í yóó namè kéðòò tìmatì keyènté menie nkénite ditñnì ìkè κε dò: N yí te onitisàù yie nkó mukūū, di kpeti nti.

25 Kε benìtìbè bemouu ò tēñné κε dò: O kó kusīnkù tí do tínti nè ti bí.

26 Memme kè Pidatii fĩ mBarabaasi kéduó nkè bèε puotí Yesu yedá, kédeè kòo wè mbè duó nkè bè bo ò baaké.

Tihāapòntì do daúmè Yesu

(Wénté Mariki 15:16-20 nè Isāā 19:2-3)

27 Kε tihāapòntì ò kàtenè Pidati cīètè kētíí ndihāapòntñnì dimou kóo munné,

28 kédeite Yesu yààtì kóò dàtínné diyaàbòrì wūšrì,

29 kéduoke ipo kó dipì kóò òò, kóò pií nho nàùtè youte kupààtì kéníníkú o ìkè koò daú κε tú: A kpeñnà Sifube kóo kpààtì!

30 Kε suu o ìkè tinóntōūtì κε puotì o yuu kuhāri.

31 Bè ò daá dìi m̀nǹnì kédèè kédèite o yaàbòrì wũṛì ḱewēte kóò dàtínnè o yaàtì kénkòrinè ke bo baaké.

*Bè baakémè Yesu
(Wénté Mariki 15:21-32 nè Duku 22:26-43 nè Isāā
19:17-27)*

32 Bè yènnì dìi m̀nǹnì dihèi ḱeconè Simṵ Sidenni èi kóo nìtì kóò p̄́nnè muwḗrímú kédúó nkòo tṵ Yesu dapāā́tí.

33 Kè bèe tuṵke dibòrì marì kè bè dì yu ke tú Kodikotaa dèè tu kuyukóú.

34 Kè tihāāp̀nt̀t̀i ò duó mmennie mmèè kṵorenè mutie mùù kòù kuyonku, kè Yesu yááké ḱeyete bá ò í nyà.

35 Kè bèe ò baaké kudapāā́tí ìnkè ḱétā́ t́été ḱetotí o yaàtì,

36 kédèè kénkari koò bàa.

37 Kéwāri t́edab́eetè ìnkè mùù kpéi nte kè bè ò baaké ke d̀: Yie nweè tu Sifube kóo kpààtì kédanne kudapāā́tí yómmè.

38 Kè bèe baakénè benitikò̀be maàbè bèdébè kóo pè́ennè yie nho bakù yóu otò̀ kucā̀nku.

39 Kè bè m̀p̄́nkù koò s̄́á nke b̀kii yeyo ke tú:

40 F́s̄ nwèè sòò yí a bo p̄́nte Kuyie nc̄́t̄è ḱewēte ḱe t̄e maá yewe yè̀t̄ā́t̄i miēke, deeté amáà! Kàa tu Kuyie mBire nde, c̀t́ení kudapāā́tí ìnkè.

41 Kè ikuó ǹùbè kó bekótìbè nè ikuó wā̀bè nè dihèi kó bekótìbè kè bè m̀nke nho daú ke tú:

42 A deeté betòbè a me nyí na ke deeté amáà, kàa tu Isidayeeriibe kóo kpààtì nwe, c̀t́ení kudapāā́tí ìnkè ke ti né na ḱeyie nha kpeti.

43 A mè ndómè Kuyie nku, kè kù da dómu kù tũ nda δεετέ κε γέ α γέmmè a tú ku Birε ndε.

44 Bè do baaké bèè nitikòùbè kóò pèénnè, kè bè múнке mmε nhò sǎǎ.

Yesu kumè

(Wénté Mariki 15:33-41 nè Duku 23:44-49 nè Isǎǎ 19:28-30)

45 Diyiè còmúmú diì mǎnnì γεγω kè dεε biite κεtenkè κεμου, kémbi κε γαα tuokenè τεwebiètè mètàǎti.

46 Tewebiètè mètàǎti mǎnnì, kè Yesu kuó mmediè κε dò: Edoyii, Edoyii, damasabatannii! (Dèè tu Kuyie, Kuyie, dè dòmmε kàa n yóu!)

47 Bèè dε bo kè bèmabèε keè κε dò: Ò yu Edii nwe.

48 Kè be kóò mǎu coké kéméúnní disǎsũð menéyǎǎ nkécós nkuhāri yómmè kéyoutoo Yesu koò bo yǎ.

49 Kè bèmabè nnáá nκε tú yóu kè ti yà kè Edii bo kǎtení kóò δεετέ.

50 Dε mǎnnì kè Yesu wεte kékuó mmediè nkétǎte.

51 Kuyààkù kùù do pi Kuyie ncǐètè mieke ikuó nentì bo kùù fáǎ kè kùu kǎtε ku yuu nè ku fũñí, kè κεtenkèε sǎntè kè γεpèrèε puo.

52 Kè ifǎtii pootε kè besũkùbè bèè do dó Kuyie nκε ku kè bèε yǎnté,

53 Yesu yǎnté diì mǎnnì kédeè kè bèè ta Sedisadεmmu kè benitibè péuu be yǎ.

54 Odommu kǎbe kó kuhǎǎpònkù nè tihǎǎpònti teti nè ti bè do baa Yesu fǎti kè bèε yà κεtenkè sǎntèmè nè dèè kó dimàà dàò kè kufōwǎá mbè auté kè be dò: Onitì yie mmènκε tú Kuyie mBirε ndε.

⁵⁵ Kε s̄́ mbenitipòbè mabè péu bèè do ñeitinè Yesu ke p̄́ nho t̄́mmú ò bo dìi m̀nni Kadidee kè bè còmú m̀détimè ke wúónní.

⁵⁶ Bèè kó bèmabè tu: Maari Makitadaa kou nè Maari Isaku nè Sosefu be ȳ́ nè Sebedee kó ibí ȳ́.

*Bè k̄́nnémè Yesu
(Wénté Mariki 15:42-47 nè Duku 23:50-56 nè Isãã 19:38-42)*

⁵⁷ Kuyuoku m̀nni kè tikpàti yìè mm̄̀u tuakení kòo yètìrì tu Sosefu Adimatee èi kou, kòo tu Yesu kou.

⁵⁸ Kòo k̄́te kém̄̀o dinùu Pidati ke bo túóté Yesu, kè Pidatii duó nkè bèè wè nhò duó.

⁵⁹ Kè Sosefuu túóté Yesu kóò p̄́ũ nkuyaàsàakù,

⁶⁰ kóò d̄́u wenwe Sosefu ò keú kùu f̄́ti p̄́nkù ke b́e ndit̄́rì k̄́poo nkéíté.

⁶¹ Kè Maari Makitadaa èi kou nè Maari t̄́u kè bè dè bo ke kari ke co kuf̄́ti.

Tihã̀p̀nti bàamè Yesu f̄́ti

⁶² Kè dèe wenté bè ã̄́ bénné dìi yìè teom̀p̀tè kó mudii kó kuk̄́nwentóo, kè ikuó n̄̀ubè kó bekótíbè nè Fadisī̀be kè bèè k̄́te Pidati c̄́t̄́è ke d̄́:

⁶³ Okóti, ti kpaá ȳ́mu de kó siyáàbisí yìè nsòò kpaá fòu ke náá ntì ke tú ò bo kú ke ȳ́nté diyìè t̄́ãnni yìè.

⁶⁴ Duó nkè bè mbaa o f̄́ti ke d̄́ yewe yètããti, o tancòumbè yàà bo s̄́ri m̄̀è kp̄́í nkòò d̄́ite k̄́souté ke d̄́: Ò ȳ́nté, kè dè d̄́ò memme de kó siyáàbisí bo p̄́t̄́é siketisi.

⁶⁵ Kè Pidati d̄́: Dè wenni, ntenè tihã̀p̀nti, k̄́tenè k̄́ tì bànnè kè tì mbaa kuf̄́ti mesàà ndi dó m̄̀è botí.

⁶⁶ Kè bèè k̄́te k̄́poo nkuf̄́ti mesàà nkép̄́nné k̄́deè k̄́banne tihã̀p̀nti.

28

Yesu yàntémè

(Wénté Mariki 16:1-10 nè Duku 24:1-12 nè Isã 20:1-10)

¹ Kè Sifube kó teom̄pùtèe pēēté kè Maari Makitadaa kou nè Maari t̄ou kè bè nk̄ori òimáási yìe dikūnweñni Sifube kóò t̄onketè yìe ke bo siéké Yesu f̄ōti.

² Kè bè nyóó daate kè ketenkè s̄antè mediè, kè Kuyie nt̄ōnni cùténí ke pòòte dit̄ari ke kari di ìnkè,

³ ke p̄inti ke dò nfetaafè ã̄ m̄íté kè dè ndòm̄mè, kè di yààti p̄èi ke dòn̄nè tip̄ààkónti.

⁴ Kè kuf̄ōwáá nhauté tih̄ã̄p̄ònti kè tì ñk̄peutí ke duò ke dò n̄ti ku.

⁵ Kè Kuyie nt̄ōnni náké benitipòbè ke dò: Díndi bá nȳèkù n ȳemu ke dò ndi wanti Yesu nwe bè sòò baaké wè,

⁶ kéndòn̄nè ò sòò di nàkémè ke dò ò bo ȳánté, ò ȳántému, ò í bo diè, k̄atenni k̄éyà ò do duó dè,

⁷ k̄ékatè mec̄ã nk̄énáké o tancòumbè ke dò ò ȳántému ke di niiténè Kadidee di yóó ke nhò yà. N do m̄ake tinti ke bo di náké.

⁸ Kè bèe íté mec̄ã nkuf̄ōti borè nè kuf̄ōwáá, kè kuyèñnaatí dièkù w̄ète ke bè bo. Kè bèe coké kénk̄ori ke bo náké Yesu tancòumbè dèè d̄òò,

⁹ ké nyóó daate k̄éyà Yesu kòò k̄eríní be ìikè ké bè d̄ou nke dò: Di kpeñnà?

Kè bèe nínkóo o ìikè kóò d̄ou.

¹⁰ Kòò bè náké ke dò: Kuf̄ōwáá mbá ndi bo, k̄atènè kénáké n tancòumbè kè bèe k̄ate Kadidee bè yóó ke nni n yà.

Bè do ȳemmè tih̄ã̄p̄ònti báa náké Yesu ȳántémè

11 Kè benitipòbèe íté kénkũnti, kè tihããpòntì tìi do baa kufõti kè ti kó tìmatìi kòte dihei mieke, kénáké ikuó nìùbè kó bekótìbè dèè dòò.

12 Kè ikuó nìùbè kó bekótìbè nè dihei kó bekótìbè kè bèe tíi nkénáké kéduó ntiããpòntì idíítì mediè,

13 ke dò: Di yí o tancóumbè beè kòtení ke sò ndi yè nke duó kè bè ò tùóté.

14 Kè kùmàndáà tì kèè ke dó ke di pĩ nti bo ò bàrnmú kòo di yóu.

15 Kè tihããpòntìi yie mbè yè mmù, kécòuté idíítì kè de kó tináàntìi pité Sifube cuokè ke kpaá bo nè yíenní.

*Yesu do tãmmè o tancóumbè
(Wénté Mariki 16:14-18 nè Duku 24:36-49 nè Isãã
20:19-23 Yesu Tõrè 1:6-8)*

16 Kè Yesu tancóumbè tepíítè nè omáà kòte Kadidee kó ditãrì ñnkè, Yesu do yè mbè yóó máá dè.

17 Bè ò yà dìi mònnì kénínkòo o ìikè kóò dõu, bá nè memme bèmabè í nyie ke dõ nYesu nwe.

18 Kè Yesu bè tóónnè ké bè nàké ke dò: Kuyie nni nduómmu muwẽrímú mumõu ketenkè ñnkè nè keñnkè mieke.

19 Kòtenè kutenkù kumõu, kéwaá nyibotí imõu mieke n kó betũmbè, ké m bè ãã bàtémmù Cice nè debire nè Muyaánsààmù be yètìrì,

20 ké bè nàké kè bè ntũ n di duó nyìi tié nyimõu. N yó ndi bonèmu yemòrè yemõu kè kutenkù yàa deèè.

Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16